B3708

502.

Raamatu hind 100
köide 110
kokku 210 kop

B3708

23.

Norema Robinsoni

ello ja juhtumised

ühhe tühja sare peal

üks

wägga armas luggemise ramat,

mis

issiärranis nore rahwa öppetuseks

Saksa kelest

Ma kele üllespannud

H. G. Lorenzsonn,
koolmeister Pernos.

№ 502

Pernos
trükkitud Willem Bormi kullo ja kirjadega.
1842.

Der Druck ist verstattet, doch müssen nach dessen Vollendung die gesetzliche Zahl Exemplare der Censur-Comität überliefert werden.

Dorpat den 30. März 1842.

(L. S.) Censor Sahmen.

EKSV TA Fr. R. Kreutzwaldi nim. Rahvaraamatukogu
Arhiivraamatukogu
1960:262

Rahvere Eesti kasitegijate ablandmise selts

Eestkönne.

Üks armas ajawide on töeste iggal innimesel wägga sowitaw! Agga armsamat ei wöi olla, kui se, mis meile kulutab, kuida Jummal omma eksinud innimesi immelikult parrandab, ja iggawese ello te peale taggasi juhhatab, ja sedda leiame agga häist ramatutest. Ommetigi on meie armsal marahwal nisugguste ramatute polest tännini weel suurtki pudust. Murretses kül önnis Ekse kirriko öppetaja Masing sure hole ja waewa ja raske kulluga selle pudusele abbi sata, ja andis mitmed wägga kidowäärt ramatud trükki läbbi rahwa kätte, et tedda nimmelt Jummala sure teggudega tutwaks tehha, mis eest iggaüks teie seast, armas marahwas, temmale suurtki tännu weel haua pöhja peab andma, — agga Jummal korristas tedda selle polest liig warra ärra, mis kauagi kahhetseda jäeb, sest et mönned kallid kirja anded selle läbbi andmata jäid. Sellepärrast sündis mul siis se nöu, katsuda, ka omma nötra jöudu marahwa heaks ja kassuks prukida, ja neile üht ramatut Saksa kelest üllespanna. Ei olnud mul selle

poleſt ükskõik, misſuggune mulle kätte juhtus, waid wallitſesin ühhe ſesugguſe, mis armas luggeda, agga ka hea ja tulluſa öppetuste poleſt rikkas on. Üks ſesuggune on nüid, mis ma töega wöin tunnistada, ſe ramat, mis ſiin, armas marahwas, teie kätte annan, mis norema Robinſoni elluſt ja juhtumisteſt ühhe tühja ſare peal rägib, ja mis igga rahwa keles mitte ükspäinis jo trükkitud leida on, waid ka iggaſt rahwaſt ſure iggatſemiſega loetakſe. Nenda lodan ma ſiis, et ka teiegi, armas marahwas, ſedda ramatut ſelleſamma armo ja iggatſemiſega ſate wastowõtma, ning on ſe nenda, ſiis on mo waew rohkem kui rohkeste tasſutud. Wimaks ſowin ma ſüddameſt, et ta norema rahwale, kelle kasſuks ta issiärranis üllespandud on, heaks öppetuſeks ja nenda ſiggiwaks hinge kasſuks ſaaks ollema.

H. G. Lorenzſonn.

Perno linnas
Paagsto kuul 1842.

Hamburri linnas, Saksa maal, ellas üks mees, nimmega Robinſon. Temmal ollid kolm poega. Wannem neiſt läks wäetenistusſe, ja lasti ühhes söas, mis Prantſustega peti, mahha.

Teine, kes ſure koli peal öppimas olli, jöi külma jomaaega, kui parrajate kanges higgis olli, jäi tiſikusſe ja ſurri.

Nüid olli agga weel ſe wiimne alles, kedda, kes teab mikspärraſt, Kruſoeks nimmetati. Selle peale heitſid nüid issa ja emma köik omma lotuſt, ſeſt et temma neil nüid ſe ainus olli. Nemmad armastaſid tedda kui omma ſilma, ja andſid temmale ſellepärraſt köikis omma wolli ja tahtmiſt, ning et nüid ſe armas pojoke ennemine mängida kui tööd tehha ja öppida püidis, laſkſid naad tedda hommikuſt öhtoni weddeleda ja mängida, ning nenda ei öppind temma ſiis ühtigi.

Nenda kaswis ſiis noor Robinſon üllesilma et olleks teatud, mis temmaſt piddi ſama. Issa tahtis et ta kaupmehheks piddi öppima; agga ſelle peale ei olnud temmal ſuggugi tahtmiſt; waid ütles, et ta wõeraile ja kaugele maile tahhab reiſida, et iggapääw öiete paljo uſi asju nähha ja kuulda.

Se olli nüid koggoni rummal ja möistmata tahtmine seſt noreſt innimeseſt. Jah, olleks temmal middagi head öpitud olnud! Agga mis tahtis üks nisuggune rummal, köikis asjus tundmiseta poisike, kui Kruſoe olli, wöerail mail tehha? Kui kegi wöerail mail omma önne tahhab katsuda, siis peab ka paljogi tarkust ja tundmist koggutud ollema. Agga selle peale ei olnud temma tännini weel ei möttelnudki.

Ta olli nüid jo seitseteistkümmend aastat wanna, ning olli sedda aega ennamiste weddelemisega ärrawiitnud. Iggapääw nurrus ta issa kallal, et ta tedda ommetigi reisima lasseks. Sa olled möistmata, ütles issa, ja ei tahtnud sedda kuuldagi. Pojoke, pojoke, ütles emma: jä omma male, ja toida ennast ausaste.

Ühhel päwal, kui omma wisi järrele laewa saddamus hulkus, juhtus ta ühhe tutwage kokko, kes üks kippre poeg olli, ning parrajate omma issaga Londoni linna, Inglis-male, olli minnemas.

Se kippre poeg küsſis: kas tahhad ka Inglismale tulla? Hea melega, ütles Kruſoe, agga minno wannemad ei lasse mind! Oh, ütles teine, te se nalli ja tulle kaſa! Kolme näddala pärraſt olleme jälle taggaſi, ning wannematele wöid jo üttelda laska, kuhhu olled läinud.

„Agga mul ei olle rahha!“ ütles Kruſoe. — „Polle süid,“ wastas teine; „minna tahhan sind te peal makſota piddada.“

Noor Robinſon mötles weel nattokese; siis löi teisega käed kokko ja ütles: „ma tullen kaſa, wend! Agga siis kohhe laewa!“ — Selle

peale tellis ta ühhe, kes mönne tunni pärraſt temma wannemate jure läks ja neile teatas, et ta nattokeſt Inglis male läinud, ning pea jälle taggaſi tulleb. Siis läksid möllemad sõbrad laewa peale.

Maddruſed — need on kippre sullaſed — tömmaſid ankrud ülles ja purjud peale; tuul hakkas laewa ajama, ning kipper jättis linna, kuus kord suretükkidega lastes, Jummalaga! Robinſon olli omma sõbraga laewa lae peal, ning ei märgand omma römu tallitada, et ta nüid ommetigi ükskord reisima ſanud.

Ilm olli wägga armas ning tuul nenda korraline, et Hamburri lin peagi nende silmist kaddus. Teisel päwal jubba jöudsid Ritſebütteli linna alla, kus Elbe jöggi merreſse lähhäb. Ning nüid läksid lauſalisse merreſse.

Nüid waſt ajas Robinſon silmad laiale, kui enneſe ees muud ühtigi ei näinud, kui agga tuult ja wet. Se ma, kuſt olli tulnud, kaddus aeg ajalt temma silmist. Wimaks paistis agga weel se tulletorn, mis Hamburri lin laewade pärraſt Helgolandi ſare peal peab. Ka segi kaddus, ning nüid ei näinud temma muud, kui taewaſt pea kohhal ja wet omma ümber.

Kaks päwa järgis olli ilm wägga armas ja tuul mönnus. Kolmandamal päwal läks taewas pilwe. Ilm läks pimmedaks ja ikka pimmedamaks, ning tuul kangeks tormiks. Kord heitis walku, kui olleks köik taewas lama tulles olnud; kord olli jälle ni pimme, kui keſk ö aeges, ning mürristamine räksus ja paukus allaliste. Wihma

wallas kui oawarrest, ning torm ja marro mûllas ni kangeste merres, et laened kattuse körguselt töusid. Laened töstsid laewa kord tule öllole, kord röhkusid tedda süggawasse merre pöhja; kord olli ta ühhe, kord teise külje peal.

Kollin ja mürrin laewas ja laewaköides olli nimmetamata suur ja innimesed piddid endid köwwaste kinni hoidma, kui jalge peal tahtsid olla. Robinson, kes sedda polnud harjund, läks uimaseks, südda hakkas pöritama, nörkes ärra ja langes laewa pörranda peale mahha. Sedda nimmetakse: merrehaiguseks.

Oh! minno wannemad, minno waesed wannemad! hüidis ta nüid kord korra peale. Nemmad ei sa mind ennam ilmaski nähha! Oh minna mötlemata innimene, et ma neile sesuggust kurwastust ollen teinud.

Krak! krak! kuuldi korraga laewa lae peal. Issand olle meile armoline! karrisid laewamehhed, ja ollid kahwatand kui surnud, ja töstsid käed risti taewa pole. Mis seal on? hüidis Robinson, kes kohkumise läbbi ennam surnud kui ellus olli.

Oh! öeldi laewast, meie olleme hukkas! Pitkne on esimese masti purruks lönud, ja keskmine suur mast on ni lahti, et ta mahharaiutud ja merresse wissatud peab sama.

Meie olleme hukkas! hüidis üks teine hääl laewast. Laew on löhki; wet on jo nelli jalga laewas.

Robinson, kes laewa kambris pörranda peal istus, langes nende sönnade peale selliti

mahha ja nörkes ueste ärra. Köik laewa rahwas töttas pumpama, et kui wöimalik, laewa wee peal piddada. Wimaks tulli üks maddrus, rapputas tedda ja ütles: tahhad sinna ükši siin pitkali olla, kui köik muud laewas endid rammotomaks pumpawad?

Ta kassis ennese maast ülles, ni rammoto kui ta ka olli ja läks ka pumpama. Kipper laskis sönnis mönne korra suretükkidega laska, et teiste laewadele, mis ehk wahhest liggimail ollekši, märki anda, et ta häddas on. Robinson, kes ei teadnud, mis se paukumine piddi tähhendama, arwas laewa ühhest ärralöhkewad, ja nörkes jälle ärra.

Et kül köigest wäest pumbati, ei wähhenend siiski wessi laewas, waid töusis ikka ennam ja ennam; sest olli siis igga silmapilkus odata, et ta ärrawaob. Et laewa koormat kergitada, wissati köik, mis wägga tarwis ei olnud: suretükkid, köied, wadid ja weel muud, merde. Agga ei tahtnud segi suggugi aidata.

Önneks olli üks teine laew sedda häddalaskmist kuulnud, ja satis kohhe ühhe padi sinna, et neid innimesi, kui wöimalik, uppumisest päästa. Agga se paat ei sanud liggi, sest et laened wägga kangeste käisid. Need wiskasid tedda sure wäega sia ja sinna, nenda et igga silmapilk karta olli, et laened tedda ümber wiskawad. Siiski ollid need head innimesed walmis, enne omma ellu anda, enne kui omma waesid liggimesi abbita jätta. Need ollid Türgid, Smirna linnast Asia maal.

Kauagi wöitlesid need ausad mehhed asjata

nende wäggewa wemäggedega, mis neid ja nende pati igga silmapilk ärraneelda ähwardasid. Wimaks said laewa tahha ni liggidale, et laewa pealt neile köit wissata ulatati. Kõie abbiga tömmasid siis padi laewa äre; ning nüid kargasid köik, kes agga jallal jöudsid seista, pati. Robinsoni, kes omma jallaga ei jöudnud minna, wiskasid mönned ärda süddamega maddrused ka pati.

Kui häddaste mönned süllad maad laewast ärra ollid jöudnud, waos ta nende silme al ärra. Önneks jäi tuul pissut waiksemaks; muido olleks se paat, kus nüid ni paljo innimesi sees olli, wist laenetest ärranelatud. Sure waewaga jöudis ta wimaks selle laewa jure, kust ta sadetud olli, ning köik wöeti römoga wasto.

Se laew, mis neid önnetomaid enese peale wöttis, läks Londoni. Mönned päwad peale sedda, olli ta Temse-jõe suus, ning sedda möda peagi Londoni linna al ankrus.

Köik läksid nüid male, ja iggaüks olli römus, et nenda olli päästnud.

Robinsonil olli nüid teggemist kül, suurt Londoni linna wadata, ning unnustas nenda köik mis möda läinud ja mis weel ees olli. Wimaks tulletas köht temmale mele, et ka sures Londoni linnas sömata ei wöi ellada. Ta läks sest siis selle kippre jure, kellega ta tulnud olli, ja pallus tedda, ommale süia anda.

Se wöttis tedda hea melega wasto. Söma

aeges küsis ta Robinsoni käest, mis ta sia tulnud, ja mis tal nüid nöu siin tehha.

Robinson räkis temmale köik salgamata üllest, et ta muido lusti pärrast, ning pealegi ilma wannemate teadmata sia tulnud, ning et ta nüid ei tea, mis ta peab teggema.

„Ilma wannemate teadmata," ütles kipper ehmates, nenda et nugga temmal käest kukkus. „Armas Jummal! miks ma sedda enne ei teadnud!" „Ussu, mötlemata noor innimene, ütles ta, olleks minna sedda Hamburris teadnud, minna ei olleks sind kasa wötnud, kui sa mulle tünder kulda tassumiseks ollekssid pakkund!"

Robinson löi häbbi täis silmad mahha.

Se auus kipper ütles weel, temma suurt ekstust temmale tähhendes, ussu, et sinno käsi ni kaua koggoni hästi ei wöi käia, kui sa ennast ei olle parrandand ja omma wannemate käest andeksandmist sanud. Robinson nuttis kibbedaste.

Agga, mis pean ma siis nüid teggema? küsis ta wimaks sure nuttoga.

„Mis sa pead teggema?" wastas kipper. „Taggasi omma wannemate jure minnema, nende pölwe ümber hakkama, ja lapseliko kahhetsemisega andeksandmist omma rummaluse pärrast nende käest palluma."

„Kas tahhate mind jälle taggasi Hamburri wia?" küsis Robinson.

Minna? wastas kipper; kas olled unnustand, et mo laew hukka läks? Minna ei sa

enne taggasi minnema, enne kui teist laewa ollen osta sanud, ja se kestab kauemine, kui sinna sia tohhid jäda. Essimese laewaga, mis siit Hamburri lähhäb, pead sa taggasi minnema, ning parrem tänna kui home.

„Agga, mul ei olle rahha," ütles Robinson.

„Siin, wastas se auus kipper, siin on mönned Küneed, mis ma sulle laenan, et kül omma piskust rahha praego issi wägga tarwitan. Minne nendega saddamusse ja kauple ennast ühhe laewa peale. Kui so kahhetsemine tössine ja süddamest on, siis saab Jummal sulle parremat taggasiminnemist andma, kui meie siatullemine olli." Nende sönnadega andis ta temmale kät, ja sowis temmale head teed.

Robinson läks. Saddamusse minnes mötles ta sia ja sinna. „Mis ütlewad minno wannemad? mötles ta, kui koju jõuan. Wist karistawad nemmad mind selle ülleannetuse pärast! Ning minno seltsimehhed, tutwad ja muud innimesed, kuida naerawad nemmad mind, et ni ruttu taggasi tullen, ning muud ühtigi polle nähnud, kui agga mönned ulitsad Londonist."

Ta jäi mötteldes seisma.

Kord mötles ta, weel mitte taggasi minna; kord jälle selle peale, mis se kipper temmale olli üttelnud, et ta kässi koggoni hästi ei wöi käia, kui ta omma wannemate jure taggasi ei lähhä. Ta olli kaua kahhewahhel ja ei teadnud, mis ta piddi teggema; wimaks läks ta ommetigi saddamusse.

Agga sure hea melega kulis ta, et siin praego üht laewa ei olnud, mis Hamburri olleks läinud. Se kes temmale sedda teadust andis, olli üks kipper, kes Künea-male, Ahwrika maal, olli minnemas.

Se kipper iggatses pitkemalt temmaga juttustada, ning pallus tedda sellepärrast ennesega omma laewa peale tulla. Robinson läks.

Siin kulis nüid kipper temma käest, et tal ni suur himmo reisida on, ja kui wägga wastomeelt se temmal olli, nüid jubba jälle Hamburri taggasi minna; sellepärrast andis ta temmale siis nöu, ka Künea-male tulla. Robinson kohkus essiotsast sedda kuuldes. Agga kui kipper temmale sedda reisi ni wägga olli kiitnud, ja et tedda pealegi kui head seltsimeest maksota kasa wötta ja üllespiddada lubbas, ning et ta ommale selle te peal suurtki warra wöib kogguda: siis läks reisimise himmo ni ellawaks temma sees, et ta korraga köik unnustas, mis se auus Hamburri kipper temmale ni wägga nöuks olli andnud, ning mis issi praego alles tehha tahtis.

„Agga, ütles ta, kui nattokest olli möttelnud, mul on agga kolm Küneed. Mis ma selle piskuse rahhaga ostan, et seal maal, kuhhu teie lähhäte, kaubelda?"

„Minna tahhan teile, wastas kipper, weel kuus Küneed jure laenata. Nende eest sate ni paljo kaupa, kui tarwis, et Künea maal rikkaks mehheks sada, kui meil agga wähhägi önne ja kordaminnemist on."

„Ning, mis pean ma siis selle rahha eest ostma, küssis Robinson?"

Kipper wastas: aina tühjapaljast, — köiksuggu mängiasju: klaasperlid, nugge, käriśid, kirwid, paelu ja weel muud seddasarnast; sedda köik armastawad Ahwrika ma mustad ehk murjanid ni wägga, et teile saddawört rohkem kulda, elhwenbeini ja muid asju wasto andwad, kui teie kaup wäärt on.

Robinson ei jöudnud nüid ennam omma reisimise himmu tallitada. Ta unnustas wannemid, sõbru ja isamaad, ja hüidis sure römoga: „minna tullen kasa, armas kipper!" Löid kohhe käed kokko, ja tekaup olli tehtud.

Robinson töttas nüid omma ühhekса Küneega linna, ostis nende eest, mis kipper temmale olli nimmetand, ning laskis laewa wia.

Mönned päwad peale sedda, kui tuul hea ja parras olli, laskis kipper ankrud üllestömmata, ning läksid tele.

Robinsoni uus tereis läks hakkatuses jälle wägga mönnosaste eddasi. Ilma et wähhämatki äpparduśt olleks juhtund, jöudśid naad Madera sare alla, sures Atlandi merres. Siin laskis kipper laewa ankrusse panna, ning läks Robinsoniga male.

Et se kipper omma laewaga ühhest ajast sia paigale jäi, et laewa, mis ühhest ja teisest kohhast wigga olli sanud, parrandada laska, sündis Robinsonil jo mönne päwa pärrast igga-

gawus. Temma rahhoto ja taltomata waim iggatses jälle uut nähha, ning sest olleks ta siis ennesele tiwu sowind, et ni ruttu, kui ial wõimalik, köik mailma läbbi lennata. Pärrajate selle aja sees tulli sinna üks Portugalima laew, Lissaboni linnast, mis Amerika male Brasilia riki olli minnemas.

Robinson teggi ennast selle laewa kipprega tutwaks, ning et jo enne kuulnud olli, et seal maal ni rohkeste kulda ja kallid kiwwa sada: sest iggatses ta siis ellopolest Brasilia male, et seal taskuid kulda ja kallid kiwwa täis toppida.

Kui nüid leidis, et se Portugali-ma kipper wastoseismata walmis olli, tedda kasa wõtta, pealegi maksota, ning peale sedda kulis, et se Inglis-ma laew wähhämast kaks näddalat weel sia paigale jäeb, — siis ei jöudnud ta omma iggatsemise wasto, kaugemale reisida, ennam seista. Ta ütles omma hea sõbra, selle Inglis-ma kipprele, et ta temmast lahkub, ning Brasilia male lähhäb. Se, kes hiljoti ta ennese suust kuulnud olli, et ta wannemate teadmata ja tahtmata ilmas hulgub, olli römus, et ta temmast lahti sai; kinkis temmale selle rahha, mis ta Inglis-maal olli laenand, ja andis weel mönned head öppetused te peale kasa.

Robinson läks nüid laewa ja selle peale Brasilia male.

Ka segi tereis läks mitto päwa järgis ilma äpparduseta eddasi. Agga korraga töusis kange torm. Merri käis kangeste ja olli walges wah-

tus, laened tõusid hone kõrguselt, ja wiskasid laewa sia ja sinna. Kuus päwa järgis kestis se märato torm ning ajas laewa ni kaugele teelt ärra, et ei kipper egga tüürman issigi ennam ei teadnud, kus naad ollid.

Seitsmemal päwal, kui parrajate koitu hakkas teggema, hüidis üks maddrus, kõige laewa rahwa römuks, korraga: Ma!

Kõik jooksid nüid laewa lae peale, et wadata, mis ma se peaks ollema, kuhhu ollid samas. Agga kui suur olli parrako sellesamma silmapilgo sees nende ehmatus: laew wärrises korraga ni kangeste, et kõik kes laewa lae peal ollid, mahha kukkusid.

Laew olli ühhe kaljo peale jooksnud, ning olli korraga ni kinni, kui olleks ta naeldega kinni lödud olnud. Laened käisid kohhe ni kangeste üle laewa, et iggaüks laewakambritesse piddi töttama, kui mitte laenetest merde ei tahtnud wissatud sada.

Nüid tõusis nimmetamata kisendamine ja karrimine laewa rahwa seas. Mönned pallusid Jummalat, teised karrisid; mönned tõstsid käed risti taewa pole, teised seisid kohmetand ja kanged kui surnud. Wiimste seas olli ka Robinson, kes ennam surnud kui ellus olli.

Korraga öeldi laewast: laew on löhki! Se hirmus kulutus ajas kõik jälle hinge. Kõik jooksid wibimata laewa lae peale, laskid padi üllekaela merresse, ja kargasid kõik pati.

Agga neid innimesi olli ni paljo, et paat agga häddaste weel kämle kõrguselt we peal

olli, kui kõik sees ollid. Ma olli weel kaugel ja torm ni kange, et kellegil lotust ei olnud randa sada. Siiski söudis iggaüks, ni paljo kui jõudis, ning önneks ajas tuul neid ma pole.

Korraga näggid ühhe mäekõrguse laene padi takka kohhades liggi jõudwad. Kõik kohmetasid ärra ja laskid aerud käest lahti. Nüid, nüid jõudis se hirmus silmapilk liggi! Se märato laene löi padi ümber, ning — kõik langsid merde. —

Robinson langes, kuida öeldud, kui paat ümber läks, kõige omma seltsimeestega merresse. — Agga sesamma kange laene, mis tedda ärranelas, wiis tedda ennesega ühhes eddasi ja uhtus tedda kaldasse. Kui silmad lahti ajas, ja ennast koggemata kuiwal leidis, ronnis ta täieste kuiwale.

Siin langes ta rammoto mahha, ning olli tükki aega maas, ilma et issiennesešt olleks teadnud.

Kui silmad jälle lahti läksid, tõusis ta üles ja watas ümber. Jummal, kui halle! Laewast, padist ja temma seltsimeestest ei olnud muud nähha egga kuulda, kui agga mönned lahtiuhhutud lauad, mis tuul ja laened kaldasse ollid ajanud. Temma üksi, temma aina üksi olli surmast päästnud.

Ta langes pölwili mahha, tõstis käed taewa pole, ja tännas Jummalat, taewa ja ma Lojat, sure häle ja kuma silma weega, kes tedda ni immelikult olli päästnud.

Kui Jummalat temma ſure armo eeſt olli tännanud, hakkas ta omma ollemiſe pärraſt järrelemõtlema. Ta watas ümberkaudo; agga ſeal ei olnud muud nähha, kui agga metſa puid ja wõsſadiku! Kusſagil ei putund middagi temma ſilma, kuſt olleks tunda wõinud, et ſeal innimeſi ellamas on.

Raskeste kül röhkus ſellepärraſt temma ſüddant jo ſe mõtte, et ta ni aina üksi ühhe wõera ma ſees piddi ellama; agga weel raskemine ſe, kui mõtles: kui ſiin ka kiſkjaid metsellajaid ja metsinnimeſi on, kelle eeſt ei kusſagil rahhu egga piddu ei olle? Ei teadnud ta ſedda kül weel, kas ſeal, kus temma praego olli, ſeſugguſid ellajaid ja innimeſi piddi ollema; agga et ükskord kuulnud olli, et ſelle mailma-jao ſaarte peal niſugguſid on, ſeſt arwas ta ſiis neid ka ſeal ollewad, kus temma praego olli, ning ſellepärraſt olli ta ni ſures kartuſes ja hirmus, et köik ta ihholiikmed wärriſeſid.

Hirmo ja kartuſe pärraſt ei julgend ta esſiotſaſt ei paigaſtki likuda. Kõige wähhämki kohhin hirmutas tedda ni wägga, et wärriſema hakkas.

Wimaks hakkas janno tedda ni kangeste waewama, et t[illegible] ennam kauemine kannatada ei jõudnud. Sellepärraſt piddi ta ſiis hädda pärraſt minnema üht hallikaſt ehk jõgge otſima. Õnneks leidis ta ka ühhe wägga ſelge hallika, ja kustutas nüid omma kanget jannu ſüddame himmo järrele. Oh kui kallis on üks jook wet ſellel, kedda kibbe janno waewab.

Robinſon tännas Jummalat ſelle eeſt ning

lotis, et ta temmale ka toitu ſaab andma. Kes linnud taewa al toidab, mõtles temma, egga ſe mindki nälga lasſe ſurra.

Sõma isſalduſt ei tunnud ta kül juſt mitte, ſeſt ſedda ollid hirm ja kartus ärraajanud. Agga ſedda ennam iggatſes ta maggada. Ta olli ni wäſſind ja rammoto, et ta naljalt jalge peal ei jõudnud ſeista.

Agga kuhhu piddi ta nüid õſeſt minnema? Maas laggeda taewa al maggama? Sinna wõiſid metsinnimeſed ehk kiſkjad ellajad tulla, ja tedda ärraſüia! Üht maja, üht hütti, ehk kohaſt polnud kusſagil nähha. Ta ſeiſis kauagi ühhe paiga peal mõtteldes, ning ei teadnud, mis ta piddi teggema.

Wimaks mõtles ta: ma tahhan lindude wiſi pu otſa minna! Leidis ka peagi ühhe ſeſugguſe pu, kel ni tuggewad okſad ollid, et julgeste ja lahkeste nende peal istuda, ning ka ſelja wasto puud wõis toetada. Selle otſa ronnis ta ſiis, tännas weel ſüddameſt Jummalat, ſäedis enneſe paigale ja uinus maggama.

Maggades näggi ta hund kõigeſt ſeſt, mis tale päwa olli juhtund. Ta näggi, kui ollekſid temma wannemad temma ees olnud, ja kui olleks ta näinud, kui wägga nemmad murre ja kurwaſtuſe läbbi ärralõpnud ollid, ja kui wägga nemmad temma pärraſt leinaſid, ohkaſid ja nutſid. Köik ta ihho wärriſes ja ajas külma higgi wälja. Ta karris hunnes ſure hälega: „minna ollen ſiin, minna ollen ſiin, armaſtud wannemad!“ ning nenda hüides tahtis ta wanne-

mate kaela hakkata, ligutas ennast, ja kukkus pu otsast mahha.

Önneks ei olnud ta körges pu otsas, ning et al, kuhhu kukkus, suur rohhi olli, ei sanud ta suurt haiget. Tundis agga pissut wallu ses külges, kelle peale ta olli kukkund, ja et hund nähhes suremat olli kannatanud, ei pannud ta sedda tühhist wallu tähhelegi. Ta ronnis jälle ülles, ja istus sönnis oksa peal, kui päike töusis.

Nüid hakkas ta ka süia iggatsema. Agga köik mis meil Europa maal on, pudus temmal. Temmal ei olnud ei leiba, ei lihha, ei pima, egga mingisugust kedust; ehk olleks temmal ka middagi keta olnud, siis ei olnud temmal ommetigi ei tuld, ei padda egga potti. Köik puud, mis tännini olli näinud ja leidnud, ei kandnud muud kui agga lehti.

Ilma et olleks teadnud mis selle polest tehha, tulli ta pu otsast mahha. Et ta eilsel päwal ei iwwagi polnud sönud, sest tundis ta nüid sedda kangemat söma issaldust. Ta jookstis mönned tuhhanded sammud ümberkaudo, agga köik mis leidis, ollid metspuud ja rohhi.

Nüid läks ta hädda koggoni sureks. „Minna surren nälga!“ ütles ta sure hälega nuttes ja töstis käed taewa pole. Ommetigi andis hädda temmale julgust ja toetust, möda merre ääst käia ja otsida, kas ehk ühhestki kohhast middagit toido polest piddi leidma.

Agga asjata! Ühtigi muud kui agga metspuid ja pajowössadiku, kui agga rohtu ja liwa,

ei leidnud temma! Rammoto ja wöimato langes ta kummuli mahha, nuttis sure hälega ja ütles: eks wöinud ma enne ärrauppuda, enne kui nüid pikkaliselt nälga pean surrema.

Kui ta nenda walmis ja walmistud olli, pikkaliselt nälga surra, pöris ta ennese koggemata ümber, ja näggi ühhe merre kotka lendawad, kel kalla nokkas olli. Sedda nähhes tullid temmal korraga ühhed sönnad mele, mis ta ükskord ühhest ramatust olli luggend:

Se Jummal, kes kaarnaid toidab, ei pölga innimest;
Kes suur on wäikeses, on surem sures.

Ta laitis issiennast, et tal ni kassinaste uskuja lotust Jummala murretsewa abbi peale olli olnud; töusis kohhe ülles, ja wöttis nöuks ni kaugele minna ja ni kaua otsida, kui agga jöud ial piddi andma ja kunni middagi toido polest piddi leidma. Ta läks siis möda randa eddasi ja panni iggale pole holega tähhele, kas middagi silma piddi putuma.

Wimaks näggi ta mönned tühhad austri ehk soja ma konna karbid merre kaldas liwa sees kuiwal ollewad. Ta jookstis kohhe watama, kas ehk ka mönned täied hulkas leiaks. Ta leidis, ja olli ütlemata römus selle leidise ülle.

Robinson olli nüid öiete süddamest römus, et pissutki olli leidnud, miskaga omma suurt nälga wähhägi wöis kustutada. Ei olnud neid kül ni paljo, et ta täieste sönud olleks sanud; agga ta olli rahhul, et pissutki sai.

Nüid olli ta köige surem murre se, kus ta

eddespiddi piddi ellama, et metsinnimeste ja kiskjaellajate polest kartuseta wõiks ellada. Essimene õse olli ni waene ja häddaline olnud, et wärrisedes selle peale mõtles, kui ta köik tullewad ööd seddasamma wisi piddi ülleellama.

Kui nenda omma üksiko ello pärrast järrele mõtles, langes ta jälle omma endise kurwastuse ja murre sisse. Mis mul sest kasu, mõtles temma, et nälja surmast päästnud ollen, kui ehk weel tänna õse kiskjad ellajad mind ärramurdwad!

Temma silma ees olli, kui olleks jo üks löukoer temma ees seisnud, omma lõugi laotand, ja omma suri wahhedid hammid temmale näidand; ta hakkas sure hälega karrima: oh mo waesed wannemad! — ning langes wõimato mahha.

Kui tükki aega maas olli olnud ja hirmo ja kartusega wõidelnud, tulli temmal üks laul mele, mis ajoti omma emma olli kuulnud laulwad, kui temmal üht ehk teist kurwastust juhtus ollema, ja mis Laulo ramatus pühha risti ello laulude seas nummer 137 leida on:

Kes Jummalat ni lasseb tehha,
Kui temma tünneb üllewelt,
Ei Jummal temmast ärralähhä,
Et temmal kül on hädda teal;
Siis sinna usku tunnistad,
Kui häddas ussud Jummalat.

Se kinnitas ta süddant! Ta laulis sedda kallist laulu korda kaks järges, essite tassa, pärrast sure hälega; töusis selle peale kohhe

maast ülles ja läks watama, kas ehk kussagilt ühhe kopa leiaks, kus sees eddespiddi kartuseta wõis ellada.

Kus ta öiete olli, — kas Amerika-ma sure ma, ehk agga ühhe sare-peal, — sedda ei teadnud ta weel mitte. Ta näggi emal ühhe mäe, ja läks sinna.

Sinna minnes näggi ta kurwa süddamega, et köik se makoht ühtigi muud ei kaswatand, kui agga metspuid ja rohtu. Kui wägga halledaks temma meel sedda nähhes läks, wõib iggaüks arwata.

Ta ronnis sure waewaga selle mäe otsa, mis kaunis körge olli; ning nüid wõis ta mitme pennikoorma ma peale ümberkaudo nähha. Sealt näggi ta nüid, et ta töeste ühhe sare peal olli, ning et ni kaugel, kui temma silm ulatas, kussagil maad nähha ei olnud, muud kui agga kaks pisokest saart, mis mõnne pennikoorma ma peal merres näggi paistwad.

Minna waene, waene innimene! ütles ta ja tõstis käed ülles taewa pole. Siis on nüid tõssi, et ma köigist innimesest lahhutud, köigist mahhajäetud ollen, ja et mul lotustki ei olle, sest willetsast ollemisest millalgi päästetud sada! Oh minno waesed, kurwastud wannemad! Siis ei sa minna teid ennam ilmaski näggema! Ilmaski andeksandmist teie käest omma ekstituse pärrast palluma! Ilmaski ennam ühhe sõbra, ühhe innimese häält kuulma! — Agga, ütles ta ka, minna ei olle parremat wäärt. Jummal, sa olled öige ommas kät-

tetassomises! Minna ei tohhi kaewata, sest et ma jo parremat ei olle tahtnud.

Ta jäi möttete sisse selleſamma paiga peale seisma, ja watas ükſi silmi mahha. „Jummalast ja innimesteſt mahhajäetud!“ se olli se ainus, mis peale ta mötles. Önneks tulli temmal jälle üks salm sest esſimesest kalliſt lauluſt mele:

Kui sinna sattud willetsusse,
Siis ärra mötle sinna weel,
Et se saab kohhe taewa sisse,
Kel kaunis pölw on ilma peal;
Mis meie önneks arwame,
Lääb häddaks, waewaks peagi.

Ta langes süddamelikus palwes Jummala ette pölwili mahha, lubbas köik kanda ja kannatada, mis Jummal temma peale panneb, ning pallus agga jöudu ja abbi, et ta ärra ei tüddiks.

Robinson tundis enneſe nüid kaugelt tuggewama ollewad, ning hakkas mõda mägge sia ja sinna ronnima. Kauagi olli temma waew asjata, sesugguſt kohta leida, kus eddespiddi olleks wöinud ellada. Wimaks juhtus ta ühhe pisſokeſe mäe jure, kelle eeſtkülg järsk kui sein olli. Kui sedda külge liggimalt tähhele panni, leidis ta selle sees ühhe önestuſe, kellesse wäljapoolt üks kitsas hauk läks.

Olleks temmal sesugguſid riistu olnud, miskaga kiwwitööd tehhakse, siis olleks se kerge assi olnud, sedda önestuſt laiemaks ja nenda

enneſele elloasſemeks tehha. Agga temmal ei olnud ei ühtegi abbinöud egga riista.

Kui kauagi selle asja pärraſt olli möttelnud, ütles ta issienneſes: need puud, mis ma siin näen, näitawad kui need pajud ollewad, mis minno issamaal on, ja mis ni kergeste kaswawad. Ma tahhan ühhe hulga niſuggusid puid omma kättega üllesjurida, ja neid selle haugo ette ni tihti istutada, kui olleks se üks sein ollewad. Kui need siis lehte löwad ja kaswawad, siis wöin ma selle önestuſe sees niſamma julgeste ja kartuſeta ellada, kui ühhes majas. Seſt takka warjab mind mäggi, ja eest ja möllemilt poolt körwaſt need tihti istutud puud.

Ta olli römus selle hea nöu pärraſt ning läks seddamaid sinna, kus ta neid puid olli näinud, et kohhe töösse hakkata. Peale sedda leidis ta ka selleſamma mäe liggidal ühhe iluſa selge hallika. Ta läks siis esſite hallikale, et omma jannu kustutada, mis kange pallawa pärraſt, sia ja sinna käies, tedda wäggagi waewas.

Sure waewaga juris ta nüid mönned nored pajud kättega ülles, ning wiis neid sinna, kus ommale ellamiſe asſet olli wallitſend. Siin piddi ta nüid jälle ühhe krawi modi haugo ma sisse kapima, et neid puid tihti ühhe teiſe körwa istutada, ning et se üks wägga ajawiitja tö olli, siis jöudis öhto enne kätte, enne kui ta häddaste wiis, kuus puud istutud ſai.

Sõma hädda sundis tedda enne weel merre åre minna, et ommale jälle mõnda austrid otsida. Agga õnnetomaks olli parrajate wetõuso aeg. Ei leidnud ta siis ühtigi, ning piddi sest korraſt jo sõmata maggama minnema.

Agga kuhhu? — Ta olli nõuks wõtnud, ni kauaſt pu otsas maggada, kui omma ehhitusega piddi walmis sama. Sinna läks ta siis.

Agga, et mitte jälle mahha ei kukkuks, nenda kui esſimesel õsel, siddus ta enneſe ſukka paelaga pu külge kinni, andis enneſe Loja holeks ja uinus rahhoga maggama.

Se kord ei kukkund ta mitte mahha, waid maggas rahhoga hommikoni.

Pisukeſe walge aeges läks ta esſite merre åre, et wadata, kas mõnned austred piddi leidma, et siis jälle omma tõ kallale minna. Se kord läks ta teiſt teed ſinna. Selle te peal leidis ta ühhe pu, kelle otsas ſured wiljapumbud rippuſid. Ei teadnud ta kül mitte, mis need ollid, ommetigi lotis ta, et naad sõdawad on, ning löi seſt siis ühhe pu otsaſt mahha, ja wõttis kaſa.

Se olli ühs pitkergune, ennamiste kolmekandiline lapſe pea ſurune pähkel. Pealmine koor, mis ta ſure waewaga wahheda kiwwidega ärralõhkus, olli kiudline, otsekui kokkolimitud kannepiteſt tehtud. Allomine koor olli, nõo ja kõwwaduſe poleſt kui Siltkrõdi ehk kummiga konna koor, ning Robinſon näggi kohhe, et ta ſedda ühheks kauſiks wõis prukida. Temma tuum olli wägga maokas, ning tume ſees, mis õnes olli, ühs magguſa pärraline ſahwt, mis issiärranis armas ja jahhutaw olli.

— 27 —

Se olli waſt ühs armas ja kallis sõmaaeg meie nälgund Robinſonile. Temma tühhi kõht ei olnud ühhe pähklega rahhul, ta löi weel teiſe ja kolmandama pu otsaſt mahha, ja sõi neid ſelleſamma issalduſega ärra. Rõmo pärraſt, ſelle ue leidiſe ülle, langes temmal wessi silmi, mis ta tännoga taewa pole nuttis.

Se pu, kelle otsas need ſured pähkled kasſuſid, olli kaunis pitk, agga ilma oksteta, nenda kui palmipuud, muud kui et tal latwas ühs lehhetut olli. Se olli ühs kokuspu, mis India-maal, ning lõuna-merre ſaarte peal rohkeste kaswab.

Et ta nüid kül omma sõmaisſalduſe kauniste olli ärraajanud, jookſis ta siiski ka weel merre åre, et wadata, kas mõnned austred piddi leidma. Ta leidis ſe kord kül mõnned, ommetigi mitte ni paljo, et neiſt täieste sõnud olleks ſanud. Ta tännas ſellepärraſt ligutud süddamega Jummalat, et ta tedda tänna üht teiſt toidet olli leida laſknud.

Need austred, mis ta merre åreſt leidis, wõttis ta lõune tarwis jure, ning läks nüid röõmſa süddamega omma eilſe tõ kallale.

Merre åreſt olli ta ka ühhe ſure konna karbi lesta leidnud, mis ta nüid omma tõ jures labbida aſsemel prukis. Sellega olli siis ka temma tõ hopis kergem. Peale ſedda leidis ta

ka ühhe rohhosou, kelle kõrs ni kiudline olli, kui meie linnad ja kannepid. Ühhel teisel ajal polleks ta sedda pealewaatmisegi wäärt arwanud; agga nüid ei olnud temmal ükski assi alw. Ta katsus köik järrele ning mõtles igga asja jures, kas ta mitte üht ehk teist kassu temmast ei wõiks sada.

Lotes, et se rohhosuggu, nenda kui meie linnad ja kannepid, ennast harrida lasseb, kiskus ta ühhe hulga ülles, siddus peotäie kaupa kimpu ja panni ligguma. Kui mõnne aja pärrast näggi, et se pealmine korre koor ehk nahk pehmeks ja sitkeks kül olli liggunend, wõttis ta need kimbokesed weest wälja ja laotas neid päwa kätte kuima. Kui kuiwad kül ollid, siis teggi ta katset, kas piddid laskma ennast nenda harrida kui linnad. Ning wata! se sündis wägga hästi.

Neist linnadest, mis ta nenda korjas, teggi ta ennesele paelu ja nõra. Ei sanud need kül ni tihhidad ja tuggewad, kui lontmaakre nõrid; sest et temmal ei kererattast egga abbi ei olnud. Ommetigi ollid naad tuggewad kül, et sedda suurt konna karbi lesta ühhe warre otsa sidduda, ning siis kui labbidast prukida.

Nüid teggi ta holega tööd, ning istutas pu pu kõrwa, kunni se wähhike ruum temma tullewa ellopaiga ees otsast otsani ümberistutud olli. Agga et üks wiirg nori puid kül ei olnud, et selle tagga kartuseta ellada, siis ei piddand ta seddagi waewa sureks, weel ühr teist wiirga puid wäljapole istutada. Siis

pöimis ta möllemad puwirad tore okstega läbbi ja läbbi tihhidaks, ja wimaks täitis nende wahhepaiga mulla ja mättastega täis. Nenda sündis siis üks ni kindel sein, et jo headki wägge ja wõimust tarwis olli, kui temmast jaggu sada.

Igga öhto ja hommiko kastis ta holega omma kaswandust. Weriisteks ja nõuks ollid temmal kokuspähkle kored. Peagi näggi ta sedda römu, et need nored puud haljendama hakkasid.

Kui pu istutamisega walmis olli, siis wõttis ta ühhe päwa selle tarwis, et ommale ühhe hulga tuggewaid nõra taggawarraks tehha. Neist teggi ta siis ka, ni hästi kui se sündis, ühhe paelast kartsa.

Temmal olli nimmelt nõu, ei ust egga hauku omma istutud seina sisse jätta, waid wiimse haugokese kinni tehha. Sisse- ja wäljakäimise tarwis piddi temmal nüid se paelast kartsas ollema. Se suur kaljo, kelle sees temma kobas olli, olli sülda kolm kõrge ning üllal lae peal kassus üks pu. Selle külge siddus ta omma paelast kartsa kinni, nenda et allomine ots maani ulatas. Ta katsus siis, sedda kartsast mõda ülles ja alla minna, ning leidis et se wägga hästi sündis.

Kui sellega walmis olli, hakkas ta nõu piddama, mis wisi ta selle pisikese kopa piddi suremaks sama, et ennam rumi sada. Palja kättega, näggi ta kül, ei wõinud se sündida. Agga mis piddi ta nüid teggema?

Mis muud, kui üht ehk teist abbinõud ehk töriista ärraarwama, mis tedda seal jures wõis aidata.

Selle nõuga läks ta siis ühte kohta, kus ta üht rohkelist kõwwa suggu kiwwi olli näinud, ning kus ni hästi suri kui pissokesi kõllalt olli. Kui holega nende seas otsis ja neid tähhelepanni, leidis ta essite ühhe, kedda nähhes ta südda wägga röömsaks läks.

Se kiwwi olli iggapiddi kirwe modi; lai külg olli kirwe terra modi wahhe, ja peal hauk, kus wars sündis tahha panna. Robinson näggi kohhe, et ta sest ennesele ühhe kirwe wõis sada, kui sedda hauku agga pissut suremaks holistas. Kui kauagi selle kallal olli mülland, ja suurtki waewa seal jures näinud, sai ta wimaks ka sellegagi korda. Sedda möda teggi ta ühhe tuggewa warre tahha, ja siddus selle ni kõwwaste paeltega, mis issi olli kerotand, kinni, kui olleks ta naeldega sinna sisse kinni lödud olnud.

Ta katsus siis üht noort puud sellega mahharaiuda; ja kui suur hea meel olli temmal, et se katse ni hästi sündis. Olleks kegi temmale ka tuhhat rubla selle kirwe eest pakkunud, ta ei olleks tedda siiski ärraandnud; ni suurt kassu lotis ta temmast.

Kui kauemine nende seas otsis, leidis ta weel kaks teist kiwwi, mis tal nisamma tarwilised näitsid ollewad. Neist olli teine kui üks hamer, ja teine kui üks talw. Ka neid

wõttis Robinson liggi, ning jookšis nüid sure hea melega koju, et kohhe töösse hakkata.

Se tõ sündis wägga hästi temma käe, ning olli ta sellega, nenda et talwa ja haamre abbiga tük tükki järrele kaljo küljest mahhalöi, jo mönne päwaga ni kaugele jõudnud, et se kobas rumikas kül olli, seal sees ni hästi ellada kui maggada.

Jo enne sedda olli ta hulga rohtu katkund, ja päwa käe heinteks kuiwatand. Need wiis ta nüid omma kopasse, ja teggi ommale ühhe pehme asseme.

Nüid wõis ta ükskord jälle innimese wisi pitkali maggada, kui jo ni mitto ööd linno kombel istuksil pu otsas olli magganud. Kui armas olli se, et ni hulga aja takka ommad wässinud liikmed nüid wõis wäljasirrotada. Ta tännas Jummalat selle hea eest ja mötles issienneses: oh! kui minno kainnimesed Europa maal teaksid ja tunnekšid, kui waewaline se on, kui innimene mitto ööd ükšijärje pu oksa peal peab maggama! Töest peaksid nemmad sedda sureks önneks, et igga öhto pehme asseme peale wõiwad heita, töest ei unnustaksid nemmad ilmaski Jummalat ka selle sure heatehhi eest iggapääw tännada.

Järgmine pääw olli üks pühhapääw. Robinson puhkas köigest tööst ja pühhitses tedda, mötles ja katsus ennast läbbi ja läbbi, kuida ta olli ellanud ja olnud. Kauagi olli ta pölwili maas ja pallus, wesšiste silmega taewa pole wadates, Jummalalt andeksandmist omma

ülleastmiste pärrast, ja rahhu ja önnistust omma waeste wannematele. Siis tännas kuma silma weega Jummalat temma immeliko armoabbi eest, miskaga ta temmal temma ükſikus ollemises allati liggi olnud, ja töotas ennast iggapääw parrandada, ja lapselikult pudumata sönna kuulda.

Surem osa neist kokuspähkleteſt, mis se ainus pu, mis ta tännini olli leidnud, kandis, ollid nüid jo ärrasödud, ja austrid uhtus merri ni kassinaste kaldasse, et ta nendega ükſi läbbi ei sanud. Seſt hakkas ta siis jälle omma eddespiddise üllespiddamise pärrast murretsema.

Metsaliste ja metsinnimeste kartuſe pärrast, ei olnud ta tännini julgend, kuigi kaugele ommast ellopaigast minna. Agga nüid sundis tedda hädda süddant wötta, kaugemale omma sare peale minna, et üht ehk teist toiduse poleſt otsida. Sellepärrast wöttis ta siis nöuks, teisel hommikul Jummala nimmel tele minna.

Et ennast kange pallawa päwapaiste eest warjata, teggi ta enneſele öhto weel ühhe päwawarjo. Ta pöimis pajo kasſodest ühhe wähhikeſe kattuſe, säedis selle ühhe tuggewa keppi otsa, ja siddus tedda sinna tuggewaste kinni; selle kattuſe peale laotas ta laiad kokuspu lehhed, ja püstis neid tuggewa kalla ludega, kui nöeldega kinni. Nenda sai ta siis ühhe ni kindla päwawarjo, et päike kusſagilt ei sanud läbbipaista. Igga uus tö, mis temmal korda läks, teggi temmale suurtki römu; ning siis ütles ta ikka issienneſes: kui rummal ollin

minna ommas nores pölwes, et ma ſuremat aega weddelemiſega ärrawiitſin! Oh, kui ma nüid Europa-maal olleksin, ja mul köik need kallid töriistad olleksid, mis seal ni kerged sada on, mis tahhaksin minna köik ärratehha! Ja kui suur hea meel olleks mul, kui ma köik mis tarwitaksin, issi teeksin!

Et öhtuſse weel aega olli, siis tahtis ta katsuda ka üht kotti tehha, kus temona sisse wöis panna, ja kellega sedda, mis ehk wahhest toiduſe poleſt juhtuks leidma, taggasi wöis tua. Ta mötles selle poleſt nattokeſe aega järrele, ja leidis ka sellegi tarwis pea nöu.

Temmal olli nimmelt üks kaunis hulk nöra walmis; neist tahtis ta ühhe wörgo kudduda, ja seſt wörgust ühhe jahhetasko modi kotti tehha.

Wörgo selle tarwis teggi ta nenda. Kahhe pu külge mis rohkem küinar maad teine teiſeſt emal ollid, sölmis ta nöör nöri alla kinni, ni tihti kui agga wöis. Se piddi siis ſe ollema, mis kangrud löimeks nimmetawad. Siis sölmis ta üllalt alla jälle ühhe nöri teiſe körwa ni tihti kui agga andis, ning heitis igga pöik nöri külge sölmi, otſe nenda, kuida wörgoteggijad tewad. Need riſtnörid ollid siis koe. Nenda teggi ta siis lühhikeſe ajaga ühhe wörgo, mis peaaego ühhe tihhida kallawörgo sarnane olli. Sedda möda päästis ta need nöri otſad pude küljeſt lahti, sölmis alt ja teine poolt küljeſt nöri otſad wastastiko kokko, ning jättis pealmiſe külje lahti. Siis siddus ta kaelrihma asſemele, ühhe kauni jämmeda nöri

peale kûlge kumbki pole kinni, miskaga tedda kaela wöis panna, ning nenda olli temmal jahhetast walmis.

Hea mele pärrast, et ka se tö temma käe ni hästi olli sündinud, ei tulnud tal ösi hunni peale.

Robinson ei jöudnud päwa töusu ärrawaata, waid töusis jo enne päwa ûlles ja walmistas ennast tele. Ta panni omma jahhetasko kaela, siddus ûhhe paela wöle, pûstis kirwe wö alla, wöttis päwawarjo ölla peale ja läks Jummala nimmel ärra.

Kotto minnes läks ta essite omma kokuspu alt läbbi, et sealt pari pähklid te peale jure wötta; sealt läks ta merre äre, et ka mönned austred temonaks wötta, kui agga leida ollekſid; ning kui möllemist ni paljo olli wötnud ja sanud, et te peal arwas läbbi sawad, ning ommast hallikast ûhhe hea seme karget wet hommikuse söma assemel olli jonud, läks ta eddasi.

Se olli ûks ûtlemata illus ja armas hommiko. Päike töusis parrajate köiges ommas illus otse kui merrest ûlles, ja ehhitas puladwad omma paistega kui kullaga. Tuhhat pissokesi ja suri linda laulsid omma essimest hommiko laulu ja kulutasid omma römu ue päwa pärrast. Tuul puhhus ni puhtaste ja lahhedaste, kui olleks ta praego alles Jummalast lodud olnud, ja rohhud ja lillesed laotasid omma armast haisu iggale pole laiale.

Robinsoni südda olli täis römu ja tännu

Jummala wasto. Ka siingi, ûtles ta issienneses, ka siingi tunnistab suur Loja ennast kui köige heldemat Issat. Ta ühhendas omma häle lindode lauloga ja laulis sure hälega selle hommiko laulo:

Mo hing, oh anna südda mest
Nûid tännu Issandale,
Kes sind sel ösel kahjo eest
On heldest hoidnud jälle;
Jo päike näitab sull',
Mis warra Jummalal,
Mis usklikude silma ees,
On nähha hiilgawa kaste sees.
Oh Jummal, ei kûl jöua ma
So armu juttustada,
Et ihhole jo wötsid sa
Hea hingamise sata,
Ei ma wöi kita kûl
Head, mis sa teinud mull'
Ja teistele kes lootwad ka,
Kel öige usk on minnoga.
Mo armas Jummal aita nûid
Et nenda ellan minna,
Et ma ei koorma patto sûid
Mo hinge peale tänna:
Waid, tulgo minno tö
Nûid kassuks hingele,
So sure nimme kituseks
Ja minno liggimese heaks.
Köik melel wöttan wasto sult,
Mis ial peale panned;
Ma tean et hädda kaob mult,

Kui õiget aega tunned.
So Jssa helde meel
On waatmas minno peal
Kui uskus tullen sinnole
Siis önnistus jäeb minnole.
Se peale tahhan röömsaste,
Mis minno kohhus tehha;
So waim mind saatko tassaste,
Kunni ma jõuan nähha
Sind pühha seltsiga
So auuks löpmata,
Siis pääw on hästi hakkatud,
Saab Jesuses ka löppetud.

Et Robinson ikka weel metsaliſi ja metsinnimeſi kartis, ſiis hoidis ta ennaſt, ni paljo kui wõis, ikka laggedid kohti mõda, kuſt iggale pole ſelgeste wõis nähha. Agga need ollid juſt need kõige waeſemad kohhad temma sare peal. Ta olli ſeſt ſiis jo kauni hulga maad ärrakäinud, ilma et middagi olleks putund, mis temmale kassu olleks wõinud sata.

Wimaks juhtus üks rohhopõsas temma silma, mis ta tarwis arwas liggimalt tähhelepanna. Se rohhi kassus põsa kaupa, agga ni pakſuste, et põsas põsa körwas kui mets olli. Mõnne latwas näggi ta punnakaid, mõnne latwas ſinnikaid ja mõnne latwas walkjaid õiſi; mõnne otsas ollid jälle õide asemel wähhikeſed, hea kirſi marja ſuruſed, rohheliſed õunakeſed.

Ta hammustas ruttu ühhe neiſt katki, agga leidis et naad süia ei sündind. Pahha melega tõmmas ta selle põsa, kelle otsast selle õunakese olli wõtnud, ülles, ning tahtis ärrawisſata, kui koggemata jurikate otsas pisſokeſi ja ſuri munnakeſi näggi ollewad. Ta arwas kohhe, et need selle rohho willi on, ja katsus neid hammustada.

Agga hammustada ei sündind ka needki, seſt et köwwad ja maotomad ollid. Robinson olli jo walmis neid ärrawisſata; agga önneks tulli tal mele, et üks assi ommetigi ühhegi tarwiduse peale wõib kõlbada, kui se kõlbtus ka mitte kohhe nähtaw ei olle. Sellepärraſt püstis ta siis mõnned neiſt kotti ja läks eddasi.

Robinson läks siis, kuida õõldud, eddasi; ommetigi õiete pitka ja tassa ja sure ettewatamisega. Igga kahhin, mis tuul pude ja põsaste wahhel teggi, kohhutas tedda ni wägga, et kohhe kirwe kätte tõmmas, et wastohakkata, kui tarwis olleks. Agga ikka näggi ta peagi, et tühja olli kartnud.

Wimaks jõudis ta ühhe jõe äre, kus lõunat tahtis piddada. Ta istus ühhe sure tihhida okstega pu alla warju mahha ning hakkas jo sure issalduga sõma, — kui äkkiste üks kohhin emalt tedda hirmsaste kohhutas.

Ta watas wärrisedes ümber ringi ning näggi ühhe terwe karja.

Ei olnud need ei kiſkjad metsellajad egga metsinnimeſed, waid üks karri ulla ellawad lomi, mis lamaks ehk lammakameliks kutsutakse.

Kui Robinson neid ellajid, mis nüid ka lamaks tahhame nimmetada, liggimale näggi

tullewad, sündis temmal kange lihha ihhaldus, mis ta nüid jo hulgal ajal ennam polnud maitsnud. Ta iggatses siis üht neist tappa; säedis enneše kirwes peos ühhe pu tahha, lotes, et ehk üks neist ni liggidalt möda lähhäb, et tedda kirwega ulatab lõma.

Nenda olli ka. Need waggad lomad, mis tännini siin weel ilmaski polnud hirmutud ja kohhutud, läksid kartmata selle pu liggidalt läbbi jõele, kelle tagga Robinson warjus olli, ning et üks neist, pealegi üks noor, ni liggi tulli, et ta tedda lõma ulatas, löi ta temmale kirwega ni raskeste pähhä, et kohhe surnud mahhalanges.

Kui Robinson selle nore ellaja sai mahhalõnud, tulli tal alles mele, et ta sedda lihha ommetigi mingi wisil sõdawaks ei wõinud walmistada, sest et tal ei tuld, ei kedo- egga küpsetamise riistu ei olnud.

Kui kauagi selle pärrast olli järrele mõttelnud, tulli tal wimaks mele, ükskord kuulnud ollewad, et metsinnimesed nenda ommale tuld sawad, et kaks kuiwa pu tükki ni kaua teine teise wasto õeruwad, kui põllema lõkkatawad. Sedda tahtis siis ka temma katsuda. Ta wõttis selle tappetud lama õlla peale, ning läks koju taggasi.

Taggasi minnes leidis ta weel middagi, mis temmale suurtki head meelt teggi. Ta leidis nimmelt kuus, seitse fitroni puud, kelle al jo mõnned walmis sanud sitronid maas ollid. Ta korjas need holega ülles, panni

selle kohha tähhele, kus need puud ollid, ning tõttas nüid sure römoga koju.

Siin olli tal nüid essimene tö, selle tappetud lama nahka seljast wõtta. Ka se olli warsti tehtud, kus jures ta ühhe terrawa kiwwi noa eest prukis. Nahha laotas ta päwa kätte kuima, sest et ta ettenäggi, et ka segi temmal eddespiddi tarwis lähhäb.

Kui nüid nahk seljast maas ja sisskond seest wõetud olli, ja taggomisest reiest ühhe tükki lihha küpsetamise tarwis lõigand olli, siis hakkas ta küpsetamise warrast teggema. Ta raius selle tarwis ühhe nore sirge ja silleda pu, koris tedda ärra, ja wahhendas teise otsa wahhedaks. Siis teggi ta kaks harki, ning kui neid nendasammoti alt otsast wahhedaks olli teinud, löi ta neid teine teise wasto ma sisse, püstis lihhatükki wardasse, panni warda lihhaga harkide otsa, ning römustas ennast, et se ni mõnnosaste keerda andis.

Nüid pudus weel se kõigetarwilisem kõigist, tulli. Et sedda õerumise läbbi sada, raius ta ühhest kuiwast puust kaks tükki puud, ja hakkas kohhe neid teine teise wasto õeruma. Ta õerus ja õerus et wessi möda silmi mahhajooksis, agga ei tahtnud naad koggoni põllema hakkata. Sest kui putükkid ni pallawad ollid, et jo suitsesid, siis olli ka temma ni wässind, et puhkama piddi ja uut rammu korjama. Sedda möda jahtusid putükkid jälle ärra, ja temma essimene waew olli asjata.

Siin tundis ta jälle ellawalt, kui waene se

on, kui innimene ükſi on, ja kui ſuurt kaſſu üks ſeltſiline ello ſadab. Olleks temmal agga ükſki abbi olnud, kes ſiis, kui isse wässimuſe pärraſt puhkas, olleks öerunud; ſiis olleks need putükkid wist pöllema lökkatand. Agga nenda olli ſe wöimata.

Kurwa melega wiskas ta wimaks need putükkid ärra; istus raske ſüddamega omma aſſeme peale; watas halleda ſilmega ja ohkades ſelle illuſa lihha tükki peale, mis nüid ſömata piddi jäma; ning kui talwe peale mötles, mis odata olli, ning mis ta ſiis kül piddi teggema, kui tal tuld ei olleks, ajas ni kange hirm temma peale, et ta ülles kargas ja nattokeſe aega öuet möda eddaſi ja taggaſi käis, et omma meelt lahhotada.

Et ta werri ſelle kange hirmo läbbi wallidaste likumas olli, läks ta omma hallikale ja töi ſealt ühhe kokuſpähkle kore täie wet; ſeggas ſelle ſekka ſitroni ſahwti, ja teggi enneſele ſeſt ühhe lahheda jomaaja, mis tal ſeddapuhku wägga tullus olli.

Ikka jookſis ta ſu weel wet, ſedda lihha tükki nähhes, kelleſt ta hea melega üht tükkikeſt olleks maitsnud. Wimaks tulli tal mele, ükskord kuulnud ollewad, et Tartarid, kes ommetigi ka innimeſed on, lihha mis ſüia tahtwad, hobboſe ſelga ſaddula alla pannewad, ja ſeal murredaks ſöitwad. Sedda, mötles ta, wöib jo ka ühhel teiſel wiſil tehha, ning hakkas ka kohhe ſedda katſuma.

Ta töi kaks kauniſt laia ja libbedat kiwwi,

ſedda ſuggu kui ta kirwes olli. Nende wahhele panni ta ühhe pehme, kondita tükki lihha, ja hakkas nüid omma kiwwi nuijaga pealmiſe kiwwi peale tuggewaste ja ühtepuhku nuijama. Kui minnutit kümme nenda olli nuijand, hakkas kiwwi jo pallawaks minnema. Sedda tuggewamine ja hoolſamine nuijas temma, ning enne kui pool tundi aega läinud olli, olli ſe lihha, ni hästi pallawa kui ſelle allaliſe nuijamiſe läbbi ni murredaks läinud, et kül ſüia ſündis.

Ei olnud ta kül ni maggus ja ſupärraſt, kui olleks ta küpſetud olnud; agga Robinſonil, kes ni kaua lihha polnud maitsnud, olli ta üks arrowötta ja piddopäine ſutäis. — Oh! teie mönnikad Europa maal, ütles ta, kel ſaggedaste köige parremad toidud wastomeelt on, ſeſt et naad teie ellitud ſu järrele ei olle; ollekſite teie agga ühhe näddali aega minno aſſemel, kui wägga ollekſite teie eddespiddi igga Jummala anniga rahhul! Kui wägga hoiakſite teie ennaſt ſelle eeſt, ühhe ehk teiſe toido pölgamiſe läbbi ſelle helde andja wasto tännamataks ſada!

Et ſedda lihha weel maokamaks tehha, tilgutas ta ſitroni ſahwti peale; ning nüid piddas ta ühhe ſömaaja, kelle ſarnaſt temmal kauagi polnud olnud. Ei unnuſtand ta ka, Jummalat ſelle ue heatehhi eeſt ſüddameſt tännada.

Peale ſöma piddas ta arru, miſſuggune tö tal nüid köige tarwiliſem tehha olleks. Talwe kartuſe pärraſt, mis tänna ni raſkeſte temma ſüddame peal olli, wöttis ta nöuks, mönda

päwa selle tarwis wötta ja wita, üks hulk lamasid tappa, et talweks nahku sada; ning et need ni waggad ollid, lotis ta, neid ilma sure waewata küllalt sada.

Selle lotusega heitis ta maggama, ning maggas, päwaseşt waewaşt ja koormaşt wäsşind, rahhoga.

Robinson maggas se kord sure walgeni. Ta kohkus kui ülles ärkas ja näggi, et walge jo ni suur ja aeg ni hilline olli; ta kassis ennese ruttusse maaşt ülles, et lama jahti minna. Agga ilm ei annnud peadki wälja püsta.

Wihma wallas ni kangeste, et ta wälja minnemise peale ei wöinud mötteldagi. Ta tahtis siis ni kaua odata, kui wihm üllelähhäb.

Agga se wihma hoog ei läinud mitte ülle, waid läks kord korralt kangemaks. Sedda möda heitis ni kangeste walku, et ta pimme kobas kui lausa tulles olli; siis mürristas jälle ni kangeste, et ta selle sarnaşt ilmaski polnud kuulnud. Ma wärrises seşt otsata praksomiseşt, ja mäed kostsid ni mitme hälega wasto, et sel hirmsal mürrinal koggoni otsa ei olnud.

Et Robinson lapse pölwes mitte hästi öppetud ei olnud, sellepärraşt kartis ta siis ka mürristamişt ni wägga, et ta ei teadnud kuhhu piddi puggema.

Ta istus käed risti ühhes kopa nurkas ja olli kui surma häddas. Wihma wallas, walku heitis, ja mürristamine praksus ja paukus üh-

tepuhku. Jo jöudis lõuna kätte, agga mürristamine ei olnud weel suggugi waikşemaks jänud.

Sõma hädda ei tundnud ta kül mitte, sedda ajaşid hirm ja kartus ärra; agga sedda ennam waewaşid rasked mötted temma süddant. „Se aeg on tulnud," mötles ta, „mil Jummal mind minno ülleaştmiste pärraşt nuhhelda wöttab! Temma on omma Jssa pallet minnuşt ärrapöörnud; minna saan hukka ja ei sa ilmaski ennam omma waeşid wannemid näggema!"

Kui ta nenda hirmus ja kartuşes ommas kopas istus, jäi mürristamine waikşemaks. Ni pea kui mürristamine ja wihm taggaşi andşid, hakkas ka temma jälle ueste ellama. Nüid, arwas ta, jo kül lama jahhe peale minna wöiwad. Ta tahtis jo kotti ja kirweşt wötta, kui tedda korraga middagi ni äkkiste ja hirmsaste kohhutas, et ta kui hingeto mahhalanges.

Rrrrrr — praoh! käis korraga temma pea kohtas; ma wärriseş ja Robinson langes kui surnud mahha. Mis tedda nüid ni raskeste kohhutas olli se: pitkne löi selle pu sisse, mis üllal temma kopa lae äre peal olli, ja kelle külges temma paelaşt kartsas rippus, ja löhkus tedda seşugguse praksomise ja paukumisega ärra, et Robinsonil näggemine ja kuulmine kaddus, ja mötles, et pitkne tedda ennaşt mahhalönud olli.

Kauagi olli ta kui hingeto maas. Wimaks kui märkas, et alles hinges olli, ajas ta ennese jälle jallale; ning esşimene, mis ta kopa

ukse ees maas näggi, olli üks suur tük sest puust, mit pitkne ärralöhkund ja üllalt mahha wissand olli. Uus willetsus! Kus külge olleks ta nüid omma paelast kartsa siddunud, kui köik se pu, kuida arwas, otsast otsani ärralöhhotud olleks?

Et wihm ülle ja mürristamine wakka olli, läks ta kopast wälja. Ning mis näggi ta nüid?

Middagit, mis ta süddant korraga jälle tänno ja armastusega Jummala wasto täitis, ja mis nähhes ta ennast omma essimese nödruse pärrast häbbenes. Selle pu tüigas mis pitkne ärralöhkund olli, pölles lama tulles. Nenda olli ta siis selle polest korraga aidatud, mis tal tännini ni wägga pudus; ning nenda olli Jummal just sel tunnil ni nähtawalt temma eest murretsend, kui temma ommas kartuses arwas, et ta tedda mahhajätnud ja omma pallet temmast ärrapöörnud olli!

Nimmetamata rõmo ja tännoga tõstis Robinson käed taewa pole, ja tännas sure häle ja kuma silma weega sedda head, köik wallitsewat innimeste Issat, kes ka köige hirmsamad taewa-teud ikka köige targema ja köige armolisema nõuga lasseb sündida. „Oh! ütles ta, mis on kül üks innimene, se waene lühhikese arwoga pörm, et ta ussaldaks ja julgeks selle ülle nurriseda, mis Jummal teeb, ning mis ta ommetigi ei mõista!"

Nüid olli temmal tuld, ilma et selle samine temmale wähhematki waewa olleks teinud; nüid olli tal se kerge assi, selle ülle walwata, et se

tulli ärra ei löppeks, ning nüid polnud tal tarwis omma eddespiddise ello pärrast selle sare peal, ennam ni wägga kurwastada. — Lama jaht jäi tännasest päwast jälle, sest et Robinson nüid sedda lihha, mis eilsest sadik alles wardas olli, tahtis küpsetada.

Et sest puust kaunis körge känd, kelle külges parrajate temma paelast kartsas rippus, alles terwe olli, siis wõis ta julgeste möda kartsast ülles minna. Ta läks ja töi üllalt ühhe põllewa tukkiga tuld ja teggi omma kopa ukse ette, kus lihha wardaga harkide otsas olli, illusa priske tulle ülles, ning läks siis jälle möda kartsast ülles, et sedda põllewat tüigast ärra kustutada. Ka segi olli pea tehtud.

Ning nüid tallitas ta kokka poisi ammetit, panni puid tulle peale ja keris omma lihha warrast. Ni saggedaste kui ta tulle peale watas, olli ta südda täis römohalledust. Ta piddas tedda kui ühheks kalliks Jummala anniks, mis ta temmale pilwedest mahhasaatnud; ning kui sedda suurt kassu järrele mõtles, mis tulli temmale saab saatma, siis ollid saggedaste ta silmad tännoga taewa pole tõstetud. Igga kord, kui ta pärrast tuld näggi, ehk tulle peale mõtles, ütles ta ikka issienneses: ka sedda on mulle Jummal andnud!

Minnewal õhtul jo olli Robinson selle murredaks pekfetud lihha jures sola pudust tundnud. Ta lotis aega möda ka seddagi omma sare pealt leida; se kord töi ta ennesele ühhe kokuspähkle kore täie merrewet, kastis sellega

mönne korra omma kûpsist, ja solas tedda nenda häddaohto.

Nûid näitas se lihha kûpse kûl ollewad. Kui sure römoga Robinson essimest tûkki sest lihhast löikas, ja essimest suutäit suhhu pûstis, märkab agga se tunda, kes ka millalgi, nenda kui temma, ni kaua öiget toitu polle maitsnud, ja kel ka ennam lotustki ei olnud, sedda millalgi sada.

Nûid olli ta sellepärrast murres, kuida ta omma tuld kustumise eest piddi hoidma. Ta öerus kord omma otsaessist, kui olleks ta wäggise ûht head nöu peast tahtnud wälja öeruda; kord käis ta pitki öuet eddasi ja taggasi, ning ei teadnud kauagi, mis ta piddi teggema. Wimaks juhtusid ta silmad koggemata selle mäe külje peale, mis pealt alla ûhhest ainsast kaljust olli, ning kohhe teadis ta, mis ta selle polest piddi teggema.

Selle kaljo seina seest käis, umbes küinra körguselt ma pinnast, ûks suur ja paks kiwwi wälja, mis wiis ehk kuus jalga pitk ja rohkem küinar lai ja paks olli.

Et kûl kangeste wihma olli saddanud, siis olli se kiwwiallune ommetigi ni kuiw, kui olleks ta ûhhe öige kattuse al olnud. Robinson näggi kohhe, et ta sinna ommale ûhhe hea tulleasseme wöis tehha. Agga ta näggi ka, et ta sinna ennesele ûhhe öige tullemûiri ja korstnaga kögi wöis ehhitada; ning wöttis nöuks, seddamaid töösse hakkata.

Ta kaewis selle kattuse modi kiwwi alla ûhhe

küinra süggawuse haugu, kelle möllemad külled ta alt kunni laekiwwini tahtis kinnimûirida.

Temma, kes nûid köik mis ettejuhtus, sure holega tähhelepanni, ning ikka isstenneses küssis: mis tarwis ehk mis asja peale peaks se kûl sündima? — olli ühhes kohtas omma sare peal, ka ûht saue suggu tähhelepannud. Ta olli jo kohhe, kui tedda leidis, möttelnud: sest wöib jo mûiri kiwwa sada.

Nûid tulli tal se sau jälle mele; ning et se hauk, kus ommale köki tahtis ehhitada, peaaego walmis olli, siis wöttis ta omma käsilabbida ja kiwwi noa, ja läks sinna kus se sau olli, et kohhe kiwwi töösse hakkata.

Et kangeste wihma olli saddanud, siis olli se sau ni pehme, et temmast ilma waewata neljanurgelisi teiliskiwwa tehha ja omma kiwwi noaga ühhetassaseks ja libbedaks wöis löigata. Ta teggi siis lühhikese ajaga kauni hulga neid walmis ja panni ühhe teise körwa sesugguse kohha peale kuima, kus pääw hommikust öhtoni peale paistis. Sedda tööd tahtis ta nûid ni kaua tehha, kui neid kiwwa ni paljo piddi sama, kui arwas tarwis minnewad, ning läks selle peale koju sõma, sest et se holas tö temmale suurtki sõma issaldust olli teinud. Et sel römorikkal päwal ûht öiete uhket sõmaaega piddada, läks ta omma kokuspu juurest läbbi ja wöttis ka ühhe neist kassinaist pähkletest liggi.

Kui sõnud olli, jäi ta kopasse istuma. Oh! ohkas ta röömsa, agga ka halleda süddamega — oh! kui rikkas ollekssin minna, kui mul ûks

ainoke sõbber, ûks ainoke innimene, olleks ta ka kõige armetum sant, seltsiks olleks, kelle wasto ma wõiksin ûttelda, et ma tedda armastan, ning kes ka minno wasto wõiks ûttelda, et ta ka mind armastab! Olleks mul ommetigi ûks loom, ûks koer ehk kas ollewad, kellele ma head wõiksin tehha, et ta mo pole hoiaks! Agga nenda aina ûksi, kõigist ellawaist lomadest lahhutud olla! Siin langsid temmal silmad wet täis.

Nûid tulletas ta ka sedda aega mele, kui ta omma wendade ja teiste kassolastega saggedaste tûllis ja wihhas olli ellanud; ning mõtles selle aja peale kibbeda kahhetsemiga. Oh! ûtles ta, kui kässinaste märkasin ma siis sedda suurt õnne ja head tunda, mis ûks sõbber on! Oh! kui ma nûid nore põlwe taggasi saaksin, kui armoline ja järreleandja tahhaksin ma omma wendade ja mude innimeste wasto olla! Kui hea melega tahhaksin ma kõik kannatada ja iggapiddi kõikide wasto nenda olla, et kõik minnoga head peaksid ollema! Jummal! Jummal! miks pean ma sedda õnne nûid alles tundma hakkama, kui ta mul kaddund, — oh! iggaweste kaddund on!

Kui seddamõda silmad kopa ukse peale löi, nâggi ta ûhhe âmbliko seal ûhhes nurkas omma wõrku teggewad. Se teadmine, ommetigi ûhhegi ellawa lomaga ûhhe kattuse al ellada, teggi temmale ni suurt rõmu, et se temmal nûid ûksköik olli, mis loom se olli. Ta wõttis siis nõuks selle âmblikole iggapâäw kârbsid

pûida, et temmale tunda anda, et ta ûhhes kohtas ellab, kus tedda hea melega petakse, ja kui wõimalik olleks, tedda ennese ûmber harjutada.

Et õhtusse weel aega olli ja mûrristamine ilma olli ârrajahhutand, siisep läinud ta weel maggama, waid läks ja kaewis weel ommast kõgi haugust mulda wälja. Korraga juhtus labbidas ma sees ni raskeste ûhhe kõwwa tûkki wasto, et peaaego ârra tahtis murda.

Ta arwas ûhhe kiwwi ollewad; agga kui wägga immestles ta, kui selle tûkki wälja kiskus ja leidis, et se selge kuld olli.

Se tûk olli ni suur, et sest kûl mõnne saea tuhhande hõbbe rubla wäärt rahha olleks sanud. Nûid olli ta korraga ûllepea rikkas, ning olleks wõinud köik osta, mis agga ial meel mõtles, kui agga seal sare peal middagi olleks sada olnud.

Robinsonil tulli se kohhe mele; sest ei rõmustand ta ennast siis suggugi selle sure leidise ûlle, waid lûkkas tedda jallaga kõrwa ja ûtles: „siin seisa, sa tühhipaljas, mis järrele innimesed ni wägga ahnitsewad! Mis mul sinnust kassu on! Olleksin ma sinno assemel ûhhe hea tûkki rauda leidnud, kellest ma enneselle ûhhe kirwe, ehk ûhhe noa olleksin wõinud tehha! Ma annaksin sind hea melega ûhhe peotâie raudnaelte ehk ûhhe mu tarwilise tõrlista eest ârra!“ Ning nenda ei wadand temma siis pärrast selle sure tûkki kulla pealegi ennam.

Sedda mõda jõudis ô peale. Pâäw olli

jo ammogi loja lâinud ja teine poolt, lodet wasto, tõusis ku ja paistis ni armsaste ja selgeste Robinsoni kopasse, et tal hunni kauagi peale ei tulnud. Wimaks langsid ta silmad kinni ja tulli jâi mönne tukki külge issienneses pöllema.

Et palla Robinsoni sare peal wägga kange olli, siis piddi ta hommiko warrane ja õhto hilline ollema, kui üht ehk teist tööd tahtis tehha. Ta tõusis sest siis enne päwa ülles, panni mönned tombid puid tulle peale, ja söi selle pole kokuspâhkelt ârra, mis eila ülle olli jânud. Nüid tahtis ta ühhe teise tükki lihha ommast lamast wardasse küpsma panna; agga ta leidis et se lihha sure pallawa pârrast jo haisma olli lâlnud. Lihha himmu piddi ta siis nüid sest korrast ajamata jâtma.

Kui nüid ennast saue male sâedis minnema, ja omma kotti kaela panni, leidis ta need munnakesed alles seal sees, mis tunnaeila ussopeale koju olli tonud, ja mis muud ei olnud kui kartuhwled. Korraga tulli tal mele, neid tulle âre wirna sisse panna, et nähha, mis neist siis ommetigi saab, kui naad küpsetud on. Selle peale lâks ta ârra.

Ta teggi ni holega tööd, et jo enne lõunat ni paljo sauekiwwa walmis ollid, kui omma kõgi tarwis arwas minnewad. Siis lâks ta merre âre watama, kas mönned austred piddi leidma. Agga austrite asemel, kellest ta se

kord wägga pisut leidis, leidis ta ühhe teise toidoasja, mis ennam olli kui need.

Se olli üks Siltkröt ehk kummiga kon, üks ellajas, kelle lihha ta kül weel ilmaski polnud sönud, agga kellest ommetigi kuulnud olli, et ta wägga maokas ja terwe toide on. Se wõis umbes sadda naela raske olla.

Robinson wõttis omma leidise õlla peale ja tallus tedda koju. Kui siin kauagi selle köwwa korega, kelle sees se ellajas kui tuppes ellab, olli mülland ja jahtind, ja omma kirwega tedda wihtund, lâks ta wimaks löhki; ta tappis siis selle ellaja ârra ja lõikas ühhe hea tükki lihha küpsiseks, panni wardasse ja otas sure otusega tedda küpseks sawad, sest et kange ja kârmas kiwwitõ temma kõhtu kaunistegi olli tühhaks teinud.

Küpsetes tulli tal mele, mis ta nüid selle hulga teise lihhaga piddi teggema, et ta sandiks ei saaks minnema? Tedda sola panna, selle tarwis pudus temmal nõu ja sool.

Kurwa melega näggi Robinson ette ârra, et temma suur ja kallis lihhawarrandus, kellega ta näddalat kaks ja ennamki wõis ellada, nenda jo home ennam ei kõlbaks, ning ommetigi ei teadnud ta, mis nõu temmaga piddi ettewõtma. Agga âkkiste tulli tal middagi mele! Se pealmine siltkrõdi koor olli kui üks mold. Sedda, mõtles ta, tahhan ma tori asemel wõtta. Agga kust sola sada?

Wata ommetigi, kui rummal ma ollen! ütles ta ja löi käega otsa ette. Ma wõin jo merre-

wet selle lihha peale kallata, ning eks olle se peaaego nisamma hea, kui olleks ta soolwees? Römo pärrast, et ni head nöu olli leidnud, keris ta omma küpsist weel kord ni kärmeste kui enne.

Lihha olli nüid küpse. Oh! ohkas Robinson, üht mokkapärrast tükkikest sües, olleks nüid üks tükkike leiba ollewad! Kui rummal ja tännamata innimene ollin ma ommas lapsepölwes, et ma ei märgand tunda, kui suur Jummala and üks tükkike kuiwa leiba on! Siis ei sündind mul leib ilma wöi ja juustuta! Oh ma möistmata! Olleks mul nüid agga üks tükkike sedda leiba ollewad, mis mo issa majas koertele tehti! Kui wägga tännaksin ma Jummalat selle eest. Nenda mötteldes, tullid temmal need munnakesed mele, mis hommiko wirna sisse olli pannud. Ma tahhan ommetigi wadata, ütles ta, mis neist sanud, ja wöttis ühhe wälja.

Kui suur hea meel olli temmal! Se köwwa munna olli pehmeks läinud, ning kui tedda poleks murdis, töusis ni armas hais temma ninnasse, et ta suggugi ennam ei wadand egga möttelnd, waid püstis suhhu. Ning wata! ka mao polest olli ta ni armas, ni armas kui — kartuhwel; ning Robinson märkas kohhe, et need temmal eddespiddi leiwa asemel wöisid olla.

Ta piddas siis jälle ühhe arrowäärt sömaaja. Peale söma heitis ta, kange pallawa pärrast, nattokest omma asseme peale pitkali, et selle aja sees, mil töod ei wöinud tehha, sedda ja teist järrele arwata ja möttelda.

Mis wöttan ma nüid kül köige essite ette? mötles ta. Kiwwid peawad essite täieste kuiwad ollema, enne kui omma müiri wöin hakkata. On siis kül köige tullusam, et sönnist lama jahti lähhän, ja neid ommale tükki kaks murretsen. Agga, mis ma köige selle lihhaga teen? Kuida olleks, kui ma omma kögi nenda säeksin, et ma seal ka lihha wöiksin suitsetada? Se olleks jo koggoni hea ja tullus, ütles ta, kargas kohhe asemelt ülles ja astus püsti selle kohha ette, kus omma kögi tahtis ehhitada, et wadata ja möttelda, kuida se köigemönnosamine sünniks.

Ta näggi peagi, et selle jures suurt töod egga tülli ei olnud. Seal ei olnud suremat tarwis, kui et ta kummagi külje müiri sisse ühhe haugo jättis ja sealt ühhe tuggewa kaika läbbi püstis; selle külge wöis ta siis ommad lihhatükkid suitsu panna.

Pea jooksis tal ümber selle ue ja ni tullusa nöu pärrast. Ta olleks kes teab mis annud, kui ta sauekiwwid jo kuiwad ja köwwad kül ollekssid olnud, et sedda suurt töod kohhe olleks wöinud hakkata. Agga mis wöis parrata! Ta piddi nüid jo ni kaua kannatama, kui pääw kiwwid olli köwwaks kuiwatand.

Agga mis piddi ta nüid selle pealelöunse pole päwa teggema? — Kui sellepärrast issienneses mötles, tulli tal korraga middagi uut mele, mis kaugelt tullusam ja kassolisem olli kui köik, mis tal tännini mele olli tulnud. Ta

immeſtles omma rummaluſe pärraſt, et ta ſedda jo ammogi polle märgand tehha.

Mis tal praego koggemata mele tulli olli ſe: ta tahtis ommale mönned lamad püida ja neid ommale koddoellajaiks harjutada. Agga kuida neid ellosalt kätte ſada, ſe panni tedda jälle kauagi mötlema ja järrelearwama. Ommetigi, on innimeſel agga ſe köwwa ja kindel nöu, üht tööd ehk teggemiſt tehha, ehk üht asja tahta, mis isſienneſes koggoni wöimata ei olle, ſiis leiab temma möistus ja arw peagi abbinöud, ja temma hool ei wässi egga waido, olgo assi, tö ehk teggemine ka kuigi kirjo ja raske. Ni ſuur ja pöhjato on ſe möistuſe jöud, miskaga helde Loja innimeſt on ehhitanud.

Nenda leidis ka Robinſon peagi nöu, kuida lamaſid ellosalt wöis kätte ſada. Ta wöttis nimmelt nöuks, ſelle tarwis ühhe tuggewa nöri tehha ja nenda ſäeda, et tedda aſa wöis tömmata. Sellega tahtis ta ſiis jälle ühhe pu warjus walwata, ja tedda esſimeſe lama kaela wisſata, mis agga ni liggi piddi tullema, et wiskama ulatas.

Selle nöuga teggi ta ſiis ühhe kauni tuggewa nöri, kelle teiſes otſas aas olli; ſiis teggi katſet, kas ſe aas piddi joosta andma, ja köik ſündis nenda, kuida ta ſowis.

Et ſe koht, kuſt lamad jöele käiſid, nattoke kaugel olli, ja et ta pealegi ei teadnud, kas naad ka öhto ſinna piddid tullema, ſeſt et wimati löune aeges ſeal ollid olnud, — ſellepärraſt jättis ta ſiis ſelle püidmiſe hoomſeks,

ja ſäedis ja walmistas tänna weel köik walmis, mis ſinna minnemiſe poleſt tarwis läks.

Ta läks nimmelt ſinna, kus need kartuhwled kasſuſid ja töi neid ſealt ühhe kotti täie. Muiſt panni ta kohhe wirna ſisſe kübsma, muiſt puistas kopaſſe ühte nurka taggawarraks. Siis löikas ühhe hea tükki ſiltkrödi lihha öhtuks ja teiſeks hommikuks, ja mis ülle jäi, ſelle peale kallas ta ſolaſt merre wet, mis ſelle tarwis merreſt olli tonud. Selle peale kaewis ta ühhe piſokeſe haugo ma ſisſe, mis tal esſiotſaſt hädakeldriks piddi ollema, panni omma ſola pandud lihha ſinna ſisſe ja öhtuſe lihhaoſſa ſöma ajani ſinna jure, ja mattis ſelle haugo pealt okstega kinni.

Et öhtuſſe weel aega olli ja parrajate ſelget ja lahhedat hommiko tuult puhhus, mis ſedda kanget päwapallawat piſut jahhutas, läks ta merre äre käima ja omma meelt lahhutama. Siin käies watas ta ükſi ſilmi ſelle otſata merre peale, kelle peal piſokeſed laened ühhe teiſe järrele weerleſid; agga isſiärranis watas ta iggatſewa ſüddamega ſinna külge, kus ta kallis ja armastud isſama olli, ja ta ſilmad langſid wet täis, kui omma wannemate peale mötles.

„Mis peakſid nemmad kül praego teggema, need waeſed raskeste kurwastud wannemad?“ ütles ta, ringotas käſſa ja nuttis halledaste. „Kui naad ſedda kibbedat kurwastuſt ja ſüddame wallu, mis minna kölwato neile teggin, ongi ülleellanud, oh kui kurwal ja halledal wiſil on

siis kül nende päwad möda läinud! Kui wägga ohkawad ja kaebawad nemmad kül, et neil nüid üht ainustki last ennam ei olle; et nende wiimne, möllemist ni wägga armastud poeg, ni tännamata nende wasto olli, ja ni üllean-netomal wisil neist lahkus! Oh mo armas-tud, mo kallid wannemad, andke andeks, oh andke andeks omma waese willetsa pojale, et ta teid nenda on kurwastand! Ja sinna, mo taewane, nüid mo ainus Issa, mo ainus selts, mo ainus abbi ja kaitsja — siin langes ta kahhetsewa ja halleda nuttoga palludes pöl-wili mahha — oh mo Loja, jagga köik sedda önne ja head, mis sa mulle ollid walmistand, agga kelle wäärt minna ennam ei olle, jagga sedda minno armastud, minnust ni kölwatomal wisil kurwastud wannematele. Hea melega, oh hea melega tahhan ma issi köik kanda ja kannatada, mis sinno pühha tarkus ja arm weel eddespiddi minno parrandamiseks minno pea-le saab pannema, kui agga minno waeste, minno ilmasüita wannemate kässi hästi käib."

Ta jäi weel nattokese aega pölwili mahha, ja watas halleda süddame ja wessiste silmega taewa pole. Töusis siis ülles ja uritses omma kiwwi noaga omma armastud wannemate nim-med ühhe pu sisse, mis seal liggidal olli. Peale pole nimmesid löikas ta need sönnad: Jummal önnistago teid! ja nende alla panni ta: Andeksandmist omma üllea-nnetoma pojale! Siis andis ta nende nimmedele kuma suuga suud ja pessi neid

omma silma weega. Aega möda löikas ta need kallid nimmed nendesamma sönnadega, weel hulga teiste pude sisse iggasse külge omma sare peal, ja kui millalgi ühhest ehk teisest se-sugusest puust juhtus möda minnema, pallus ta seal jures süddamest Jummalat ja tulletas kib-beda kahhetsemisega omma wannemid mele.

Nenda möda merre äärt käies, tulli tal me-le, et se kül wägga hea ja tarwis olleks, kui ennast ni hulga aja takka korra merres pesseks ja puhhastaks. Ta wöttis siis rided seljast; agga kui wägga hirmus ta ärra, kui näggi, missuggune ta ainus särk olli! Se, mis nüid jo ni kaua ja ni sojas makohtas allati ihho peal olli olnud, olli ni must ja näoto, et nal-jalt ennam arru ei sanud, et se wie millalgi walge olnud. Sellepärrast lopputas ta siis enne kui issi wette läks, omma särgi, ni hästi kui wöis, puhtaks, laotas pu oksa kuima ja hüppas siis wette.

Kui liggi tunni aega we sees sai suppel-nud, tulli ta jälle kaldasse, ning et soe tuul särgi sönni olli ärrakuiwatand, wöis ta nüid mönne mitme aja takka jälle puhta särgi sel-ga panna.

Agga kui selle peale mötles, et se ainus särk, mis nüid ühteallati selgas kandis, kuigi kaua ei wöi wastopiddada, waid peagi ärra-löppeb, ning mis siis selga panna? — siis läks ta meel jälle koggoni raskeks. Ommetigi ei annud ta se kord omma mele raskusele wolli egga wöimust, waid panni seddamaid rided

selga ja läks lauldes koju: Kes Jummalat ni lasseb tehha n. t. s., piddas omma öhtose sõma korra ja öhtose palwe ärra ja heitis maggama.

Teisel hommikul tõusis nüid Robinson warrakult ülles ja ehhitas ennese walmis lama jahhe peale. Ta toppis omma wõrgust kotti küpsetud kartuhwlid täis ja panni ühhe hea tükki küpsetud siltkrõdi lihha sinna jure; pühstis kirwe wõ alla, tõmmas pühnusepaele, mis eila lamapüidmise tarwis olli teinud, wõle, wõttis omma päwawarjo kätte ja läks minnema.

Et aeg alles warrane olli ja sellepärrast minnemisele ruttu tahha ei teinud, wõttis ta nõuks, se kord pikkemat ja kõwweramat teed minna, et weel mõnda muud kohta ja paika omma sare peal tundma sada. Nende luggemata hulga lindude seas, kellest puud täis kihhisesid, nägi ta ka palju pabokoisid mitmet ja immeilusat karwa. Kui hea melega olleks ta üht neist tahtnud sada, et tedda waggaks tehha ja ennese seltsiks harjutada! Agga wannad ollid liig kawwalad, egga lasknud endid koggoni püida, ja üht pessa poegega ei näinud ta kussagil. Ta piddi siis jo selle iggatsemise sest korrast täitmata ja eddespiddise peale jätma.

Selle asemel leidis ta selle te peal middagi muud, mis tal tarwilisem olli, kui pabokoi. Kui merre kaldas ühhe mäekingo otsas olli ja sealt alla kaljode wahhepaika watas, nägi ta

seal middagit ollewad, mis temma himmu ärritas, sedda liggimalt tähhelepanna. Ta ronnis siis alla ja leidis ommaks heaks meleks, et se sool olli.

Ta olli kül tännini sola asemel merrewet prukind ja sellega solapudust ühhest polest ärraaidanud; agga se polnud ilmas sool. Peale sedda on merre weel üks kibbe maggo, mis wägga pahha on, ja et temma lihha selle sees piddi kõlbaw seisma, olli undrehti mõtte; sest et merrewessi nendasammoti kui kaewo- ja jõewessi sandiks ja haisma lähhäb, ni pea kui ta likumata seisab. Sellepärrast olli se temmal siis õnneks, et siit sola leidis. Ta täitis möllemad kue taskud täis, et kohhe suggu jure wõtta.

Robinson töttas nüid röömsa melega sinna kus lamasid tahtis püida; agga et aeg weel lõunas ei olnud, ei olnud siin weel üht ainustki nähha. Ta istus siis ühhe pu alla mahha, ja hakkas sõma. Kui mõnnusad ja maggusad ollid nüid ni hästi kartuhwled kui lihha, et neid solaga wõis süia!

Kui parrajate süia löppetas, nägi ta lamasid emalt hüppates tullewad.

Robinson säedis ennese warma walmis ja otas, pühnus peos, et üks neist ni liggi tulleks, et ulataks lingu temmale ülle pea wissata. Jo jõudsid mitmed mõda, ilma et neid olleks sama ulatand; agga korraga tulli üks ni liggi, et tal suremat tarwis ei olnud, kui agga käed langeda laska, et tedda pühnusesse sada. Ta teggi sedda, ja kohhe olli se lama kinni.

Lama tahtis mägida; agga et Robinson kartis, et teised temma hâle lâbbi ärrahirmutud ja ärrapelletud sawad, tömmas ta paela ni kõwwaste kinni, et ellajas hâlitsedagi ei sanud. Selle peale weddas ta temma kârmeste põsaste warju, et teiste silmist ärrasada.

Se pûitud lama olli just kahhe talle emma. Robinsoni heaks meleks tullid need kannul emma järrele, egga kartnudki tedda. Ta sillitas neid pisfokesi armsaid lomi, ja need, — otsekui ollekfid naad pûidnud tedda palluda, nende emma lahti lasta, — lakkusid temma kässa.

Robinson olli nûid ûllepea rõmus, et omma iggatsemist täidetud näggi, töttas omma pûitud ellajaga koju, ja talled jookfid järrele. Lühhem te olli tal nûid armsam, ja sedda kaudo jõudis ta wimaks omma sagiga koju.

Agga kuida ta nûid sedda lamat omma õue peale piddi sama, mis, kuida teame, ümberringi kinni olli, sedda ei teadnud ta. Tedda ûllalt kaljo lae pealt nõriga alla laska, ei läinud kûl koggoni korda, sest et karta olli, et enne ärralâkkatab, enne kui alla saab. Selle pärrast wõttis ta siis nõuks, sõnniks ühhe haggeriko omma õue seina tahha tehha, kus sedda lamat omma poegega ni kaua sees wõis piddada, kui parremat nõu piddi leidma.

Ni kauast, kui sedda haggeriku ehhitas, siddus ta temma ühhe pu kûlge kinni, ja hakkas kohhe töösse. Ta raius omma kiwwi kirwega hulga nori puid mahha ja istutas neid ni tihti ühhe teise kõrwa ma sisse, et kui kaunis kindel sein ollid. Lama olli selle aja sees wâssimuse pärrast mahhaheitnud ja talled, kes sest ei teadnud, et wangis ollid, immesid emma al.

Oh, kui süddamest hea meel olli Robinsonil sedda nähhes! Kümme kord jäi ta tõ kallal peatama, et neid armsaid lomokesi wadata, ja sedda suurt önne õiete ellawalt tunda, et tal nûid ommetigi mõnned ellusad lomad seltsiks on. Nûid ei piddand ta ka omma ellu ja ollemist ennam ni wägga iggawaks ja ûksikuks, ja se suur hea meel selle pärrast, andis temmale ni suurt jõudu ja eddu, et se haggerik lühhikese ajaga walmis olli. Siis wiis omma lama poegega sisse, ja toppis wiimse haugokese tihhida okstega kinni.

Kui hea meel tal nûid olli, sedda ei jõua sõnnadega ärratähhendada! Peale sedda, et need lomad temmal seltsiks ollid, mis jo issi enneses ûks armas ja kallis asi olli, lotis ta neist weel mitto muud ja suurt kasu sada; ja sedda wõis ta ka õigusega lota! Nende willast wõis ta enneselle ehk aega mõda ûht ehk teist ihhokattet tehha; nende pima wõis ta sûia, wõis temmast ka wõid ja juustu tehha. Kuida ehk mis wisil ta sedda kõik piddi teggema ja walmistama, sedda ei teadnud ta kûl weel; agga ta olli nûid jo ennam kui ennam ärranâinud, et innimene ühtki tõõd ja teggemist wõimatomaks ei wõi piddada, kui tal agga himmu ja hoolt selle peale on.

Nûid kahhetses ta agga sedda, et ta omma armsa lomadega mitte ühhe ja nendesamma

seinte wahhel ei wöinud ellada, et ikka temma silma ees ollekſid, ni saggedaste kui ta koddo olleks, ja et ommale sedda römu wöiks tehha, neid omma seltsi jo omma ümber harjutada.

Kauagi mötles ja uris ta sellepärraſt sia ja sinna, kuida ta sedda piddi teggema? Wimaks wöttis nöuks nenda tehha. Ta tahtis omma öue seina ehk kaswanduse ühheſt küljeſt ärralaotada ja ue asſutada, ja siis ühtaego omma öue suremaks tehha. Agga et selle aja sees, mil uut istutas ja asſutas, kartuseta ellada, ei tahtnud ta wanna enne ärralaotada, enne kui uus walmis olli.

Et tüddimata holega seal kallal olli, jöudis ta selle töga mönne näddalaga walmis, ning nüid olli Robinſonil se nimmetamata rööm ja hea meel, kolme koddakondste seltsis ellada. Ommetigi ei unnustand temma selle läbbi, kui paljo römu ja ajawidet temma essimene seltsiline, se ämblik temmale tännini olli teinud, ja ei jätnud sellepärraſt ülle, temmale iggapääw kärbsid ja sääska korjata. Se lomoke märkas ka peagi temma headuſt ja läks ni julgeks, et, ni pea kui Robinſon wörku liguas, kohhe laggedale tulli, et kärbsid temma käest wasto wötta.

Ka se lama köige poegega harjus peagi temmaga. Igga kord, kui ta kusſagilt koju tulli, tullid naad hüppates temma wasto, nuſutaſid tedda ja lakkuſid otse tännades temma käsſa, kui neile wärsket rohtu ehk nori pehmid puokſi töi.

Sedda möda wöerotas ta pojad emma alt ärra ja hakkas tedda hommikoti ja öhtoti lüpsma. Pima riistaiks ja nöuks ollid tal kokuspähkle kored, ja kui suremid tarwitas, siis wöttis selle tarwis siltkrödi pealmiſed kored.

Et se kokuspu temmale ni mönda kassu saſis, siis olleks ta wägga hea melega sedda pu suggu ennam omma sare peale siggitand. Agga mis wisi piddi ta sedda teggema? Ta olli kül kuulnud, et puid pogitakse; agga kuida sedda tehhakse, sedda polnud temma ilmaski tähhelepannud, egga seſt holind. Oh, ohkas ta saggedaste, kui pisſut ollen ma ommas noremas pölwes märgand omma kassu tunda, et ma mitte köik, mis näggin ja kuulsin, polle hästi ja holega tähhelepannud, ja köik tööd ja kuntstid innimeste käeſt ärraöppind! Peaks mul sedda önne ollema, weel kord nore pölwe taggaſi saba, oh kui sure tähhelepannemise ja holega tahhaksin ma köik ärraöppida, mis innimeste käed ja innimeste tarkus agga ial äratewad! Töeſt ei peaks naljalt üht tööd ehk teggemiſt, üht ammetit ehk kuntsti ollema, kelleſt ma mitte tundmiſt ei peaks nöudma ja sama.

Se kord ei olleks pokimise tundmine temmal siiski ühtigi aidand, olleks ta sedda ka kuigi pöhjani möiſtnud; seſt et kokuspuul okſi ei olle, waid agga latwas üks tut suri lehta, mis kui ilma sured möegad ringi ümber puud üllalt alla rippuwad. Agga kui puud tahhetakse pokida, siis wöetakse üks noor oks ehk kasso seſt puuſt, kedda siggitada tahhetakse, säetakse

targo ühhe teise nore pu känno otsa, ja märitakse jätko kohhast pookwahhaga kinni, kust ta siis aega mõda wiimsega ühte kaswab. Sedda ei wõinud nüid kokuspuga nenda tehha, sest et sellel, kuida ööldud, oksi egga kassosid ei olle.

Robinson ei teadnud siis muud egga parremat nõu, sedda puud siggitada, kui seemnest kaswatada. Selle nõuga panni ta siis kohhe mõnned pähkled mahha, et kül halle olli sedda armast ja pealegi arrotoitu, mis jo muidogi kassin kül olli, käest ärraanda. Ommetigi läks ta südda jälle röömsaks, kui lühhikese aja pärast nori kokuspuid näggi tõuswad ja kassuwad.

Lamad öppisid ja harjusid temmaga aeg ajalt nenda ärra, kui meie paikus koerad. Sest hakkas ta siis neid ommale abbiks prukima, ja kui tal middagi koju tua olli, mis issi ei jõudnud talloda, panni ta lama selga. Selle ohto olli ta ka ühhe haugo sesugguseste kohta omma istutud pu seina sisse jätnud, mis wasto tihhidat metsa olli ja kus ta naljalt nähha ei olnud, ning mis ta öhtoti tihhida okstega seetsepoolt kinni pöimis. Sest haugust käis ta omma lamaga sisse ja wälja.

Se olli nüid koggoni kenna ja armas nähha, kui ta kusagilt koju tulli ja lama koormaga ees käis. Ta teadis ja tundis te nisamma hästi ärra, kui Robinson issi, ja ni pea kui selle pisokese ukse ette koju sai, jäi ta seisma, et koormat seljast mahhawõtta laska; siis pugges lömmites haugust sisse ja Robinson seddasamma teed takka järrele. Iggakord kui

nenda koju tullid, ollid nored lamad sure römoga wasto, hüppasid ja mägisid; jookssid kord emma jure, et tedda otsekui terretada, kord jälle omma perremehhe jure, et ka temmale omma head meelt tunda anda. Robinson olli seal jures iggakord öiete südamest römus, otsekui üks issa omma laste römo pärrast, kui ta hulga aja takka jälle nende keske jõudnud.

Nüid ollid temma sauekiwwid kuiwad kül, et omma müüri wõis hakkata. Ta teggi ja murretses siis köik walmis, mis müüri teggemise jures teadis tarwis minnewad, nenda kui: kämmel, hamer, lubbi, kelle assemel ta üht sauesuggu wõttis, ja weel muud. Kui köik säetud olli, siis weddas ta weel omma lamaga tarwitawa arru kiwwa kokko. Ta olli selle tarwis jo enne kaks korwi teinud; need siddus ta ühhe tuggewa paelaga kokko, panni lama selga, nenda et kumbki pool külges üks korw rippus, täitis kiwwa täis ja weddas nenda, ilma sure waewata, ni paljo kiwwa kokko, kui arwas tarwis minnewad.

Robinson hakkas siis omma müüri tõ peale, ja sündis ka se tõ temma käe kauniste hästi. Jo olli üks küljemüür walmis ja teine allustud, kui korraga middagi sündis, mis ta ette ei wõinud ärranähha, ja mis temma kalli lotuse ühhe hobiga ärrarikkus.

Se olli õsi ja Robinson maggas jo päiseest tõõst wässind wakka omma assemel ja la-

mad temma jalge otsas. Ku paistis selgeste; tule õhk olli waikne ja selge, ning kussagil ei olnud wähhematki hälekest egga köppokest kuulda. Robinson näggi, nenda kui ennamiste ikka, hund omma wannemist, — kui korraga ma raskeste pörrus ja wärrises, ja ma al ni hirmus mürrin ja raksomine kuuldi, kui köige wallidam ja raskem pitkse hüidmine. Robinson ärkas hirmund hunnest üllest, ilma et olleks teadnud, mis temmaga sündis, ehk mis ta piddi teggema. Kohhe selle peale käis üks hirmus mapörromine teise järrele; maallone raksomine kestis ühtepuhko; kohhaste tõusis kange ja märato torm, mis puid ja kiwwa ma seest üllestiskus, ja kohhawad merd köige süggawama pöhhani lähbiseggas. Köik mapealne ja maallone olli otse kui mässamas ja omma otsa liggi jõudmas.

Selges surma hirmus kargas Robinson kopast wälja õue peale laggedale ja temma hirmund lamad takka järrele. Häddaste said naad agga wälja, kui sured kaljo pangad kopa laest temma asseme peale langsid. Nüid ei olnud ennam aega wadata, waid Robinson jooksis wärrisedes ja hirmust aetud õuest wälja ja lamad temma järrele.

Ta esimene mõtte olli, ühhe liggima ja laggeda mäe otsa minna, et kiwwid ja puud temma kaela ei langeks. Ta olli jo sinna minnemas, kui korraga näggi, et se mäggi üllalt otsast, parrajate sest kohhast kuhhu temmal nõu pöggeneda olli, suitsu, tuld, tühka ja kiwwa

ja üht tulliſt weddeliku, mis lawaks nimmetakse, hakkas wälja ajama ja wäljapillama. Häddaste sai ta agga ni paljo aega ja mahti, eest ärrapöggeneda, sest et tulline lawa kui jöggi üllalt alla jooksis ja sured kaljo tükkid kui rahhet iggale pole pillati.

Nüid ei teadnud ta majale minna, kui ruttuste merre äre joosta. Agga siin otas tedda otse üks uus hirmus assi. Kange tuul, mis iggast külleſt puhhus, olli taewa paksu ja musta pilwe ajanud, ja neist langes nüid korraga wihma ni raskeste mahha, et ürikese ajaga köik ma kui merri laenetas.

Hädda waewaga sai Robinson issi ühhe pu otsa; agga temma waesed lamad wiis wolas wessi ärra. Oh! kui wägga käis nende häddahääl ja nende armeto karrimine temma süddamest läbbi, ja kui hea melega olleks ta katsund neid aidata, olleks wessi neid mitte jo wägga kaugele ärrawinud.

Se kange mawärrisemine ja pörromine kestis weel mönned minnutid; siis jäi korraga köik wakka. Tuul jäi soiku; tullepurskamine löppis aeg ajalt ärra; maallone mürrin jäi waid; taewas läks jälle selgeks ja köik se suur wessi olli werand tunni ajaga ärrajooksnud ja kaddund.

Kui Robinson pu otsast, kuhhu esimese hirmoga olli pöggenend, mahha tulli, olli ta südda selle sure önnetuse pärrast, kellesse nüid ueste olli sattunud, ni kurw, et tal melegi ei tulnud, omma pääsmise eest sellele tännu anda, kes tedda ueste silmanähtawa surma eest

olli kaitsnud. Temma ollemine olli nûid jälle ni hâddaline ja armeto, kui enne. Temma kobas, se ainus warjopaik mis tânnini olli leidnud, olli nûid wist ummistud ja prûggiga tâidetud; temma armsad truid lamad olli wessi ârrawinud; kõik temma tânnised tööd ollid rikkutud; kõik temma nõud ja ettewõtmised tullewa peale ollid raisatud! Mâggi ei purskand kûl ennam tuld; agga weel tõusis temma seest paksu musta suitsu ja tossu, ning eks olnud arwata, et ta nûid ikka tullepurskawaks mâeks jâeb. Ja jâi ta selleks, mis piddo olli siis kûl Robinsonil seal ellada, ehk kuida wõis ta rahhoga omma pea mahhapanna? Eks piddand ta iggapääw uut mawârrisemist, uut tullepurskamist kartma?

Se halle ja põllastamise wâârt mõtte rõhkus temma süddant ni raskeste, et ta muud ei mârgand nâhha, egga mu peale mõttelda, kui agga omma tullewa willetsa ollemise peale, mis temma silma ees kui otsata ja parrandamata nâitas ollewad. Ommetigi olleks ta piddand nûid, selle sure kurwastuse koorma al, ennast issiârranis Jummala pole pöörma, kes agga ûksi iggas ellojuhtumises abbi leiab, ja ka tõeste abbi sadab.

Nenda sest sures süddame waewast ja ahhastusest ârrarammastud, langes ta selle pu najale, kelle otsast ta mahha olli tulnud, ja ohkas ûhtepuhko süddame põhhast sure hâlega. Sia jâi ta pâwa tõusoni kui uimane likumata seisma. Temma silma ei tulnud hund, egga

temma süddamesse muud mõttet, kui agga se halle ja kolle mõtte ja küssimine: mis peab nûid minnust sama?

Wimaks lâks ta tuikudes omma kopa jure. Agga kui suur olli ta süddame rööm, kui omma õue liggidal omma armsaid lamasid, terwed ja prisked, hüppates omma wasto nâggi tullewad! Essiotsast ei tahtnud ta omma ennese silmi uskuda; agga kui liggi tullid, temma kâssa lakkusid ja omma head meelt, et tedda jälle nâggid, hüppamise ja mâgimise lâbbi tunda andsid, siis ei wõinud ta ennam kahhewahhel olla.

Nûid ârkas Robinsoni südda, mis siaajani kui surnud olli, otsekui ueste ellama. Ta watas omma lamade peale, siis taewa pole ja rõmo ja tânnopissarad weersid temmal mõda palgid mahha ja kahhetses, et omma nõdrusele ni paljo wõimust olli andnud. Siis sillitas ja melitas ta omma armsaid seltsilisi, ja lâks nûid nende seltsis watama, mis ta ellamise kohhast olli sanud.

Robinson olli nûid omma kopa ukse ees ja nâggi jälle hâbbiga, et ka siingi se kahjo ja õnnetus kaugelt ni suur ei olnud, kui temma ommas nõdruses olli arwand. Kopa laggi, mis ûhhest ainsast kiwwist olli, olli kûl sisse langend, ja temmaga kõik ümberkaudne muld; agga se ep olnud jo wõimata kõik sedda purru ja prûggi kopast jälle wâlja sada, ja siis olli ta ellamise koht kord ni suur ja rumikas, kui enne.

Midda ennam Robinson sedda, mis sün-

dind olli, tähhelepanni, sedda ennam näggi ja tundis ta, et Jummal tedda mitte polle karristada tahtnud, waid et ta otse selle läbbi temma eest isalikult hoolt ja murret kandnud.

Kui nimmelt sedda kohta, kust se suur kaljo tük kopa laest mahha olli langend, liggimalt tähhelepanni, näggi ta awwalikult, et se kiwwi ümberringi agga kerge mulla sees kinni olnud, ning et tal siis koggoni ühtigi peatust ei olnud. Sest mis ta leidis, olli siis salgamata ettenähhä, et ta enne ehk pärrast issienneseest sisse olleks langend. Sedda näggi nüid Jummal ette ärra, ning wist ka sedda, et se kiwwi just ühhel ajal sisse olleks langend, mil Robinson parrajate kopas olli. Ning et nüid temma arm ja tarkus selle innimesele pitkemat ellu olli ärramäranud, sest olli ta siis ilmaalgmisest sedda säedust teinud, et just sel ajal selle sare peal sesuggune mawärrisemine piddi sündima. Ka se maallone raksomine ja kange tule hullumine, ollid Robinsoni heaks ja kassuks, ni hirmsad nemmad ka temma körwus ollid. Sest, olleks se mawärrisemine ilma mürrina ja häleta tulnud, siis ei olleks Robinson naljalt üllesärkand, ja se kiwwi olleks temma ello töeste löppetand.

Waatke, nenda olli Jummal jälle temma eest murret kannud, ja otse ühhel ajal, mil temma ennast Jummalast mahhajäetud arwas; Jummal olli otse selle hirmsa sündimise läbbi temma eest murretsend, mis Robinson omma köige suremaks önnetuseks piddas.

Agga nendap se ennamiste ikka on, et innimesed üht önnetust, mis neile juhtund, ikka suremaks ja raskemaks piddawad, kui ta töeste on, — ning naljalt sedda mele ei tulleta, et köik rist ja willetsus Jummalast targa ja selge armo nöuga meie peale sadetakse, ning siis ikka meie tössiseks kassuks on.

Robinson, kes nüid jo mönda aega harjund olli, palwet jo tööd teine teisega ühhendama, langes pölwili mahha, et Jummalat selle ue ellohoidmise eest tännada; sedda möda hakkas ta tubliste töösse, et omma elloasset prüggist, mis sisse olli langed, puhhastada. Köik muld, penem prüggi ja purro olli warsti wäljas; agga nüid tulli se suur kiwwi ette, mis kül kahte tükki olli löhkend, agga ka nendagi ikka ennam kui ühhe innimese jöudu tarwitas, et paigast ligutud sada.

Ta katsus sedda wähhämat tükki ärraweretada; agga asjata! Ta leidis et se tö kaugelt ülle temma jöu käis. Seal seisis ta siis jälle süggawa möttete sees, egga teadnud ei eddasi egga taggasi.

Kui kauagi selle pärrast sia ja sinna olli möttelnud, tulli tal wimaks mele, sedda kangiga katsuda. Ta mäletas nimmelt, ommas nores pölwes ajoti näinud ollewad, et tömehhed nenda teggid, kui üht rasket asja paigast tahtsid ligutada; ta töttas siis, sedda katset tehha.

Se nöu olli hea. Pole tunni pärrast ollid

möllemad kiwwid, mis kül nelli innimest palja kättega paigast polleks jõudnud ligutada, kopast wälja kangutud. Ning nüid olli ta elloasse kord ni rumikas kui enne, ning pealegi, ni paljo kui temma silm näggi, iggapiddi täieste kindel ja kõwwa. Sest nüid ollid ni hästi seinad kui laggi ühhest ainsast önest kiwwist, kelles kussagil ei wähhämatki praggu nähha ei olnud.

Nüid wast julges ta selle tullepurskawa mäele minna, kellest ikka weel paksu musta auru üles tõusis. Ta immestles sedda hulka lawat nähhes, mis kaugele ümberkaudo olli jooksnud ja alles weel keew ja kuum olli. Emalt agga watas ta se kord sedda immeasja, sest et ni hästi kartus, kui se, et se lawa alles kuum olli, tedda keelsid liggimale minna.

Kui siin näggi, et se tulline lawahoog sinna külge olli jooksnud, kus need kartuhwled kassusid, kohhutas tedda se mõtte wägga, et se tulline jõggi ehk köik sedda kohta ärrahäwwitand olli; sellepärrast ei olnud temmal enne rohhu, enne kui olli näinud, mis neist olli sanud. Ta jooksis siis seddamaid sinna, ja leidis omma heaks meleks, et köik se koht terwe ja hoitud olli. Ommetigi wõttis ta kohhe nõuks, mitmesse kohta omma sare peale kartuhwlid siggitada, et ennast selle önnetuse eest warjata, sest kallist toidowiljast ühhe ehk teise önnetuse läbbi millalgi ilma jäeda. Olli kül, temma arro järrele, nüid talwe kättejõudmas; agga ta mõtles: kes teab, ehk on se willi sedda suggu, et ma sees ülle talwe kestab.

Kui se tõ tehtud olli, läks ta jälle omma kõgi kallale. Ka sellegi polest olli se wiimne sündimine temmale suurt kassu saatnud. Se tullepurskaw mäggi olli nimmelt ka hulga lubjakiwwa walmis põlletud wälja lopind.

Robinsonil polnud siis seal jures suremat tehha, kui et ühhe haugo ma sisse kaewis, lubjakiwwid sisse wiskas, ja siis wet peale kallas ja ümberseggas. Selle peale seggas ta weel liwa sekka, hakkas tõõsse, ja se tõ sündis ni mõnnosaste temma käe, et ta ni hästi omma tõtundmise kui ka eddenemisega täieste rahhul wõis olla.

Selle aja sees löppis nüid ka se mäggi suitsmast, ja Robinson julges siis tullehaugole minna. Et ülleültse ennam kussagilt suitsu egga auru ei tõusnud, sest lotis ta siis ka, et köik maallone tulli ärrakustund olli, ning eddespiddadennam tullepurskamist karta ei olnud.

Nüid hakkas ta ka holega selle peale mõtlema, ommale üht ja teist toido asje polest talwe peale murretseda ja kogguda. Selle nõuga püidis ta ennesele kord korralt kahhekssa lamat, seddasamma modi kui essimesed. Need tappis ta ärra, ja panni surema ossa lihha omma köki suitsu, kui sedda enne mõnned päwad solas olli piddand; sest et mäletas, koddo omma emmat nenda teggema näinud.

Se olli nüid jo üks kaunis koggo lihha; agga ommetigi kartis ta sedda weel kassina olewad, kui talwe ehk wahhest walli ja pitk peaks ollema. Ta tahtis sellepärrast weel mõnne lama

pûida; agga ei tahtnud se tânnise pûimoega ennam korda minna. Sest need ellajad ollid arru sanud, et ta neid pûidis ja hoidsid endid nûid temma eest. Sellepärrast piddi ta siis järrelemõtlema, kuida neid ühhel teisel kawwalal wisil kätte sada.

Ka segi olli pea leitud; ni põhjato ja ûllerikkas on innimese mõistus abbinõu polest, kui ta agga issi tõsiselt pûiab egga waewa ei põlga, ja ollid selle wisiga jo teisel päwal kaks kaunist suurt ellajast jälle kätte sadud.

Lihha polest arwas ta ennese nûid täieste murreta olla wõiwad. Ka sesugguse kohha polest, kus omma talwe warrandust wõis hoida, olli Jummal selle mawärrisemise läbbi temma eest murretsend. Temma kopa liggidal olli nimmelt ûks koht seddasamma mägge sûlda kaks süggawute sisse langend, ning selle läbbi otse ûks teine kobas sündind, kelle su h< ek ka temma õue peale käis. Nenda ollid temal nûid elloasse, kõök ja keller õige liggistiko kous, otse kui ollekstid naad melel ja targo seddawisi ehhitud olnud.

Nûid ollid temmal weel kolm tarwilist tõõd tehha, et selle kardetawa talwe pärrast täieste murreta olla. Ta piddi omma lamadele weel heinu teggema, ommale weel tullepuid murretsema ja kartuhwled ûlleskiskuma, et neid keldrisse panna.

Heinad, mis tânnini olli teinud ja koggunud, panni ta omma õue peale kuhja, ja igga nattokest, mis jälle olli teinud ja jure panni, tallas

ta kõwwaste kinni, et wihm sisse ei saaks. Agga selle tõ polest piddi ta essite õppirahha maksma.

Ta ei olnud nimmelt sedda märgand tähhele panna, et heinad essite hästi kuiwad peawad ollema, enne kui kuhja sünniwad panna; sest et muido, kuida sedda igga luggeja issi teab, pallawaks lähhäwad, aurama ja wimaks koggoni põllema hakkawad. Selle polest ei olnud temma ommas nores põlwes ilmas middagi kuulnud, sest et ta matõ ja harrimise polest koggoni ühtigi ei holind. Agga ommas nûidses ollemises õppis ta tundma, kui hea ja tullus se on, kõigest holida ja kõik tähhelepanna, ja ni paljo tundmist korjata, kui agga ial wõimalik on, kui ka kûl kohhe ettenähha ei olleks, mis kassu sest ûkskord saaks ollema.

Robinson panni sellepärrast koggoni immeks, kui omma heina kuhja korraga näggi aurawad; agga weel ennam immestles ta, kui käe sisse pûstis ja leidis, et seestpiddised heinad tullipallawad ollid. Ta ei wõinud siis muud arwata, kui et tulli sees on, et kûl se temmal arrosamata olli, kuida ta sinna sisse olleks sanud.

Ta laotas seddamaid omma kuhja ärra ja ajas heinad laiale. Agga midda kaugemale ta laotamisega jõudis, sedda ennam panni ta immeks, et ta kussagil tuld ei leidnud, muud kui agga, et heinad läbbi ja läbbi pallawad ja niisked ollid. Wimaks hakkas ta arwama, et kûl niiskus aina ûksi sedda pallawust sünnitand, ilma et ta siiski olleks arro sanud, kuida se wõis olla.

Robinson kuiwatas siis omma heinad ueste

ja nüid teggi ta üh̄he kuh̄ja, mis tule ja wih̄ma wasto wöis panna. Et sedda ennam saeo eest warjatud olleks, teggi ta weel pilliroost kattuse üle, mis tuggewuse polest peaaego meie öllekattuste sarnane olli.

Järgmiste päiwe sees korjas ta ni paljo kuiwi puid, kui talweks arwas minnewad. Siis kiskus omma kartuh̄wled üles, ja sai neid öiete roh̄keste. Need panni ta köik omma keldrisse. Wimaks rapputas ta weel köik walmis sanud sitronid pu otsast mah̄ha, et ka neidki keldrisse talweks üllespanna; ning nüid wöis ta omma talwise üllespiddamise pärrast murreta olla.

Agga se talwe ei tah̄tnud ilmas weel tulla, et kül jo Roja ku löppul olli. Selle assemel hakkas wih̄ma saddama, ja ni kangeste ja allaliste, kui olleks köik taewa allone weeks mudetud olnud. Robinson ei teadnud, mis se piddi täh̄hendama. Jo kaks näddalat aega ei olnud ta jalga kaugemale sanud, kui agga keldrisse, heinakuh̄jale ja hallikale, et ommale ja omma lamadele toitu ja wet tua. Köik muud aega piddi ta kui wang istuma ja ärrawiitma. Oh̄ kui iggaw ja iggerik olli nüid temma aeg minnema! Üh̄tigi teh̄ha ja aina üksi olla, — kui önneto ja pöllastamise wäärt ollemine se on, sedda tunneb agga se, kes millalgi ka nenda kui Robinson üh̄he lüh̄hikesegi aja üksi olnud. Olleks kegi temmale üh̄he ramato, ehk pabberit, tinti ja sulge wöinud murretseda, hea melega olleks ta igga leh̄hekese eest üh̄he omma ellopäiwest ärraannud. Oh̄, ohkas ta sagge-

daste, kui rummal ollin ma ommas nores pölwes, et ma luggemist ja kirjotamist mönnikord raskeks, ja laiskust armsaks piddasin! Ka se köige iggawam ramat olleks mul nüid kui üks kallis warrandus, üks leht pabberit ja kirjutuse riistad ollekssid mul nüid kui üks kunningriik.

Se iggawus sundis tedda mönda teggema ja mönda katsuma, mis ta weel ilmaski polnud katsunud. Jo ammogi olli tal se mötte peas ümberkäinud, kas ta ommale mitte üht kedo potti ja üht lampi saaks tehtud; kaks asja, mis temma üksikut ellu kaugelt lihtsamaks ollekssid teinud. Ilma et kangest wih̄mast olleks holind, jookssis ta koh̄he omma saue male, et seddajaggu saue tua, ning hakkas ka koh̄he töösse.

Ei tah̄tnud kül se tö koh̄he temma käe sündida; ta piddi essite mönda asjata katset teggema; agga et temal muud egga parremat teh̄ha ei olnud: siisep tüdditand se tedda koggoniste, omma tööd, ni saggedaste kui walmis, agga laidowäärt olli, ärraraisata, et ueste teh̄ha. Nenda läksid temmal mönned päwad allalise ja üht-aego ladduse töga eddasi; kunni wimaks pot ja lamp walmis ja ni hästi sündind ollid, et se ülleannetus olleks olnud, neid jälle katki lüa. Ta panni neid siis omma köki tulle äre, et aega möda kuiwaksid. Sedda möda teggi ta weel muid riistu ja nöua, mitmet modi ja suust, ja midda ennam ja kauemine ta sedda tööd teggi, sedda ennam sündis ta temma käe.

Wih̄ma saddas ikka weel üh̄tepuhko. Seep siis sundis Robinsoni weel muid tubbasid

tõsid ja teggemisi ärraarwata, et mitte iggawuseſt waewatud ſada. Esſimene tõ, mis ta nenda ettewõttis, olli ükſ kallapüidmiſe wõrk. Ta olli jo enne ſedda kord korralt kauni hulga nõri teinud, mis temmal nüid walmis ja wõtta olli. Et ta ommale igga tõ jures aega andis, ja et temal kannatuſt kül olli, üht asja, mis esſiotſaſt mitte õiete ei tahtnud ſündida, kümme ja ennamki kordi katſuda: ſeſt ſai ta ſiis wimaks ka ſellegi kuntſi kätte, õiget wõrgo sõlmi heita, ja harrines tedda wimaks ni hästi teggema, kui meie päwil saksa naesterahwas penikeſe wõrgo sõlmi tewad. Ta olli ommale omma kiwwi noaga ka ühhe riista walmistand, mis wõrgo nõela modi olli, ja ſelle abbiga teggi ta ommale ühhe wõrgo, mis peaaego meie päwiste kallawõrkude ſarnane olli.

Sedda mõda tulli temal mele, ka katſuda, kas temal mitte üht ammut ehk wibbopüſſi ja noleſid ſaaks tehtud. Ta werri hakkas kumama, kui ſelle asja pärraſt ennam järrele mõtles, pealegi weel, kui ſedda ſuurt ja mitmeſugguſt kaſſu ja head tähhele panni, mis üks ammo temmale ſadaks! Sellega wõis ta lamaſid ja linda tappa, ja mis weel üllem olli, wõis, kui metsinnimeſed millalgi temma peale tullid, omma ſeinte takka nende wasto panna. Ta ei jõudnud ſedda aega ärraodata, mil tedda walmis näggi ollewad, ja jookſis ſure wihma ja ſaoga ſeddamaid metſa, et ſündiwat ja parrajat puud ſelle tarwis otſida.

Ei kõlbanud temma arwates igga pu ſelle

tarwis. Ta otſis ühhe ſeſugguſe mis kõwwa ja kange, agga ka ſitke olli, mis laſktes kõwwerdada andis, agga enneſe ka jälle õigeks kiskus.

Kui ſeſugguſt puud olli leidnud, raius ta ta ni pitka, kui tarwis arwas minnewad, wiis koju ja hakkas kohhe teggema. Agga kui wägga pudus temal nüid üks õige nugga. Kül kakskümend ja ennamgi kordi piddi ta lõikama, kui ni ſure laasto lõigatud ſai, kui meie omma terraſeſt nuggadega ühhe lõigoga lõikame. Nenda kulluſid temal ſiis täieste kahhekſa päwa ſeal kallal ärra, et kül hommikuſt õhtoni ajawiitmata tõõd teggi.

Robinſoni ſureks heaks meleks olli ammo ühhekſamal päwal walmis, ning puduſid nüid agga weel weopael ja noled. Olleks ta ſel korral, kui ta lamaſid tappis, ſelle peale mõtelnud, ſiis olleks ta katſund nende ſolikateſt ſedda riista tehha, — ſeſt et teadis, et Euroopa maal lamma ſolikateſt wioli keleſid tehhakſe, — agga ſedda ep wõinud ta nüid. Selle asjemel teggi ta ſiis ühhe õige tuggewa ja kero nõri. Siis hakkas ta noleſid teggema.

Olleks ta ühhe tükkikeſe rauda kuſſagilt wõinud ſada, mis noolte otſa olleks wõinud panna, ta olleks kes teab mis ſelle eeſt andnud! Agga ſedda ei wõinud ta ſada. Kui nüid kopa ukſe läwe peal ſeiſis ja mõtles, mis asja ta ommetigi ſinna raua asjemele wõiks wõtta, uhtuſid ta ſilmad koggemata ſelle kulla panga peale, mis tona ma ſeeſt leidis, ja mis praego alles, kui üks põltud asſi, ſealſammas maas olli, kuſta ſel korral jäi. Minne, ütles ta, ja lükkas

tedda jallaga körwa, minne tühhipaljas ja sa rauaks, kui tahhad, et sinnust luggu pean piddama, egga wadand pärrast ennam ta pealegi.

Kui kauagi risti ja pöiki olli möttelnud, tulli temal wimaks mele, millalgi kuulnud olnud, et metsinnimesed suri kallaluid ja terrawid kiwwa raua asemel selle tarwis prugiwad; sedda tahtis siis ka temma katsuda. Kohhaste wöttis ta nöuks, ka üht odda ehk piki tehha.

Möllemad said kohhe tehtud. Ta jooksis merre äre ja leidis önneks sealt mönned sured ja tuggewad kallaluud ja terrawad kiwwid, just nisuggused, kui selle tarwis kölbasid. Siis raius ühhe pitka, sirge ja silleda pu pigi tarwis ja läks üllepea märg koju taggasi.

Mönne päwa pärrast ollid piik jo noled walmis. Pigi otsa olli ta ühhe terrawa kiwwi, ja noolte otsa okkasid kalla luid pannud, ja teise otsa sulgi, et parremine tuult kannaksid.

Et kül möllemad, ni hästi ammo kui piik, raudriistade puduse pärrast, kui häddaasjad tehtud ollid, siis leidis ta essimese ommetigi kölbawa kül ollewad, et temmaga linda ja muid pisokesi lomi laska, ja et ta temmaga ka üht hallasti metsinnimest, kui agga liggi piddi laskma, raskeste wöis hawata. Pigiga olli ta koggoni rahhul.

Nüid näitsid ta pottid kuiwad kül ollewad. Ta tahtis siis nende kölbtust katsuda, ja panni ühhe sisse ühhe kauni tükki lama raswa, et sedda sulkatada ja siis elli asemel lampis pölletada. Agga pahha melega näggi ta, et rasw, ni pea kui sulla olli, pottis kahhanes ja wäl-

japoolt wälja immitses, nenda et agga pissut potti pöhja jäi. Ta arwas siis kohhe, et ni hästi lambil kui ka teistel pottidel sesamma wigga on, ja sellepärrast nendasammoti prugitawaks ei sünni; ning nenda olli siis ka töeste.

Jälle üks pahha assi! Temmal olli jo suur hea meel olnud, et nüid pea öhtoti tulle walgel wöis istuda, ja hulga aja pärrast jälle soja suppi wöis süia; ja nüid näitis se kallis lotus ühhe korraga koggoni rikkutud ja raisatud ollewad. Agga Robinson olli nüid jo kauniste kannatama harjund, ja olli ennesele sedda kord säeduseks teinud, ühtegi teggemist egga katset polele jätta, waid ni kaua ueste ja iggapiddi katsuda, kunni wimaks piddi sündima.

Ta istus siis omma mötlemise nurka, — nenda nimmetas ta üht omma kopa nurka, kuhhu nimmelt iggakord istus, kui üht ehk teist asja järrele mötles ja uris, — ja serus omma otsaessist. Kuida se siis tulleb, et need pottid Europa maal, mis ommetigi nendasammoti sauešt tehtud on, paljo tuggewamad ja kindlamad on, ja ühtigi sisse ei imme? — Jah, se tulleb sest, nemmad on wawatud. — Wawatud? Mis peaks se kül ollema, ja kuida naad sedda kül tewad? Ha! ha! ma ussun, ma tean jo; ja, ja, nenda se kül on! — Eks polle ma sedda ükskord luggenud, et mitte liiw üksi, waid ka mitmed muud asjad, ja ka saugi kange ja wallida tulle läbbi klasiks lähhäwad. Nenda naad sedda wist tewad; naad pannewad pottid kuma ahju, ja kui sau sullama hak-

kab, wötwad naad neid wälja, et naad mitte koggoni klasiks ei lähhä. Ja, ja, nenda se on; sedda pean ma ka katsuma.

Kuida ööldud, nenda ka tehtud! Ta teggi omma köki sure tulle ülles, ja ni pea kui öiete pölles, panni ta ühhe potti kesk tullesse. Agga ei olnud sedda aega kuigi kaua, kui korraga kulis — knak! ja pot olli katki. — Oh sulla weel! ütles Robinson, kes wöis sedda möttelda!

Ta istus jälle omma mötlemise nurka. Mis wigga, mötles ta, olli seal nüid? Ollen ma selle sarnast millalgi näinud? Ja, ja! ollen kül. Kui talwe üks klaas külma wee ehk öllega pallawa ahjo peale pandi, et sojaks piddi minnema, kas ep läinud se ka katki? — Ning mil ei läinud ta mitte katki? — Kui ahhi weel täieste palla ei olnud, ehk kui middagi alla pandi. So, so, nüid ma märkan, mis wigga seal olli! Üks nisuggune riist ei pea mitte korraga kange tulle sisse pandud, waid essite aega möda läbbi sojutud sama. Ellago minno wanna pea! hüidis ta römoga ja kargas ülles, et teist katset tehha.

Se läks nüid kaugelt parremine korda, kui essimene; pot ei läinud ennam katki, agga wawatud ei olnud ta siiski.

Ning mikspärrast siis mitte? mötles Robinson jälle. Se tulli, arwan ma, olli jo walli kül; mis peaks siis nüid weel puduma? — Kui kauagi sellepärrast olli möttelnd ja järrelearwand, arwas ta wimaks öige otsa peale sanud. Ta olli sedda katset ühhe tulle sees teinud, mis mitte ahjus, waid wallali pölles.

Sesuggune tulle soe ja pallawus läks jo enne iggale pole laiale, enne kui potti sau läbbi ja läbbi ni kumaks sai, et wawa olleks wötnud. Et ta nüid kord kindlaste ette olli wötnud, ühtigi polele, egga ühtigi katsumata jätta, tahtis ta ommale ühhe öige potti pölletamise ahjo ehhitada. Agga selle tö tarwis piddi ta parremat ilma otama.

Wihma saddas nimmelt weel ikka ühtepuhko, ning kui kaks kuud sedda wisi saddanud olli, hakkas alles taewas jälle selletama. Nüid arwas Robinson talwet hakkawad; agga talwe olli jo mödas. Ta ei tahtnud omma ennese silmi uskuda, kui näggi, et rohhi, lilleseд ja muud kassujad asjad kewwadise rammo ja jöuga ma seest töusid; ning ommetigi olli se töeste nenda. Temma arwates ei wöinud se assi nenda olla, ning siiski oli se ta silma ees. Se olgo mulle öppetuseks, mötles ta issiennneses, et ma eddespiddi middagit, kelleст ma arru ei sa, mitte kohhe ei salga.

Nüid olli Robinsonil köige surem murre jallawarjoga. Kingad ni hästi kui sukkad ollid kord korralt räbbalaiks kullund ja katkend ja södikud, ning nimelt üks suggu pisokesi sääski, kedda Muskitoks nimmetati, waewasid temma paljid jalgu ni wägga, et ta ei teadnud, kus wallo eest piddi minnema. Silmnäggo, käed ja jallad ollid temmal, issiärranis sest sadik, kui se wihmasaddo hakkas, mis läbbi need södikud koggoni rohkeks ollid sigginenud,

ni wägga paistetand, et neil ennam koggoni innimese liikmete näggu ei olnud.

Kui mitto korda istus ta omma mötlemise nurka, et ühtki abbi ihhokatte polest ärraarwata. Agga ikka asjata; ikka pudus temmal töriistu ja tundmist, et sedda tehha ja walmistada, mis ta tehha tahtis.

Kõige kergemine wöis ta selle puduse ja hädda wasto omma kuiwatud lama nahkest abbi sada. Agga need ollid rokimata ja sellepärrast köwwad kui kossed, ning önnetomaks polnud temma ilmaski sellepärrast holind, kuida ni hästi musta kui semiski nahha parkijad sedda tewad, et köwwu nahku ni pehmeks sada. Ja olleks ta sedda ka teadnud, siis ei olnud temmal ommetigi ei nöela egga niti, et sest nahhast ommale üht ehk teist riet ömmelda.

Ommetigi olli hädda suur ja tarwitus pakkine. Ta ei wöinud ei päwa töö tehha, egga öfi maggada, ni wägga waewasid tedda kärbsed ja säsed. Ühhe nöu läbbi piddi ta siis ommale selle wasto abbi katsma, kui ta mitte kölwatomal wisil otsa ei tahtnud sada.

Hädda sundis tedda siis, ennast aidata, ni hästi kui wöis. Ta wöttis need nahhad käsile ja löikas neist, — arwako iggaüks kui sure waewaga, — omma kiwwi noaga, esite ühhe pari kingu, ja siis ühhe pari sukki. Ömmelda ei wöinud ta kumbkid, waid uritses agga pissokesed haugud möda ári, et neid paeltega jalge ümber kinni sidduda. Need ollid nüid jälle mitmest polest ühhed öige waewalised ja hädaasjad. Sest esite olli nende iggakordse siddumise ja mässimisega jo tülli kül; peale sedda ollid naad, et kül karwapole wälja pole pöris, ni pallawad, et ta jallad allati kui tulles ollid, ja siis wimaks, kui pissutki käis, öerus se köwwa ja koskne nahk ta jallad ni örnaks ja kibbedaks, et allati wallotasid. Ning siiski tahtis ta enne sedda wallu kannatada, enne kui muskitode püsti.

Ühhest teisest köwwast ja kängo kuinud nahha tükkist teggi ta ommale ühhe näokatte, ja löikas agga kaks pissokest silmahauku ja suhaugo sisse, et hingata wöis.

Et ta nüid kord selle tö kallal olli, wöttis ta nöuks, mitte enne järrele jätta, enne kui ommale ka ühhe kamsoli ja püksid lama nahkest piddi tehtud sama. Need tarwitasid nüid jo suremat arwamist ja teggid ta pea koggoni kirjuks; agga mis sadakse kül ilma waewata, ning mis ei wöi innimene köik ärratehha, kui temal agga kannatust ja hoolt kül on? Ka segi tö sündis temma käe.

Kamsul olli kolmest tükkist kokkopandud, mis paeltega ühhes ollid, kaks tükki ollid nimmelt käised ja kolmas piht. Püksid ollid, nenda kuida meie paikus sakste ratsasöidо püksid, kahhest tükkist, ja ni hästi körwast kui jalge wahhelt paeltega kokkotömmatud. Kui walmis ollid, panni ta möllemad selga, selle nöuga, et omma wanno jo pool katkend Europa-ma ridid agga suril pühhil ja omma wannemate sündimise päiwil, mis ta issiärranis pühhaste piddas, selga

panna. Nenda olli ta siis ülleültse karruste nahkega kaetud; arwako nüid iggaüks, mis näo se munder temmale andis! Ükski, kes tedda nenda olleks näinud, ei olleks koggoni wöinud tedda innimeseks arwata. Ta issigi piddi ennese ülle naerma, kui omma kuju esimest korda we sees näggi.

Nüid läks ta jälle omma pottiseppa tö kallale. Potti pölletamise ahhi olli peagi tehtud; ning nüid tahtis ta katsuda, kas ta pottid mitte seal sees, kange ja wallida tulle läbbi wawa ei wöttaks. Ta panni siis pottid ahju, ja teggi haaw hawalt ni sure ja kange tulle sinna sisse, et ahhi läbbi ja läbbi kumaks ja tulliseks läks. Sesugguse kange tulle piddas ta öhtoni ahjus, laskis tedda siis jälle haaw hawalt ärrakustuda ja otas nüid sure iggatsemisega sedda aega, mil nähha wöis, mis neist sanud olli. Agga mis ta leidis? Essimene pot, mis ta wäljawöttis, ei olnud siiski wawatud; teine nendasammoti, ning nenda ka köik teised. Agga kui wimaks üht jalgega potti tähhelepanni, näggi ta sure immestlemisega, et se üksi pöhhast ülle ja ülle wawatud olli, otsekui olleks temal klasikord peal olnud.

Se panni tedda nüid jälle möttete sisse. Mis imme assi, mötles ta, on se siis ommetigi, et se üksi pöhhast agga wawatud on, ning ükski teistest? Köik on naad jo ommetigi ühhesuggu sauest tehtud, ja ühhes ja sessammas ahjus pölletud. — Ta mötles ja mötles, agga ei tahtnud ta kauagi leida, mis temmale selle asja polest selgust olleks andnud.

Wimaks tulli temal mele, et selle potti sees ahju pannes nattoke sola olli olnud. Ta ei wöinud siis muud arwata, kui et selle sola läbbi aina üksi se waaw sündind olli.

Ja nenda olli se ka. Sest mis Robinson siin juhtumise kaupa leidis, olli Europa-maal jo ammogi teatud ja tuntud. Sool ep se öiete on, mis läbbi mitmed asjad, kui tedda sekka seggatakse, tulles klasiks lähhäwad. Temmal ei olleks siis muud egga suremat tarwis olnud, kui et ommad pottid soolwega ülle ja ülle märjaks kastis, ehk ühhe arrojärrele osa sola kuma ahju wiskas, siis olleks neile kohhe klasi kord ülle sündind.

Sedda tahtis ta nüid teisel päwal katsuda. Jubba pölles tulli ahjus, jubba ollid mönned sauenöud soolwega kastetud, ja teiste sisse kuiwa sola pandud, et möllemid katsid korraga tehha, — kui middagi juhtus, mis tedda kest tö sees sundis töö polele jätta, ja mis ta jo ammogi olli kartnud — se olli haigus.

Ta südda hakkas pöritama, pea wallotas ja köik kehha olli ni nörk ja rammoto, et ta jallal ei jöudnud seista. Ja nüid olli temmal se köige willetsam ollemine odata, kellesse üks innimene agga ial wöib sattuda.

„Suur Jummal, mötles ta, mis saab minnust, kui ma omma asemelt ennam ei jöua üllestöusta? Kui ühtegi ärda südamega innimest mo ümber ei olle, kes mulle middagit kätte ulataks, ja kes mind mo jöuetuses aitaks. Ühtegi sõbra, kes mo surmahiggi mo otsa eest

ärrapühhiks, ehk mulle kele kastet annaks? — Jummal! Jummal! mis saab minnust?"

Sures hinge ahhastuses langes ta nende sõnnadega wõimato mahha.

Olli teõal millalgi kindlat lapseliku usku ja lotust Jummala, kõigewäggewama ja kõigearmsama Jssa peale tarwis, siis olli se nüid. Jõueto ja rammoto ja ühtegi innimest omma ümber, kelle peale muud piddi ta nüid omma lotust pannema, kui ta ommas willetsuses mitte ei tahtnud ärralõppeda? Jummal, Jummal, ükši; muud keddagit kõiges mailmas.

Ta olli pikali maas, ja wõitles surma häddaga. Käed ollid teõal risti ja kõwwaste ühhe teise külges kinni; ei sanud ta sõnna suust, egga polnud temmal wõimalik ühhegi asja peale möttelda, waid watas agga ükši silmi taewa pole. Jummal! Jummal! Hallastust! — Se olli kõik, mis süggawaste ohkades aeg ajalt ta kele pealt tulli.

Agga ei lasknud hädda tedda kaua maas olla. Ta ajas sure waewaga ülles, et üht ja teist tarwidust omma asseme ãre tua, et, kui haigus ennam ülles ei annaks tõusta, siis kõik liggi käe kõrwas wõtta olleks. Sure waewaga töi ta kaks siltkrõdi kore täit wet, ja panni omma asseme kõrwa mahha. Panni mõnned küpsetud kartuhwled ja nelli sitroni, mis teõal weel ülle ollid, sinna jure, ja langes jõueto nende kõrwa omma asseme peale mahha.

Olleks se nüid Jummala mele pärrast olnud, tedda ühhe äkkiliše surma läbbi ma pealt

ärrakorristada, oh! kui hea melega, kui hea melega olleks ta surnud! Ta julges Jummalat selle polest palluda; agga mõtles kohhe jälle ümber ja tundis, et se palwe õige ei olnud. „Eks ma polle Jummala laps! mõtles ta; eks ma polle temma teggo ja teht, ning eks polle ta minno kõige armsam, kõige targem ja kõige wäggewam Jssa? Kuida tohhin ma temmale ettetähhendada, mis ta minnoga peab teggema? Eks tea ta issi kõige parremaste, mis mulle hea on, ning eks wõtta temma minnoga nenda tehha, kuida se mulle kõige tullusam on? Ja, ja, sedda teeb temma, se hea, armas ja wäggew Jummal! Olle siis waid, mo waene kurw südda! Wata ja loda Jummala peale, mo waene ahhastud hing. — Jummala selle sure ja wäggewa abbi ja aitaja peale kõiges häddas ja willetsuses! Ja temma saab sind aitama; saab sind aitama ellus ja surmas!"

Nüid hakkas ta kõiges ihhus kangeste külmetama. Et kül enneše ülle ja ülle lama nahkega kinni mattis, ei sanud ta siiski soja. Se külma hoog kestis kül tundi kaks. Sedda mõda sündis temmal kange palla, mis kui ellus tulli temma soonteš läbbi käis. Ta rinnad käisid ni kangeste, kui ühhe innimese rinnad, kes ni kangeste ja ülle jõu jooksnud, et ta hinge tahha ei sa. Se rammastas tedda ni wägga ärra, et teõal agga häddaste weel ni paljo jõudu olli, siltkrõdi koort weega su ãre tõsta, et omma kuiwa keelt kasta.

Wimaks hakkas ta ni kangeste higgistama,

et higgi suurte tilgade kaupa ihhust wälja ajas; se andis temale pissut kergitust. Kui tunni aega sedda wisi higgis olli olnud, hakkas ta jälle ennam märkama. Nüid langes temmal se mötte süddame peale, et ta tulli ärrakustub, kui ta usi puid peale ei panne. Ta ronnis siis, ni wöimato kui ta olli, neljakäppakil tulle äre, ja wiskas ni paljo puid peale, kui arwas tarwis ollewad, et hommikoni pölleks. Sest nüid olli jo ösi.

Se ö olli se köige raskem ja willetsam, mis ta millalgi olli ellanud. Külm ja palla käisid wahhepiddamata ühhe teise järrele; kange peawallo ei löpnud koggoniste, egga tulnud hund temma silma. Se rammastas tedda ueste ni wägga ärra, et ta teisel hommikul agga häddaste pu hunniko jure jöudis romata, et puid tulle peale panna.

Öhto pole läks haigus ueste kangemaks. Ta tahtis jälle tulle äre romata; agga ei jöudnud ta nüid ennam. Ei wöinud ta siis tulle polest ennam parrata, ning et pealegi kindlaste lotis, et Jummal tedda nüid pea wöttab ärrakorristada, ei holind ta siis ka ennam tulle pärrast.

Se ö olli nendasammoti kui minnewane. Tulli olli nüid ärrakustund; wessi mis weel siltkrödi kores olli, hakkas jo haisma; ning Robinson olli ni jöueto, et ta ennast teise küljegi peale pöörda ei jöudnud. Ta arwas nüid surma tunni liggi ollewad, pallus weel süddamest Jummalat ja walmistas ennast nenda omma iggawese te wasto.

Ta pallus weel ükskord allandlikult Jummalalt andeks andmist omma pattude pärrast. Siis tännas ta tedda köige helduse ja hea eest, mis ta temmale — kui ühhe kölwatoma innimesele — temma elloaeges olli teinud. Issiärranis agga tännas ta tedda köige hädda, waewa ja risti eest, mis ta temma parrandamiseks temma peale olli pannud, ning mis ta nüid ennam kui millalgi tundis, kui head ja tullusad naad temmale olnud. Wimaks pallus ta weel rahhu, önne ja önnistust omma waeste wannematele; siis andis omma hinge Jummala iggawese armo holele — säedis enese walmis ja otas surma waggase ja waikse süddamega.

Ka näitas surm jöudsaste tullemas ollewad. Ta hing läks arraks; rinnad hakkasid röggisema, ja hinge tömmamine läks ikka raskemaks. Nüid, nüid näitas se wiimne sowitaw silmapilk liggi ollewad! Surma ahhastus läks kangeks; hinge tömmamine jäi wakka; ta nörgotas pead ja — ei teadnud issienneseest ennam.

Kas Robinson nüid töeste surnud, wöi agga kanges minnestuses olli, se olli alles teadmata.

Kauagi olli ta sel kombel maas. Wimaks — kes olleks sedda kül wöinud möttelda! — hakkas ta jälle märkama.

Süggawa ohkamisega hakkas ta jälle arrojärrele hinge tömmama. Sedda möda löi ta silmad lahti ja watas ümber ringi, otse kui

olleks ta wadand, kus ta olli; seſt töeste ei teadnud ta praego weel, kas ta hing ihhuſt lahkund olli, wöi mitte. Wimaks märkas ta, et ta hing alles ihhus olli, mis temale ſuurtki kurwastuſt teggi, seſt et ſurm temmal nüid sowitawam näitis ollewad, kui ello.

Ta olli nüid öiete wöimato ja nörk, ommetigi ilma ſure wallota. Selle kange pallawa asſemel, mis ta enne ſedda ni wägga olli tunnud, hakkas ta nüid-ülleültſe kangeste higgistama. Et ennaſt kauemine higgis piddada, mattis ta enneſele weel ennam nahku peale, ning kui häddaste pole tundi ſeddawiſi higgi al olli olnud, tundis ta enneſe jo kaugelt kergema ollewad.

Agga nüid waewas tedda janno kangeste. Wesſi mis temal weel asſeme äres olli, ei ſündind ennam jua; önneks tullid temal need ſitronid mele. Sure waewaga hammustas ta ühhe neiſt poleks, ja immes ſedda ſahwti, mis tedda kaunistegi jahhotas. Sedda möda jäi ta waguſaste maggama ja maggas ükſiſärje päwatöuſoni. Oh kui paljo kergem olli ta nüid, kui eila! Haigus olli koggoni taggaſi andnud, ning ei tunnud ta praego ennam muud wigga, kui et agga jöueto olli. Ka ſömaisſaldus hakkas temal jälle ſündima, ja ſöi ſiis ühhe küpſe kartuhwle, kelle peale ta ſuggu ſitroni ſahwti tilgutas, et tedda maokamaks tehha.

Nende kahhe minnewa päwa ſees, ei olnud ta ka omma lamade pärraſt ühtigi holind; agga nüid läkſid ta ſilmad wet täis, kui neid omma jalge otſas näggi, pealegi et mönned neiſt ükſiſilmi temma peale wataſid, kui ollekſid naad küſſinud, kas ta weel parrem ei olle? — Önneks wöiwad need ellajad, nenda kui kamelid, mitto päwa jannu kannatada; muido olleks luggu nendega jo waene kül olnud, ſeſt et nüid jo kaks päwa jomata ollid, ning Robinſon ka praegogi weel liig jöueto olli, et üllestöusta ja neile wet tua.

Et ſe wanna emma lama ni liggi temma jure tulli, et ta ta külge ulatas, katſus ta enneſe ni kaugele üllesajada, et nattokeſt pima temma uddaraſt wöis tömmata. Selle pima, mis ta lüpſis, jöi ta kohhe ära, ja tundis et ſe wärske piim temma többiſe kehhale wägga mönnus olli.

Selle peale jäi ta ueste maggama, egga ärkand enne kui öhto pärraſt päwa ülles. Nüid tundis ta jo kaugelt ſuremat ſömaisſaldust. Ta ſöi ſiis jälle mönned küpſe kartuhwled ſitroni ſahwtiga ja heitis jälle maggama.

Se ükſiſärgne maggamine, ja et pealegi tuggewa kehhaga innimene olli, andis temmale ni paljo jöudu, et jo neljandamal hommikul ülles wöis töusta, ja, — et kül weel nörga ja wärriſewa jalgega, — mönned ſammud käia.

Ta läks wankudes kopaſt öue peale. Siin töstis ta ſilmad ülles taewa pole; päike paistis armſaste ja ſojaste pu latwe läbbi temma ſilmi, ja temma meleſt olli, kui olleks ta ueste ſündind olnud. „Oh ſa iggawene ellohallikas, hüidis ta ja langes pölwili mahha! Jummal! Jummal! tänno olgo ſulle, et ſa mind weel kord omma kalliſt päikeſt, ja temma walguſes om-

ma loduse immeteggusid nähha lasseb! Tänno! Tänno! Tänno olgo sulle, et sa mind minno häddas ei olle mahhajätnud; et sa mind weel kord ellusse taggasi olled kutsund, et mulle weel ennam aega parrandamiseks kinkida. Lasse mind siis igga ellopäwa, mis mulle weel saad jätkama, nenda prukida, et ma iggal ajal walmis wöiksin olla, sinna minna, kus köige hea ja kurja teggude eest omma palka same."

Selle lühhikese, agga süddamelikо palwe järrele, watas ta kord laia taewa alluse, kord metsa ja pösaste peale, mis köik jälle udes ehtes ja illus ollid; kord jälle omma trui lamade peale, mis röömsad ja armu melites temma ümber ollid. Köik näitas nenda ollewad, kui olleks ta ühhe pitka te pealt ommakste jure jälle taggasi tulnud. Ta südda hakkas likuma ja silmad ojusid römopisarate sees.

Mönne päwa pärrast olli Robinson jälle omma endise terwise jures ja tundis ennese jo tuggewa kül ollewad, jälle omma töde kallale minna.

Essimene, mis ta ettewöttis, olli, et watas mis ta pottidest olli sanud. Ta teggi ahjo lahti, ja wata! köik ollid ni illusaste wawatud, kui olleks naad ühhest öppind pottiseppast tehtud. Selle hea melega ei tulnud temmal tükkil ajal melegi, et ta neid riistu nüid ommetigi tarwitada ei wöinud, sest et ta tulli ärrakustund olli. Kui se temmal wimaks mele tulli, seisis ta norkus, watas kord omma pottide, kord tulleasseme peale ja ohkas raskeste.

Ommetigi ei lasknud ta se kord omma kurwa meelt wöimust wötta, waid mötles: sesamma helde eestmurretseja, kes sulle tona tuld andis ja murretses, wöib sulle jo, kas selsammal, ehk ühhel teisel wisil, sedda ka teistkorda anda, kui se agga temma hea tahtmine on. Peale sedda teadis ta nüid jo, et temal talwet karta ei olnud; ning et kül lapsest sadik lihha toidodega olli harjund, lotis ta siiski, ka ilma nendeta, aina üksi puwilja ja pimaga, mis omma lamadest sai, ellada wöiwad.

Sellegipärrast ei kahhetsend ta, et need riistad olli teinud; ta wöis neid jo pima nöudeks prukida. Köige suremat neist olli ta ühhe issiärralise asja tarwis ärrawallitsend. Ta mötles nimmelt, et ta kartuhwled paljo mönnosamad ja maokamad olleksid, kui neid wöiga wöiks süia. Agga üht wöikirnu puust tehha, olli temal koggoni wöimata. Sellepärrast tahtis ta siis katsuda, kas wöi ka ühhe sure potti sees piddi kokko minnema. Ta koggus ni paljo koort, kui arwas tarwis minnewad; teggi siis ühhe putaldreko, mis ta kane ohto potti peale panni, ja selle keskele ühhe haugo, ja püstis sealt ühhe küinra pitkuse kaika läbbi. Sellega müttas ta siis ni kaua sedda koort seiti, kui wimaks kokko läks; pesi siis selle wöi puhta weega ärra ja panni suggu sola sekka.

Nenda sündis siis ka segi tö temma käe; agga kui sedda omma tö waewa tahtis katsuda, tulli temal alles mele, et ta nüid ka ennam kartuhwlid ei wöinud küpsetada, sest et temal tuld

ei olnud, mis peale ta jälle koggoni ei olnud mõttelnud. Seal olli nüid se kallis wõi, mis katsumata piddi jäma, ja Robinson seisis kurwa näoga seal kõrwas. Ta näggi enneše nüid jälle omma essiotsase waese ja armetoma ollemise sees ollewad. Austred, piim, kokuspähkled ja tores lihha ollid nüid jälle ta ainus toide, ja kes wõis teada, kui kaua temal neidki sai ollema? Kõige waesem assi olli siiski se, et ta omma pölwe milgi wisil ei teadnud parrandada.

Mis piddi ta nüid ettewõtma? Kõik mis omma palja kättega tehha wõis, olli jo tehtud. Näitas siis kül, et ta nüid omma päiwi tõta ja maggamisega piddi ärrawiitma. Se olli se kõige hirmsam ja õnnetom ollemine, mis ta ial wõis mõttelda! Sest tõ olli temal nüid ni wägga wisiks sanud, et ta ellada ei wõinud, kui temal üht ehk teist teggemist ajawiteks käes ei olnud; ja ta tunnistas pärrast saggedaste issi omma suuga, et se kõigeennamiste temma süddant parrandand, et ta essiotsane ni wägga waewaline ollemine tedda tõle ja kõik mis tarwitas, issi teggema ja murretsema sundis. Tõ, lisšas ta jure, on kõige hea, nenda kui laiskus kõige kurja hakkatus! Selle pärrast andis ta pärrast kõige noorte innimestele sedda nõu, lapsest sadik ennast tõ peale harjutada. Sest, ütles ta, nenda kuida kegi ennast nores pölwes harjutab, nenda jäeb ta ka ennamiste kõige elloaja, laisk ehk ussin, holeto ehk holas, tark ehk rummal, üks hea ehk sant innimene.

Waene Robinson mõtles siis kauagi sia ja sinna, mis ta nüid ommetigi tööks piddi ettewõtma, et mitte tõta olla.

Öõd ja päwad käis ta selle mõttega ümber, kas se temmal siis koggoni wõimata peaks ollema, ommale üht laewa, ehk ommetigi selle sarnast, üht paati tehha, et sellega katsuda, maksko mis ta maksab, ehk olgo waewa mis on, jälle innimeste keske sada; sest ta arwas, et Amerika-maa suurma koggoni kaugel ei wõi olla.

Se mõtte ei annud temmale ennam rahhu, sedda katsumata jätta; ta tõttas siis ühhel päwal metsa, et sesuggust puud otsida, kellest ommale ühhe padi wõiks õnistada. Et selle läbbi kohtade peale juhtus, kus ta tännini weel polnud olnud: siis leidis ta mõnda kassujat asja, kellega katset tahtis tehha, kas ehk wahhest toidusks ei sünniks.

Nenda leidis ta mõnned wõssud India-maa wilja, mis meie paikus Türgi nisuks kutsutakse. Ta immestles sedda suurt wilja pead, kelle seest peale 200 terra leidis, mis litis ühhe teise kõrwas ollid. Ta arwas kohhe, et sest leiba ja muud toitu wõib sada; agga mis wisil piddi ta need terrad jahhuks jahwatama? Kuida jahhud kliidest puhhastama? Kuida wimaks leiba ehk muud toitu neist teggema ja küpsetama, sest et temal tuld ei olnud? Sellegipärrast wõttis ta mõnned pead jure, et sedda wilja omma koddo ümber siggitada. Sest, mõtles ta, kes teab ehk saan aegamõda ommetigi üht kassu neist sama.

Weel leidis ta ühhe wiljapu, mis temal tännini nendaſammoti tundmata olli. Ta näggi ſelle otſas ſured kaunad rippuwad, ja kui ühhe neiſt ärralöhkus, leidis ta liggi 60 oamodi terra ſealt ſeeſt. Nende maggo ei olnud kül temma mele pärraſt; ſiiski püstis ta ka neiſt mönned kaunad omma jahhetasku. Need ollid kakaoad, kelleſt ſokkoladi tehhakſe, mis Saksa rahwa piddopäiwe peal rohkestegi juakſe.

Wimaks leidis ta weel ühhe öiete ſure, ka koggoni wöera ja tundmata wiljapu, kelle willi kokuspähkle ſurune, agga ilma koreta ja nenda ülleüldeni ſödaw ja wägga hea maoga olli. Se pu issi olli iggapiddi teiſt modi, kui kokuspu. Aega möda kulis ta, et ſe ſeddaſuggu puud olli, mis leiwa puuks kutſutakſe, ſeſt et ſelle wilja mönnes ilmajaus paggana rahwas ni hästi torelt ſöwad, kui ka taignaks ſötkutud leiwa aſſemel prugiwad.

Se ſuur ja jämme pu olli wannaduſe pärraſt ühheſt küljeſt jo ſuggu önes. Robinſonil ſündis ſellepärraſt ſe mötte, et ta ehk wahheſt lootſikuks ſünniks, kui ta tedda agga jöuaks mahharaiuda ja öiete öneks ſada.

Agga üht niſugguſt kaſſoliſt puud nenda umbes ärraraiſata, ilma et teada olleks, kas ſe millalgi temma käe ſaab ſündima, üht lootſikut ſeſt tehha? Se mötte panni tedda ehmatama, ning ei teadnud ta kauagi, mis ta piddi teggema. Ommetigi panni ta ſelle kohha tähhele, kus ſe pu olli, ja läks nenda kahhewahhel koju.

Taggaſi minnes leidis ta, mis ta jo ammo-

gi leida olli iggatſend, ühhe peſakonna pabokoiſid. Kui ſuur olli temma hea meel ſelle leidiſe pärraſt! Agga kui liggi astus, et poegi peſaſt wälja wötta, lendaſid köik wurrinal ärra, ning ſai ta agga ühhe önneks kätte. Ta olli ka ſellegagi rahhul, ja töttas römoga koju; teggi weel, ni hästi kui ta olli, ühhe puri, panni ſelle omma ue ſeltſiliſega omma aſſeme körwa ja heitis maggama.

Teiſel hommikul töuſis Robinſon puhte ülles, ja hakkas nüid holega järrele arwama, kas ta ſedda wanna leiwapuud, mis eila olli leidnud, ühhe lotuſe pärraſt, mis alles koggoni kahhepeal olli, piddi mahharaiuma, wöi tedda kaſſuma jätma. Kui kauagi ſelle poleſt risti ja pöigiti olli möttelnud, ja kord ſedda, kord teiſt nöud kui laidetawat ja targema möistuſe wasto käiwat, olli ärrapölland ja ärrawiſſand, — läks temma iggatſemine, ſeſt ükſikuſt ja önnetomaſt paigaſt päästetud ſada, korraga ni ellawaks temma ſees, et ta ſeddamaid omma kiwwi kirwe kätte tömmas ja ſinna jookſis, kus ſe pu olli, et ſedda töeste ſuurt tööd kohhe hakkata.

Agga olli ta millalgi üht waewaliſt ja iggawat tööd ettewötnud, ſiis olli ſe ſe! Tuhhanded teiſed innimeſed ollekſid eſſimeſe hobiga käe longu körwa laſknud, ja ſedda tööd wöimatomaks piddand. Agga Robinſon olli nüid kord, kuida teame, ſedda ommale ſäeduſeks teinud, ühhegi waewa pärraſt ennaſt ühhe

tö kallalt ärrahirmutada laska, kelleſt ta head ja kasſu lotis. Sellepärraſt jäi ta ka ſiis ſe kord kindlaste omma kord wõetud nõu peale, kui ſe tö ka kuigi paljo waewa ja aega wõttaks.

Kui päwatõuſuſt liggi lõuneni ühtepuhku ja ajawiitmata tööd olli teinud, polnud ſe hauk, kuhhu nüid kül tuhhanded hobid kirwega olli lõnud, weel nigi ſuur, et käſſi olleks ſiſſe mahtund. Arwako nüid ſeſt iggaüks, kui paljo aega ta tarwitas, et ſedda kauniſt jämmedat puud mahha ſada ja ſiis paati temmaſt tehha.

Ta näggi nüid kül, et ſe ennam kui ühhe aastane tö olli; ja ſellepärraſt näggi ta ka tarwis ja tulluſa ollewad, omma päwaſt aega õiete ärrajaotada, nenda et temmal igga tunni kohta teatud tö olleks. Seſt ta olli nüid jo tundma ſanud, et ühtigi muud innimeſe töhoolt ja usſinuſt ni wägga ei kergita ja ärrita, kui üks parras ja ommane tö- ja ajaſäedus.

Sedda teggi ta ſiis ka, ja ellas ſelle ſäeduſe ja arro järrele, üht päwa nenda kui teiſt, kolm terwet aastat. Kõik need kolm aastat otſani teggi ta omma laewa tööd pääw päwa kõrwas päwatõuſuſt kunni kello kümneni, ja peale lõunat kello kahheſt kello neljäni ſure ja tüddimata holega; ning mis arwate, armad lug'gejad, kui kaugele ta kül ſelle pitka aja ſees ſelle tõga olli jõudnnd ja eddenend? — Oh! ſe pu polnud weel poleſtki õnes, ning olli ſe koggoni kahhepeal, kas ta kõig' omma hole ja usſinuſega, teiste kolme ehk nelja aasta ſees ſelle tõga täieste piddi walmis ſama!

Siiski teggi ta tüddimata ſeal kallal tööd; ſeſt mis piddi ta ka muud teggema? Ja middagit piddi ta ommetigi teggema, ſeſt et ta tõta koggoni ei wõinud ellada ja olla. Agga ühhel päwal tulli temmal äkkiſte mele, et ta nüid jo ni kaua ſelle ſare peal ellab, ja ſiiski agga wähhemat oſſa temmaſt tunneb. Se polle ommetigi õige, mõtles ta, et ma omma arguſele ni paljo maad ollen andnud, et ma tännini weel polle usſaldand, ſedda ſaart otſaſt otſani läbbikäia. Kes teab mis ma teiſis paikuis ja majal temma peal jo kõik omma heaks ja kasſuks olleksin leidnud ja tundma ſanud!

Se mõtte läks ni ellawaks temma ſees, et ta ſealſammas nõuks wõttis, teiſel hommikul jo tele minna. Se ſaar olli umbes kolm pennikoormat pitk, ja kuus liggi kahhekſa ümberringi. Weel ſelſammal õhtul walmistas ta kõik walmis, mis tele tarwis läks. Teiſel hommikul pannı ta temona nelja päwa tarwis ühhe omma lama ſelga, püstis omma kiwwi kirwe wõ alla, panni omma wibbopüſſi kaela ja wõttis pigi õlla peale, andis enneſe palwe läbbi Jummala hole ja kaitsmiſe alla ja läks rahhoga tele. Temma nõu olli ſiiski ikka, ni paljo kui wõis, ennaſt randa kaudo hoida, ſeſt et ta metſaliste pärraſt ilmas weel pakſo metſa ſiſſe ei uskund minnema.

Eſſimeſel päwal ei juhtund ta middagit tähhelepannemiſe wäärt näggema egga kuulma. Ta käis ſel päwal liggi kolm pennikoormat ärra, ning midda kaugemale ta jõudis, ſedda ennam

näggi ta, et ta omma ellamise kohha otse kõigewaesemasse nurka selle sare peal wallitsend olli. Mitmes kohtas leidis ta wiljapuid, mis ta weel ilmaski polnud näinud, agga kellest ta õigusega lotis, et naad temmale peatoidust wõiwad anda. Nende wilja ja muud neist prukides, õppis ta ka pitka peale nende nimmesid tundma. Nende seas olli ka se pu, kelle korest Japani rahwas üht kallist pabberit, ja Otaheiti sare rahwas üht suiriet tewad.

Ósi olli Robinson metsaliste hirmo pärrast pu otsas; teisel hommikul puhte läks ta jälle eddasi.

Ta polnud weel kuigi kaua eddasi läinud, kui ta selle sare lõunepoolse otsa peale jõudis. Siin olli tükkati liwa. Kui ta nüid sare wällise otsa peale wälja minnemas olli, jäi ta äkkiste kui sammas ühhe kohha peale seisma, kahwatas näost ärra kui lubjatud sein, ja wärrises kõiges ihhus.

Ta näggi siin, mis ta siin nähha ei arwand, — ühhe ehk mitme innimese jalla jäljed liwa sees. Et ta neid jälgi nähhes ni wägga ärraehmatas, tulli sest: temma ei wõinud mitte arwata siin harritud Europa-ma innimesi käinud ollewad, waid harrimata ja agga innimese sarnatsid, innimesi sõjid lomi, kedda kannibaliks kutsutakse.

Meie Robinson ei olnud, kuida näme, Jummala kartuse peale rajatud kindla ja mehhise waimo polest mitte weel ni kaugele jõudnud, kui tarwis olleks olnud. Selle polest kannab

kül se süi, et ta nüid jo mõnned aastad üksijärje koggoniste rahholiste olli ellanud, ja selle läbbi kõigest kartusest ja willetsusest otsekui ärrawõerdund olli. Sest se on ja jäeb waidlemata tõeks: liig rahholine ja waikne ello rikkub innimest, teeb tedda arraks, ja saggedaste ka süddame polest pahhaks; ning on se sellepärrast üks suur heateht Jummalast, kui ta ajoti üht ehk teist risti meie peale sadab, et meid selle läbbi otsekui rahhohunnest üllesärratada, meie hinge ja ihhojõudu likuma ajada ja meid julguses ja waimotuggewuses harjutada ja kinnitada.

Robinson jäi, kuida kuulsime, neid innimese jälgi nähhes, kui sammas seisma. Hirmund watas ta ümberringi, panni wähhematki lehhekahhinat sure argusega tähhele, ja ei teadnud hirmo pärrast kauagi, mis piddi teggema ehk kumma pole kallama. Wimaks kassis ta ennese kokko, püstis jooksma, ja jooksis kui üks, kedda taggaaetakse, egga polnud temmal süddat, kordagi ümberwadata. Agga korraga panni tedda middagi kui naeltega ma külge kinni, ja täitis tedda sesugguse hirmo ja ehmatusega, et ta peaaego jallal ei jõudnud seista.

Ta näggi ühhe kohha, mis ümber piratud olli, ja selle keskpaikas ühhe tulleasseme. Ring ümber sedda kohta ollid — jällestus tulleb peale sedda tähhendades — pealuud, käed, jallad ja muud innimese liikmed maas, kelle ümbert lihha ärranärritud olli.

Robinson pöris silmad selle jälleda asja pealt ärra, ta südda läks sandiks ja ta olleks

wist ärraminnestand, kui ta mitte oksele polleks hakkand, ja selle läbbi kergitust sanud.

Kui jälle wähhä tuggewam olli, püstis ta ueste köigest wäest ja wõimust jooksma, nenda et lama omma koormaga agga waewalt järrele jõudis. Ommetigi ei jänud ta temmast mahha. Agga hirm ja kartus ollid meie waese Robinsoni mõistust ni wägga seggand, et temal joostes sedda järreletõttawat lamat melegi ei tulnud, temma jooksmise müddinat ühhe tedda taggaajawa metsinnimese jookso müddinaks piddas, ning sellepärrast köigest hingewäest ja jõust temma eest ärratõttata püidis. Et sedda kergemine ja ruttemine eest ärrajõuda, wiskas ta omma pigi, wibbopüssi ja kiwwi kirwe ärra, — mis ta nüid issiärranis olleks piddand kalliks piddama, — sest et need temmal joostes tülliks ollid. Peale sedda ei wadand ta suggugi te peale, waid pöikas kord sia, kord sinna pole, ning wimaks, kui ta koggoni ennam ei teadnud, kus ta olli, jooksis ta rattast ringi ümber, ning kui umbes tunni aega sedda wisi kero ja käno olli jooksnud, olli ta jälle selle hirmsa kohha peal, kust omma pöggenemise jooksu olli hakkand.

Agga Robinson ei märgand sedda, et se sesamma koht olli, mis ta jo kord näinud olli, waid arwas sedda teise nende hirmsa prugi mälestuse paiga ollewad, kelle eest ta jooksis. Sellepärrast laddus ta kui tuul sealt jälle ärra, egga jänud enne peatama, enne kui ta koggoni ennam ei jõudnud, ja ram-

moto mahhalanges, egga issienneset suggugi ei teadnud.

Nenda maas olles jõudis ka lama jälle temma jure ja heitis ta jalge otsa mahha. Õnneks olli se just sesamma koht, kus ta enne sedda omma pigi, püssi ja kirwe mahha olli wissand. Kui ta siis tükki aja pärrast jälle silmad lahti löi, leidis ta ommad asjad omma körwas rohho sees maas. Se, ning mis enne sedda olli sündind, näitas temmal nüid kui üks hunnenäggo ollewad; ta ei teadnud ei sedda kuida ta issi, ehk kuida need asjad köik sia ollid sanud; ni wägga ollid hirm ja kartus temma mõistust segganud.

Tükki aja pärrast ajas ta ennese jälle üles; agga et hirm ja kartus selle aja sees suggu taggasi ollid andnud, korjas ta nüid ommad riistad targo kokko, need ainsad, miskaga ta wasto wõis panna, kui pealetullemist juhtus ollema, wõttis neid liggi ja hoidis neid nüid surema holega, kui ennemine. Agga ta olli ni jõueto, et ta koggoniste ennam ni kärmeste ei jõudnud joosta, kui essite, et kül hirm tedda ajas ja sundis. Sõma issaldus olli temal sest päwast koggoni aetud, ning agga ühhe ainsa korra wõttis ta aega, omma jannu ühhe hallika äres kustutada.

Ta lotis weel enne õhtut koju jõuda; agga ni kaugele ei ulatand ta. Sest ö jõudis jo peale, ja ta olli weel liggi pole pennikoormat maad kotto emal, ühhes kohtas, mis ta omma suikorteriks nimmetas. Siin olli temmal üks haggerik ühhe kauni sure ja rumika õuema peal,

kelle ümber üks tihti istutud puwiirg käis, kus ta üht jaggu omma lama karja piddas, sest et siin paljo rammusam rohhi kasus, kui ta pärris ellokohtas. Ja et aastal enne sedda issi mönned suised öod siin olli ellanud ja olnud, sest et siin wähhäm sääski ja muid södikuid olli, olli ta selle haggerikule selle nimme andnud.

Ta olli liig wässind, ja sellepärrast ei wöinud ta siis selle peale mötteldagi, kaugemale minna, et kül kardetaw olli, ühhes lahtises haggerikus maggada. Ommetigi sundis wässimus tedda sia jäma. Häddaste olli ta agga omma pea, mitmesugguſid möttid täis, mahhapannud, kui tedda äkkiste üks uus assi ni raskeste kohhutas, et ta sest peaaego surma olleks sanud. — Ta kulis ühhe häle, mis otsekui taewast mahha tulli, ja mis wägga selgeste hüidis: Robinson, waene Robinson, kus sa olled olnud? Kuida sa sia olled sanud?

Robinson kargas kohkund ülles, wärrises kui hawaleht, ja ei teadnud, kas piddi jooksma pannema, wöi paigale jäma. Sealsammas kulis ta needsammad sönnad ueste öeldawad, ning kui silmad sinna pole ülles töstis, leidis ta, mis üks arg ikka leiaks, kui ta agga aega wöttaks, selle asja pöhja peale sada, mis tedda hirmutas. Se hääl ei tulnud mitte taewast, waid sealtsammast ühhe pu oksa pealt, kelle peal temma armas pabokoi istus.

Selle aeg olli wist koddo iggawaks läinud, ning et ajoti omma perremehhe seltsis siin haggerikus olli olnud, tulli ta tedda sia otsima.

Robinson issi olli temmale need sönnad, mis ta siin räkis, enne mitmele korrale etteütlenud, ning nenda olli ta neid melespiddand.

Kui hea meel olli Robinsonil, kui selle ue kohkumise tühja ja asjata leidis ollewad! Ta sirrutas käe wälja, hüidis pol! ja seddamaid lendas se pisoke ajawide temma pöidla peale, panni omma nokka ta pallet wasto ja lobbises ühtepuhko: Robinson, waene Robinson, kus sa olled olnud!

Köik selle ö otsa ei sanud Robinson kartuse ja raske möttets pärrast silma kinni. Ikka seisis se hirmus ja jälle koht, mis ta näinud olli, temma silma ees, ja asjata püidis ja waewas ta ennast, sedda näggemist omma silme eest ärrakaotada. Oh kui kölwatomad ja kahjosaatwad mötted sünniwad ühhe innimese sees, kui nödrus temma ülle wöimust wötnud on! Robinsonil sündisid sadda nöud, ennast metsinnimeste eest warjata, kellest üks ikka möistmatumam olli, kui teine. Nenda wöttis ta nöuks, ni pea kui walge piddi ollema, köik ärrakaotada ja maa tassa tehha, mis ta tännini ni sure, raske waewaga olli teinud ja ehhitanud. Ta tahtis selle haggeriko, kus sees ta praego olli ärralaotada, siis need istutud puud, mis siin öue ümber ollid, soutomaks ülleskiskuda, ja siis omma lamad minna laska, kuhhu tahtwad. Seddasamma tahtis ta siis ka omma pärris elloassemega tehha; seddamöda tahtis ta ka omma öueajad ja ülleültse köik, mis ta tännini ni nimmetamata sure waewaga olli harrinud

ja istutanud, soutomaks ärrahäwwitada, nenda et kõige selle sare peal ei märki egga wermet ei olleks, et siin millalgi innimesteſt middagi tehtud ehk ehhitud olnud, ja, et kui metsinnimesed ükskord sia külge tullekſid, koggoni tunda ei wõikſid, et üks innimene siin ollemas on.

Se on üks tõssine sõnna: hea nõu tuleb home, ehk kuida se wanna sõnna ütleb: aeg annab head nõu. Sedda näme ka Robinsoniſt.

Temma eilane üllemärane kartus sundis tedda, nenda kuida kuulnud olleme, sedda kõlwatomat nõud wõtma, kõik soutomaks ärrakaotada, mis ta tännini ni nimmetamata sure waewaga olli teinud ja ehhitanud. Agga õnneks olli, et ta sedda, mis tehha tahtis, teise päwani tehha jättis; seſt häddaste olli agga walge kätte jõudnud, kui Robinson jo kõik koggoni teiseſt küljeſt tähhele panni. Mis ta eila heaks, targaks ja tarwiliſeks piddas, se näitas temmal nüid pahha, kõlwato ja laidowäärt ollewad. Ühhe sõnnaga, ta heitis kõik enneaegsed nõud ja ettewõtmiſed ärra, mis hirm ja argus temma sees ollid sünnitand, ja wõttis teiſed, mis mõistus heaks kitis.

Robinson leidis nüid, et ta hirm ja kartus üllemäri olnud. „Ma ollen nüid jo ni kaua siin, mõtles ta, ja ilmaski polle weel üks metsinnimene minno ellamiſe nurka tulnud. Seſt on siis selgeste nähha, et neid selle sare

enneſe peal ellamas ei olle. Wiſt tullewad siis agga ajoti mõnned ühhe teiſe sare pealt sia, et siin omma jälletomat sõmaaega piddada; ning wiſt tullewad naad agga löune pole sare otsa kaldaſse, ja lähhäwad sealtsammaſt jälle taggaſi, ilma et majale temma peal lähhäkſid ehk pudukſid. Se on siis jälle üks suur Jummala armo ja helduſe tähhendus, et minna selle sare kõige waeſema jao peale ollen piddand juhtuma, kus ma kõige julgemine wõin ellada. Miks peakſin ma siis ka mitte eddespiddi temma peale wõima lota, kui ta ommetigi tännini mind ni targaste juhhatand on!"

Siin andis ta enneſele raskeks süüks, et temmal eila selle enneaegſe ja üllemäraſe hirmo ja kartuſe sees ni kaſſinaste usku ja lotuſt Jummala peale olnud; heitis kahhetſedes põlwili mahha, ja pallus andeksandmiſt selle ue süi pärraſt. Selle peale tõusis ta ülles ja läks, waimo ja ihho poleſt kinnitud ja toetud, koju, et sedda kohhe hakkata, mis ta nüid ueste nõuks olli wõtnud.

Ta olli nimmelt nõuks wõtnud, omma ellokohta weel mõnneſt poleſt kindlamaks ja tuggewamaks tehha; ning se olli wägga kidowäärt. Seſt, et kül iggal ajal Jummala peale wõime lota, kui temma põhha tahtmiſe järrele püiame ellada: siis ei tohhi meie ommetigi ka ommalt poolt ühtigi katſumata ja teggemata jätta, mis meie rahhu ja ello õnne, olgo pisut ehk paljo, wõib kinnitada. Ja sellepärraſt on armas Jummal meile meelt ja mõistuſt ja köik muud waimo ja ihhojõudu andnud, et neid

hinge ja ihho kasſuks peame prukima, ni paljo kui wõime ja oskame.

Esſimene, mis ta ſelle poleſt teggi, olli ſe, et ta ühhed wähhikeſed waod maad ommaſt kopa esſiſeſt pu ſeinaſt, ühhe tihhida metſa asſutas, mis temma kobaſt ja ülleültſe temma ellopaika ni paljo piddi warjama, et ta emale ärra ei paistaks. Selle nõuga istutas ta kord koralt üks kaks tuhhat noort paju, kelleſt ta nüid jo teadis, et kõigiſt pudeſt kõige hõlpſamine ja jõudſamine kaswawad. Agga ta ei istutand neid mitte wira kaupa ja arro järrele, waid melelt ühhe ſia ja teiſe ſinna, et mitte kui innimesteſt asſutud, waid kui üks isſikasſunud mets näitaks ollewad.

Selle peale kaewis ta ommaſt kopaſt ühhe maalluſe te mäe alt läbbi, et kui hädda millalgi ni ſuur olleks, et waenlaſed wäe ja wõimuſega temma peale tungikſid, ja majalt ennam pääsmiſt ei olleks, ſiis ommetigi ſedda mõda weel wõiks ärrapäästa. Se olli nüid jälle üks nimmetamata waewaline ja pikkaline tö, ja teada muidogi, et laewatö ſõnniſt ſeiſis.

Mulla, mis ta ſiit wäljakaewis, wiskas ta omma puſeina wasto, ja tallas kõwwaste kinni, nenda et ſeſt wimati üks mullamüir ſündis, mis kuus jalga lai, ja wähhämaſt kümme jalga kõrge olli. Sia ja ſinna jättis ta piſſokeſed haugud, et kui tarwis, läbbi wõis wadata. Kohhaste löikas ta ka ſelle mullamüiri ſiſſe ſia ja ſinna treppid, et kergemine ülles ja alla ſaaks, kui ükskord tarwis

peaks ollema, üllalt müiri pealt waenlaste wasto panna.

Nüid wõis ta ühhe äkkiliſe pealetullemiſe pärraſt täieste kartuſeta olla. Agga kuida ſiis, kui waenlaſed mind ümberpirawad, ehk leri minno ümber lõwad, mõtles ta?

Ka ſegi wõis ſündida; ſellepärraſt tundis ta tarwis ollewad, ka ſelle wasto walmis olla, et mitte toido ja wee pudus tedda ei ſunniks, ennaſt waenlaste kätte ärraandma. Selle poleſt tahtis ta kõige wähhämaſt ühhe lüpſi lama paigal omma õue peal, ja ſelle üllespiddamiſeks ühhe wähhikeſe kuhja heinu käewarras piddada; peale ſedda ni paljo juustu, kui agga ial wõis, taggawarras hoida, ja wimaks üht oſſa puwilja ja austrid päwaſt päwa ni kaua taggawarras piddada, kui agga ſõdawad ſeiſawad.

Nenda jõudſid temmal ſiis jälle mõnned aastad mõda, kelles ühtigi ſedda ei juhtund, mis kulutamiſe wäärt olleks. Sellepärraſt jättame ſedda aega ligutamata, ja töttame ühhe asja peale, mis meie heal ſõbral üllem ja ſurem olli, kui köik, mis temma ükſikus põlwes ſelle ſare peal, temmale tännini olli juhtund.

Se olli ühhel illuſal ſojal hommikul, kui Robinſon, kui jo omma laewatööd teggemas olli, ühhes kohtas emal koggemata ühhe pakſo ſuitſo näggi töuswad. Esſimene, mis ta ſedda nähhes tundis, olli ehmatus ja kartus, teine: ihhaldus teada, mis ſuits ſe piddi ollema; ja möllemad ajaſid tedda, ni kärmeſte kui wõis, omma kopa tahha mäe otſa joosta, et ſealt

wadata, kuſt ſe ſuits tulleb. Ni pea kui ta mäe otſas olli, näggi ta nüid weel ſurema ehmatuſega wähhämaſt wiis pati merre kaldas, ja ühhe ſure tulle ümber wähhämaſt kolmkümmend metsinnimeſt, kes mitmeſugguſid tempuſid tehhes ringtantſu piddaſid.

Et kül Robinſon jo aastad otſa ſeſugguſe asja wasto walmistud olli, ſiis ei pudund ommetigi ſuurt, et hirm ja kartus ueste temma ülle wöimuſt ollekſid wötnud. Ommetigi ei annud ta neile ſe kord maad egga wolli, waid panni omma lotuſt Jummala peale, ja läks ruttuste alla omma kopaſſe, et ennaſt wastopannemiſele walmis ſäeda; panni köik ommad ſõariistad ümber, ja wöttis, Jummala peale lotes, ſelle mehhiſe nöu, omma ello eeſt wiimſe werre tilgani ſeista ja wastopanna. Ni pea kui ſelle nöu olli wötnud, ja ühhe lühhikeſe palwe läbbi ennaſt kinnitand, läks ta ſüdda ni kergeks, et ta ommal julguſt kül tundis, omma paelaſt kartſaſt möda jälle ülles ronnida, et omma waenlaste teggu ja likumiſt üllalt mäe otſaſt tähhele panna.

Agga kui wägga löhkus ta ſüdda ta ſees, kui kauniſte ſelgeſte kaks önnetomat innimeſt patideſt näggi todawad ja tulle äre wetawad. Ta arwas kohhe, et neid tapmiſele wiakſe, ja ſelleſamma ſilmapilgo ſees näggi ta omma arwamiſe hirmſal wiſil töeks minnewad. Mönned neiſt armotomaiſt löid ühhe neiſt önnetomaiſt wasto maad, ja kaks teiſi kargaſid temma kallale, wiſt et tedda löhki löigata ja omma

jälleda ja hirmſa ſõmaaja tarwis walmistada. Se teine önneto piddi ſedda hirmuſt asja ſönnis pealt watama, kunni kord ka temma kätte ſai tullema. Agga korraga, kui ſe waene innimene märkas, et köik ſummas temma tappetud önnetoma ſeltſimehhe kallal ollid, ning tedda ſureſte tähhele ei pannud, püſtis ta jooksma, lotes omma ellu pääſta, ja jookſis nimmetamata willeduſega otſekohhe ſinna külge, kus Robinſoni elloaſſe olli.

Rööm, lotus, hirm ja kartus ſündiſid ühhe korraga meie ſõbra ſüddames, ja ajaſid temmal kord kange punna, kord ſurno kahwatuſe palgeſſe; rööm ja lotus, ſeſt et ta näggi, et ſe taggaaetaw kaugelt willedamine joosta jõudis, kui need, kes tedda taggaajaſid; agga hirm ja kartus, ſeſt et ſe taggaaetaw otſekohhe temma elloaſſeme pole jookſis. Ommetigi olli temma elloaſſeme ja nende jookswate wahhel weel üks wäike merrenurk, kelleſt ſe önneto läbbi piddi ojuma, kui ta ennaſt mitte omma taggaajajate kätte ei tahtnud anda. Ni pea ſiis, kui ta ſelle äre olli jõudnud, kargas ta, ilma et korda ümber olleks wadand ,wette, ja ojus ſelleſamma willeduſega, mis ta joostes olli näidand, teine pole kaldaſſe.

Kaks temma taggaajajaiſt, kes eſſimeſed ollid, ojuſid temma järrele, teiſed pöörſid omma jälleda ſõmaajale taggaſi. Süddameliko hea melega näggi Robinſon, et need kaks ka ojudes kaugeltki ſelle taggaaetawa järrele ei ſanud. Se tulli jo laddudes temma elloaſſeme pole, kui teiſid weel poleski merrenurkas ei olnud.

Sedda nähhes sündis Robinsoni sees nisuggune julges, et ta selleſarnaſt ilmaski omma sees polnud tunnud. Ta silmad pölleſid kui tulli; ta südda ajas tedda sure pakkitusega selle önnetomale appi kargada; ta tömmas, ilma et ennam suggugi olleks möttelnud, omma pigi kätte, jooksis mäest alla, ja olli kui tuul selle taggaaetawa ja temma taggaajajate wahhel. Seisa! hüidis ta esſimese wasto waljo hälega, metsaſt laggedale tulles; seisa! — Se önneto watas ümber, ja ehmatas Robinsoni nähhes, kes üllealtse karruste nahke sees olli, ni wägga ärra, et ta ei teadnud, kas ta piddi ta ette allandes mahha heitma, wöi ärrajooksma.

Robinson tähhendas temmale käega, et ta temma kaitsmiseks seal olli, ja nihhotas issi kord korralt temma taggaajajate pole liggimale. Nüid olli ta ni liggi jöudnud, et ta esſimest omma pigiga ulatas püstma. Ta teggi südame köwaks, ja püstis pigiga ni raskeste temma palja ihho sisse, et ta kohhe mahhalanges. Teine, kes weel liggi sadda sammu emal olli, jäi sedda nähhes äkkiste seisma, panni ühhe nole omma wibbopüssi peale, ja laskis Robinsoni, parrajate kui se tormis temma peale tahtis minna. Se nool putus otsekohhe südame kohta, — agga önneks ni kergeste, et ta seſt köwwaſt nahk kamsoliſt, kui raudrideſt, taggaſi pörrus, ilma et temmale wähhämatki wigga olleks teinud.

Robinson ei annud omma waenlasele aega teiſt korda laska; waid kargas ta kallale, ja sirrutas ta liwa sisse mahha, kui ta parrajate

jälle omma wibbopüssi winna tömmas, ja nüid watas ta ümber, kus se önneto olli jänud, kedda ta olli pääſtnud.

Se waene seisis hirmo ja lotuse wahhel ikka weel selleſamma kohha peal, kus Robinson tedda omma wallida hüidmisega seisma panni, kahhewahhel, kas se, mis sündis, temma pääſtmiseks olli, wöi kas kord nüid temma kätte tulli. Robinson hüidis tedda ja tähhendas temmale käega, liggimale tulla. Ta tulli mönned sammud, ja jäi jälle seisma, astus jälle nattokeſt liggimale, ja jäi ueste seisma, ja olli koggoni hirmund ja kohkund, otsekui üks kes armu pallub. Robinson püidis temmale iggapiddi tähhendada, et ta temmaſt agga head wöib lota, ja näitas temmale ueste käega liggimale tulla. Ta tulli, ommetigi langes ta igga kümne ehk kahheteiſtkümne sammo peal allandlikult pölwili mahha, otsekui olleks ta tahtnud tedda tännada, ja ühtaego tähhendada, et ta ennaſt temma wäe ja wöimuse alla annab.

Robinson wöttis selle peale omma karruse näokatte eeſt ärra, et temmale üht lahket innimeſe näggu näidata; mis peale ta siis ka kohhe liggi astus, temma ette pölwili mahha heitis, ja Robinsoni jalla omma kukla peale panni, wiſt tähhenduſeks, et ta temma orri tahhab olla. Robinson, kes ennam üht sõbra, kui üht orja iggatses sada, töstis tedda armolikult üllés, ja tähhendas temmale, et temmal temmaſt agga head, armu ja armastuſt lota on. Agga siin olli weel muud ja ennam tehha.

Üks neist, kes mahhalõdud ollid, ning agga kergeste kõhhust hawatud olli, hakkas jälle toiboma, ja katkutud rohtu hawa sisse toppima, et werrejooksmist keelda. Robinson andis omma kaitsetawale sest märki, ja se wastas temmale omma kele mönned sõnnad, kellest ta kül arru ei sanud, agga mis ommetigi ni armsad temma kõrwus kuulda ollid, sest et se essimene innimese hääl olli, mis ta ni mitme aasta takka jälle kulis. Selle peale näitas se India mees Robinsoni kiwwi kirwe, ja siis enneze peale, ja andis selle läbbi möista, et ta sellega omma waenlasele wimast ossa tahtis anda. Robinson, kes hea melega innimese werd ei walland, agga siiski ärranäggi, et siin parrata ei wõinud, andis kirwe ta kätte, ja pöris issi silmad kõrwale. Se jooksis kirwega sinna, ja lõhkus omma hawatud waenlase pea ühhe hobiga pealaest õlladeni lõhki. Tulli siis naerdes taggasi, ja panni kirwe ja selle lõhhotud pealu Robinsoni jalge ette mahha.

Robinson tähhendas temmale, nende tappetute wibbopüssid ja noled kokkokorjata ja temma järrele tulla. Se India mees andis selle wasto temmale möista, et ta need surnud kehhad essite liwa sisse tahhab matta, et nende seltsimehhed, kui peaksidki nende järrele ja neid otsima tullema, neid ei leiaks. Robinson kitis temma nõud, ja nenda olli ta siis ka omma kättega ni kärme seal kallal, et möllemad kehhad enne werand tundi liwa sisse maetud ollid. Siis läksid möllemad Robinsoni ellopaika ja astusid mäest ülles.

Robinsoni ollemine ja järg olli ikka weel koggoni kardetaw; sest mis olli kül muud arwata ja karta, kui et need metsinnimesed, ni pea kui omma jälletomat sõmaaega said piddand, omma kaddunud seltsimehhi, ja sedda ärrakargand wangi tagga otsima tullid. Ja teggid naad sedda, kui wägga olli siis karta, et naad Robinsoni elloasseme üllesleidsid, tedda wäewõimusega ärrawõtsid, ja tedda ennast kõige omma seltsimehhega ärratapsid.

Robinson wärrises selle peale mõtteldes, ja nende armotomate innimeste hirmust römopiddamist ja tantsu üllalt mäe otsast ühhe pu takka pealt wadates. Ta mõtles ruttuste järrele, mis kül parram ja tullusam olleks: ärrapöggeneda, wõi alla omma seinte ja walli tahha minna? Lotus Jummala, kõikide süita ja waggade kaitsja peale, andis temale jõudu ja julgust, wimist wallitseda. Ta läks siis romakülle, et ta nende silma ei puduks, põsaste warjus omma paelast kartsa otsa ja näitas omma seltsimehhele käega, seddasamma tehha. Ning nenda läksid siis möllemad alla.

Siin ajas se India mees silmad pärrani laiale, kui siin omma päästja hõlbust ja iggapiddi kordas ollewat ellopaika näggi, sest et ta selleśarnast omma elloaeges weel näinud ei olnud. Temmaga olli luggu siin, kuida ühhe tallo innimesega olleks, kes ilmaski majale polleks sanud, egga muud näinud, kui agga omma külla, ja nüid essimest korda ühte kunningliko majasse juhtuks.

Robinson tähhendas temmale, mis neil möllemil weel omma waenlasteſt karta olli, ja andis temmale kohhaste tunda, et ta walmis on, wiimſe werre tilgani nende wasto panna ja omma ello eeſt nendega wöidelda. Temma möistis ſedda ärra, mis Robinson tähhendas, wänis omma näo hirmſaks kurjaks, kerutas kirwega, mis teṁal alles käes olli, mönne korra ülle pea, ja pöris enneſe ſiis ähwardes ſinna külge, kus ta waenlaſed ollid, otſe kui olleks ta neid wastohakkamiſele wälja kutſund, et köige ſellega omma kaitsjale tunda anda, et ka temmalgi julguſt ei pudu, wahwaste nende wasto panna. Robinson kitis temma julguſt ja mehhiſt ſüddant, andis temmale ühhe wibbopüſſi ja pigi kätte, ja ſäedis ta ühhe piſſokeſe haugo ette wahti, mis ta, kuida teame, melega omma puſeina ja mulla walli ſiſſe olli jätnud, ning kuſt ſelgeste ülle ſelle wahhepaiga wöis nähha, mis temma puſeina ja ſelle wiimſeſt istutud metſa wahhel olli. Ta iſſi astus, nendaſammoti ſõariistus, ühhe teiſe ſeſuggune haugo ette.

Nenda ollid naad liggi tunni aega ſeisnud ja walwand, kui korraga mitto kolledat hääld kuulſid karriwad, mis ommetigi weel kauniſte kaugel ollid. Möllemad ſäedſid endid wastopannemiſele walmis ja näitaſid teine teiſele käega, et teine teiſele otſe kui julguſt anda. Selle peale jäi köik jälle wakka; ſedda möda kuuldi jälle ſeſammaſuggune karrimine, ning jubba ſuggu liggimal, mis peale ueste jälle wakka jäi.

Nüüd kuuldi kauniſte lähhedal agga üks ainoke korre ja kolle hääl, mis hirmſaſte metſa ſiſſe karris, ja mis mäggi taggaſi kostis. Jo ollid meie julged wastopannijad walmis ja ſäetud; jo ollid möllemad ommad ammud winna tömmand, et eſſimeſt, kes nende ſilma piddi putuma, laſka. Nende ſilmad hiirgaſid odates, ja ollid üksijärje ſinna külge metſa pole pöördud, kuſt ſe hääl nende körwu kollas.

Robinſon ja temma ſüddamik abbimees ſeiſid ja walwaſid ſeddawiſi liggi öhtoni, ilma et peale ſedda wähhämatki ehnam ollekſid näinud ehk kuulnud. Wimaks arwaſid möllemad, et nende waenlaſed wiſt omma asjata otſimiſt üllejätnud, ja omma patidega omma ſare peale taggaſi läinud. Möllemad pannid ommad ſõariistad ärra, ja Robinſon töi, mis Jummal olli jätkand, öhtuſt ſüia.

Et ſe tähhelepannemiſe wäärt pääw, mis meie ſõbra üksikus ellopölwes issiärranis ſuur ja kulus on, juſt üks Redi olli, ſellepärraſt andis ta ſiis ſelle metsinnimeſele temma nimme, ja nimmetas tedda Redi, ehk Saksa kele Freitag, mis ni paljo kui Redi on.

Nüüd alles olli Robinſonil aega, tedda liggimalt tähhelepanna. Se olli üks illuſa ſirge kaswo ja kehhaga, umbes 20 aastane noor mees. Temma ihhonahk olli muſtjas punnane ja kiiskaw; juukſed mustad, agga mitte willakad, nenda kui moridel ehk murjanitel, waid pikad, ſilledad ja lipsjad; temma ninna olli piſſoke ja tönts, agga mitte lohkus; temma

mokkad ollid penikesed ja õhhokesed, ja hambad walged kui elhwenbein ehk elewandi lu. Peale sedda olli ta peast jalloni allasti.

Ni suur nüid ka Robinsoni sõmahädda olli, siis ei lasknud temma häbbelik meel tedda ommetigi enne sõma minna, enne kui omma allasti koddakondsele ühhest wannast lama nahhast ühhe põlle olli löigand, ja selle temmale häbbeme katteks etteseiddund. Siis tähhendas ta temmale, et ta temma körwa piddi istuma, ja temmaga õhtust leiba wõtma. Redi, (sest nenda tahhame tedda nüid eddespiddi nimmetada) tulli sure au- ja tännoandmistega liggimale, heitis temma ette pölwili mahha, kummardas maani ja panni, nenda kuida ta essimese korra sedda olli teinud, omma päästja jalla omma kukla peale.

Robinson, kes selle sure ja koggemata rõmo pärrast, et Jummal temmale ühhe seltsimehhe ja sõbra olli juhhatand, mis ta ni ammogi olli iggatsend, issiennesega weel arro peal ei olnud, olleks hea melega armoga temma wasto jõudnud; agga se mõtte, et se mitmest polest temma ennese heaks ja rahhuks tarwis on, omma uut wõerast, kelle süddant ja meelt ta weel ei tunnud, ühhest ajast kui omma allamat piddada, sundis tedda, temma allandamist ja auandmist kui middagit wasto wõtta, mis temmal õigus ja kohhus nõuda olli. Sellepärrast tähhendas ta temmale siis, et ta tedda kül omma kaitsmise ja warjo alla wõtnud, ommetigi agga selle wisiga, et ta temma sõnna

kuleb; et ta köik sedda peab teggema, ehk kui keeldud teggemata jätma, mis temma kui kässoandja ja wallitseja tedda saab käskima ehk keelma. Ja et ta sedda, mis ta temmale olli tähhendand, sedda selgemine mõistaks ja sest arru saaks, nimmetas ta sedda sõnna Kazige, miskaga Amerika ma metsinnimesed omma peawannemid ja wallitsejid nimmetawad, mis temmal õnneks mele tulli, ükskord kuulnud olnud.

Ennam selle sõnna, kui köige tähhendamiste läbbi, mõistis Redi omma peawannema tahtmist, ja et nüid ka ommalt poolt tunda anda, et ta sellega rahhul olli, hüidis ta sedda sõnna Kazige mitto kord ükssijärje sure hälega, näitas sedda tehhes Robinsoni peale, ja heitis ueste temma jalge ette mahha. Ja et pealegi näidata, et ta wägga hästi teab, mis kunninglik melewald ja wõimus tähhendab, tõmmas ta pigi nurgast, andis Robinsoni kätte, ja panni wahheda otsa omma rinda wasto, wist et tähhendada, et ta ihho ja hingega temma wäe ja wõimuse al on. Robinson andis temmale selle peale kui würst ja wallitseja lahkeste kät, et sellega omma kunningliku heldust temma wasto tähhendada, ja käskis tedda mahha istuda, et temmaga õhtust süia. Redi teggi, kuida kästud; ommetigi ei istund ta mitte Robinsoni körwa, waid ta jalge ette mahha.

Robinson olli siis nüid kui üks õige kunningas, muud kui agga et ta wallitsus kaugemale ei ulatand, kui agga ühhe ainsa allama,

mönne lama, ja ühhe pabokoi ülle. Ommetigi olli ta kui wallitseja omma allama wasto iggapiddi wägga armoline ja allandlik, ni paljo kui ta au ja kõrgus sedda agga ial sallis.

Peale sedda, mis möllemad sel päwal ollid näinud, kandnud ja kannatanud, iggatseſid naad nüid maggada. Möllemad heitsid siis puhkama. Ommetigi ei unnustand Robinson, enne kui asemele heitis, Jummalat südämest tännada, et ta omma armo abbiga sel päwal ni nähtawalt temma jures olnud, ja et ta temmale ühhe seltsimehhe olli juhhatand.

Esſimene mis Robinson teisel hommikul omma Rediga ettewöttis, olli, et sedda kohta watama läksid, kus need metsinnimesed minnewal päwal omma jälletomat sõmaaega ollid piddand. Sinna minnes putusid naad ka sinna, kus nende kahhe metsinnimese kehhad, mis Robinson mahhalöi, maetud ollid. Redi näitas sedda kohta omma perremehhele, ja andis kauniste silma nähtawalt tunda, et temmal kül himmu olleks, neid surnuid kehhasid ma seest ülleskaewa, ja neist sõmaaega piddada. Robinson teggi hirmsa kurja nägo, et omma wastomeelt ja jällestust selle polest tähhendada, tõstis omma pigi ähwardes ülles ja näitas temmale, et ta tedda kohhe ärratappab, ni pea kui temal millalgi jälle peaks mele tullema, innimese lihha süia. Redi möistis selle ähwardamise ärra, ja heitis allandlikult omma kaitsja taht-

mise alla, et kül ta arru ei sanud, mikspärrast ta temmale üht lusti piddi keelma, mis temma arro järrele keeldud egga kõlwato ei olnud.

Nüid ollid naad selle tulleasseme jure jõudnud. Kui hirmus ja jälle! Siin ollid kondid, seal poolnärritud innimese lihha tükkid maas, ja mitmes kohtas olli ma werrega kui wärwitud. Robinsoni südda ei kannud sedda wadata, ta pöris silmad ärra, käskis Redit köik ühte hunnikusse wisata, siis ühhe haugo ma sisse kaewa, ja köik sinna sisse matta. Redi teggi kuida kästud.

Robinson sorris ja otsis sõnnis sedda tuhka läbbi, kas ta ehk wahhest ühhe säddemekese tuld peaks leidma. Agga asjata! Köik olli ärrakustund. Se olli temmal nüid koggoni halle assi; sest peale sedda, et Jummal temmale ühhe seltsimehhe olli andnud, ei olnud temmal sedda korda muud ni wägga iggatseda, kui — tuld. Kui ta nenda norgus peaga seal seisis, ja halleda silmega selle kustunud tuhha peale watas, teggi Redi, kes tedda ühhe aja tähhelepannemisega pealt olli wadand, mönned tähhendused käega, kellest Robinson arru ei sanud, tõmmas kirwe äkkiste maast kätte, jooksis kui tuul metsa, ja jättis Robinsoni, kes temma nõu ei teadnud, immestledes sinna paika.

„Mis se on?" mõtles ta, tedda immestledes ja laia silmega taggawadates. „Kas peaks se tännamata sinnust lahkuma, ja pealegi weel sinno kirwe ärrawima? Kas peaks ta koggoni ni ülleanneto ja pahha ollema, et ta sinno el-

loasseme ärrawöttab, sind wäewöimusega temmast lahti löob, ehk sind koggoni omma rahwa kätte juhhatab?" Pahha! wägga pahha! ütles ta, ja tömmas, täis süddamehaigust, et ta ni tännamata olli, omma pigi kätte, et selle pahhanõulise järrele joosta, ja tedda keelda, omma kurja nõud ärrateggemast.

Robinson olli jo temma järrele töttamas, kui korraga Redit sure jooksoga näggi taggasi tullewad. Robinson jäi äkkiste seisma, ja näggi sure immestlemisega, et Redi, kedda ta ni pahhaks piddas, joostes ühhe peotäie kullorohtu körges tule käes hoidis, kellest suits üllestõusis. Nüid lökkatas se rohhi pöllema, Redi wiskas ta mahha, panni kärmeste weel ennam kullorohtu ja kuiwi puragu ja oksi peale, ja Robinson näggi sure römoga ühhe illusa elleda tulle omma ees pöllewäd. Nüid olli temmal korraga selge, mikspärrast Redi ennemine ni äkkiste olli ärrajooksnud, ta hakkas sure hea melega ta kaela, andis temmale suud, ja pallus süddames tedda tuhhatkord andeks, et ta ni asjata ja süita pahha temmast olli möttelnud.

Küssib ehk nüid üks ehk teine: kust Redi selle tulle wöttis? — Neile olgo wastuseks: Ta läks kirwega metsa, et ühhest kuiwast puust ehk kännust kaks tükkikest puud raiuda. Neid öerus ta ni kärmeste ja targaste teine teise wasto, et wimaks pallawa pärrast pöllema hakkasid. Need pöllewad putükkid mässis ta siis ühhe peotäie kullorohho sisse ja hoidis

selle rohho joostes tule käe, ja nenda öhhotas siis tuul selle rohho willeda jookso läbbi pöllema.

Robinson olli nüid, kuida öeldud, südamest römus, et omma kartust asjata leidis, ja nenda ühhe korraga jälle tuld sai, mis temmal ni kaua olli pudund, ja mis ta ni wägga olli iggatsend. Kauagi seisis ta tulle äres ja watas temma pöllemist röömsa silmega, egga jöudnud tedda kül wadata. Wimaks wöttis ta ühhe pöllewa tukki ja jooksis sellega, Redi ga seltsis, koju.

Siin teggi ta kohhe ühhe illusa elleda tulle omma köki ülles, panni mönned kartuhwled tulle äre, ja läks siis kui tuul sinna, kus ta lama karri olli, et üht noort lamat tua. Se sai kohhe tappetud, nahk wöetud, katki löigatud, ja üks reis wardasse pandud. Redi sai küpsetajaks säetud.

Selle aja sees, kui se omma ammetit tallitas, löikas Robinson ühhe rinna tükki kedo tarwis katki, pessi holega puhtaks, ja panni ühhe kedo potti sisse. Sedda möda koris ta mönned kartuhwled ärra, tampis ühhe peotäie Türgi nissu kahhe kiwwi wahhel peneks, panni möllemad potti lihha jure, ja kallas ni paljo puhhast wet peale, kui arwas tarwis ollewad, ja panni siis selle potti tulle äre.

Sest piddi siis leem sama, üks toit, mis ta nüid jo wähhemast kahhekса aastat ennam ei olnud maitsnud. Arwako nüid iggaüks, kui wägga ta su selle järrele wet josis.

Redi ajas, köik sedda teggemist ja walmis-

tamist nähhes, silmad laiale, sest et ta ei teadnud, mis tarwis se köik piddi ollema. Keetmisest ei olnud temma weel ilmaski kuulnud egga näinud; ta ei teadnud siis ka arwatagi, mis se wessi pottiga tulle äres piddi teggema. Kui nüid Robinson ürikesest omma kopasse olli läinud, ja wessi pottis kuplema hakkas, kohkus Redi sedda nähhes, sest et ta arru ei sanud, mis kül sedda wet korraga piddi likuma ajama. Ommetigi olli ta weel wakka; agga kui se wessi ni kangeste kemas olli, et ta iggast küljest ülle potti käis, juhtus ta selle naerowäärt mötte peale, et ehk wahhest üks ellus loom seal sees on, mis tedda ni äkkiste likuma ajanud; ning et nüid keelda, et se loom köik sedda wet pottist wälja ei ajaks, püstis ta kärmeste käe potti sisse, et tedda kinniwötta. Agga selleſamma silmapilgo sees hakkas ta ni hirmsaste karrima, et kopa seinad wärrisesid.

Ni pea kui Robinson selle hirmsa häle kulis, kohkus ta ni wägga ärra, et ta essimeses silmapilkus muud ei arwand, kui et metsinnimesed seal on, ja et Redi jo nende küüsis olli. Hirm ja kartus sundisid tedda, omma maalust teed kaudo ärrapöggeneda, et ommetigi ommagi ellu päästa. Agga selle nöu heitis ta seddamaid ärra, sest et ta sedda öigusega kölwatomaks piddas, omma uut koddakonnist ja söbra nende jölledate kätte jätta. Ilma et ta siis ennam suggugi olleks möttelnud, kargas ta kopast wälja, selle kindla ja mehhise nöuga, weel korra omma werre ja

ello peale Redi eest wäljaminna, et tedda nende käest päästa.

Ta kargas siis, kirwes peos, kopast wälja; agga — kui wägga immestles ta, kui ta Redit üksi näggi ollewad, ja kui meletomat sure karrimisega eddasi ja taggasi jookswad ja köiksuggu immetempusid teggewad. Kauagi watas ta sedda immet pealt, egga teadnud mis ta sest piddi arwama. Wimaks sai ta selgust, ning näggi siis, et köik se wigga, mis pärrast Redi ni wägga olli karrinud, surem ei olnud, kui et ta omma käe suggu olli ärrapölletand. Et sedda nüid jälle waigistada, olli Robinsonil suurtki teggemist.

Sedda rummalam üks rahwas on, sedda surem on ka äbbausk temma seas. Sedda möda wöib siis iggaüks arwata, et ta pöörmata rahwa seas koggoni suur wöib olla. Köik kellest need rummalad omma nödra möistusega arru ei sa, piddawad naad kurja waimo tööks; ning sesamma luggu olli nüid ka Rediga.

Ilmaski ei olnud temma we sojendamisest kuulnud; ei ilmaski ka sedda tunnud, mis sest tulleb, kui käsi kewa we sisse püstetakse; temma ei möistnud siis koggoniste, kust se wallo tulli, mis ta äkkiste tundis, ni pea kui se keew wessi temma käesse putus. Ta arwas siis köwwaste ja kindlaste, et se nöiotus olli, ja et temma perremees üks nöid on.

Et Redit waigistada, olli, kuida öölöud, Robinsonil suurtki teggemist, agga weel ennam sellega, et tedda jälle küpsise warda kal-

lale sada, sedda pöörma. Sedda teggi ta siis kül wimaks, agga selle kedo potti peale watas ta ikka weel sure hirmoga, ja omma perremehhe peale, kedda ta nüid ennam kui innimeseks piddas, kartes ja wärrisedes.

Leem ja kupsis ollid nüid walmis. Et neil lussikid ei olnud, siis kallas Robinson selle leme sest pottist, kelle sees ta kedetud olli, kahhe wähhema sisse, et tedda sealt seest rübata. Agga Redi ei tahtnud koggoni kät nende külge püsta, sest et ta sedda leent nöia jogiks piddas, ja wärrises kui omma perremeest üht neist su äre näggi töstwad ja sedda nöiotud weddeliku rüpawad. Küpsisest ja kartuhwlitest söi ka temmagi sure hea melega.

Kui wägga need sojad ja rammusad toidud Robinsoni meelt römustasid, wöib iggaüks arwata. Ta unnustas köik waewa ja willetsust, mis ta nende möda läinud aastate sees olli näinud ja kannatand; unnustas, et ta alles omma sare peal olli; ta arwas ennese ühhe teise ma sees, arwas ennese jälle kesk Europa maad ollewad. Nenda oskab helde Jummal meie süddame hawu, mis ta meie heaks löi, ning mis meie wallo aeges parrandamataks peame, saggedaste ühhe ainsa silmapilgo sees koggemata parrandada! Kas Robinson selle ue Jummala anni eest selle helde ja wäggewa andjale ka tännu andis, polle kül tarwis üttelda, sest et sedda iggaüks issiennese wöib arwata.

Peale söma heitis ta omma mötlemise nurka pitkali, et omma luggu öiete tössiselt järrelemöttelda. Temma ollemine olli nüid koggoni teine, ja kaugelt armsam. Ta ello ei olnud nüid ennam iggaw; temmal olli nüid üks seltsimees, kellega ta kül praego weel räkida ei oskand, agga kelle paljas selts temmal ommetigi jo heaks meleks ja abbiks olli; temmal olli jälle tuld, ja toido asje polest üht ja teist küllalt, et sedda wötta, mis ihho üllespiddamine tarwitas. „Mis peaks sind, mötles ta, kül siis nüid weel keelma, röömsaste ja murreta ellada? Prugi siis sedda mitmesuggust Jummala andi; sö ja jo ommast karjast ja toida ennast selle ma köige parrema andidega, sest sul on jo köigist kül! Redi wöib sinno eest töod tehha; temma on noor ja tuggew, ja sa olled jo selle wäärt, et ta sind orjab." Agga siin jäi ta kesk möttetes korraga peatama; sest temma waimo silm hakkas sedda asja teisest küljest tähhele pannema.

„Agga kuida? mötles ta, kui se praegone önnistus, mis Jummal sulle jagganud, ükskord jälle ärralöppeks? Kui Redi ärrasurreks? Kui so tulli jälle ärrakustuks? Köik ta ihholiikmed hakkasid sedda mötteldes wärrisema."

„Ning, mötles ta eddasi, kui sa siis ühhe töta ja laisa ello läbbi ennese ni wägga olleksid ärraellitand, et se sul wöimata olleks, omma endise waese ja willetsa ollemise sisse taggasi pöörda? Ning kui sa siiski sinna sisse taggasi pöörma peaksid?" Ta ohkas süddame pöhjast.

Ta mötles selle asja polest weel: „Mis läbbi olled sa siis issiärranis ni kaugele jöud-

nud, et sa Jummala abbiga mönned laidowäärt kombed, ja mönned ülleannetused ennesest olled ärraheitnud, mis sul enne wisiks ollid? Eks polnud se se, et so armeto ollemine sind tõle ja kõige waesema waesusega sundis rahhul ollema? Ning sa tahhaksid nüid laiskuse ja tõta sõmise ja jomise läbbi omma ihho ja waimo terwist, mis tõ ja üks arrojärrele ellamine sülle andsid, jälle ärrarikkuda? Selle eest hoidko Jummal, mõtles ta, kargas asemelt üles, ja käis pitki õuet eddasi ja taggasi.“ Redi wiis sõnnis üllejänud toidud keldrisse, ja läks Robinsoni kässo peale, lamasid lüpsma.

Robinson piddas ennese pärrast weel arru ja ütles issienneses: „Kui ma nüid üht laiska ja tõta ellu hakkaksin ellama, kui pea unnustaksin ma siis ka kõik nähtud waewa ja willetsust, ja sedda immeliku abbi ärra, miskaga mo armas Jummal mind tännini ni nähtawalt önnistand on? Kui pea lähhäksin ma üllemeleliseks, wastaseks ja jummalakartmataks? Hoidko! hoidko mind Jummal selle eest!“ hüidis ta ja langes pölwili mahha, et Jummalat palluda, et ta tedda sesugguse tännamata ja kõlwatoma mele eest wõttaks hoida.

Ta seisis ühhe nattokese aega süggawa mõttete sees; siis wõttis ta selle mehhise ja tõeste tulusa ja jummalamelepärralise nõu:

„Ma tahhan, mõtles ta, kül neid usi Jummala andisid prukida; agga ikka arro järrele

ja targa mele märkamisega. Kõige alwemad toidud peawad ka eddespiddi mo üllespiddamine ollema, olgo mo warrandus nende polest ka kuige suur ja mitmesuggune. Omma tõõd tahhan ma nendasammoti tüddimata, ja sellesamma holega tehha kui tännini, et kül naad ennam ni tarwis ei sa ollema. Ühhe päwa igga näddalas, ning se olgo laupääw, tahhan ma sellesamma tore toidoga ellada, mis mind tännini toitnud on, ning igga ku wimast päwa tahhan ma nendasammoti üksi olla, kui ma köik omma tännist aega siin sare peal ollen piddand ollema. Redi peab siis iggakord ühhe päwa ja ö minnust emal minno suises ellamise paikas ollema.

Kui sedda möistliku ja jummalamelepärralist nõud sai wõtnud, läks ta südda paljo kergemaks ja meel heaks, anded, miskaga Jummal igga innimest önnistab, kes tõsisselt püiab, temma tahtmises täiemaks sada. Agga ta teadis ja tundis ka, kui waruw ja kaksipiddine innimese südda on, ka ta ommagi südda, ning näggi sellepärrast ette ärra, kui kergeste se wõis olla, et ta köik ommad head ettewõtmised jälle ärraunnustas. Sellepärrast arwas ta siis wägga tarwis ollewad, ommale ühhe meletulletuse märgi tehha, kedda nähhes ta sedda ommale iggakord jälle wõis meletulletada. Selle nõuga täkkis ta siis omma kirwega kopa ukse kohta üllesse kaljo sisse need kaks sõnna: tõ ja kassinus.

Üks suur murre waewas nüid meie Robinsoni weel, ning se olli se: et need metsinnimesed ehk peagi taggasi tullewad, omma kaddunud seltsimehhi ülles otsima, ning et siis jälle temma ja nende wahhel werrewallamist wöib olla. Ta wärrises selle peale mötteldes, et siis jälle innimese werd piddi wallama; agga ka issienese pärrast olli ta murres.

Se murre sundis tedda siis weel ühk ja teist omma ello warjamise polest teggema. Jo ammogi olli temal se nöu olnud, omma elloasset ühheks wäikseks kindlaks linnaks ehhitada ja säeda; agga ni kaua kui ta üksi olli, olli se tö ülle temma jöu ja wöimo. Agga nüid, kus temal kaks kät rohkem ollid, wöis ta jubba sesugust töö ettewötta. Ta läks siis ülles mäe otsa, et sealt sedda kohta üllewadata, ja siis nöu piddada, kuida ja mis wisil sedda tehha. Se olli warsti nähtud ja leitud. Ta näggi ärra, et wäljapole pu seina, ring ümber kobast, üks kaunis lai ja süggaw kraaw tulli kaewa, mullast, mis krawist kaewis, üks wal tehha, ja krawi ared püstpostidega ärrarammida.

Peale sedda wöttis ta nöuks, ommast hallikast, mis ta kopa liggidal olli, ühhe teise krawi selle sure krawi sisse kaewa, et wessi sealt selle sisse joseks, ning nenda, et üks jaggo sedda krawi temma öuest läbbi käib, et kui waenlased tedda millalgi peaksid ümberpirama, temmal ka wepudust ei saaks ollema.

Se olli nüid kül koggoni raske, sedda köik Redile nenda tähhendada, et ta sest arru

saaks; ommetigi sai ta ka sellegagi korda, ning Redi jooksis kohhe merre äre, et sealt suri konna karbi lesti ja laiu terrawa äärtega kiwwa kaewmise ja mullawiskamise tarwis otsida. Siis hakkasid möllemad töösse.

Jälle üks koggoni raske ja öiete waewaline tö. Sest se kraaw, kui temmast abbi piddi ollema, tulli wähhämast kolm küinart süggaw, nelli küinart lai, ja 80 liggi 100 sammu pikk kaewa. Ning selle tö jures ei ühtegi raudriista, ei labbidast egga muud sellesarnast! Arwako iggaüks, kui suurt waewa seal jures olli. Neid posta, kellega ta krawi kaldad ärrarammida tahtis, piddi liggi 400 tükki ollema; ja neidki ühhe ainsa kiwwi kirwega raiuda ja wahhendada — töeste üks wägga suur ja raske ettewötmine! Peale sedda piddi ka weel se teine kraaw hallika äresi sure krawi sisse kaewetud sama, et wiimse sisse wet sada.

Agga köik need waewad ei hirmutand Robinsoni ärra. Igga suurt töö, mis ta ettewöttis, hakkas ta nende sönnadega: Jummala abbi ja kindla nöuga! ning nenda ei andnud ta siis ka enne järrele, enne kui se tö löppetud olli.

Nenda ka nüid. Möllemad, temma ja Redi, teggid hommikust öhtoni sure hole ja hea melega seal kallal töö, ning olli se töeste immeks panna, kui paljo naad igga pääw omma willetsa töriistadega tehha jöudsid. Önneks puhhus kaks kuud järges sesugust tuult, mis metsinnimestele Robinsoni sare peale tulla

ei andnud; sellepärrast ei olnud neil siis ka nende polest selle aja sees ühtigi karta.

Nenda tööd tehhes püüdis ka Robinson omma abbimehhele kord korralt ni paljo Saksa keelt öppetada, et ta arru sai, mis ta temmaga räkis; ning se olli ka ni kerge öppima, et ta enne kui pool aastat mödas olli, jo ni paljo sest keelest olli öppind, et möllemad omma tahtmist teine teisele kauniste selgeste wöisid tähhendada.

Redi näitas ennast ka iggapiddi kui üht hea süddamega ja ustawat noort innimest, kelle sees walskust ei olnud, ja hoidis tössise armastusega köigest süddamest omma perremehhe pole. Sellepärrast läks ta siis ka Robinsoni melest pääw päwalt armsamaks, nenda et ta tedda nüid julgeste ommas kopas omma körwas arwas maggada laska wöiwad.

Nelja ku pärrast olli se krawi tö walmis, ning nüid wöisid naad igga pealetullemise pärrast kauniste murreta olla.

Ühhel päwal, kui Robinson ja Redi merre äres ühhe wäikse mäe otsas ollid, kust naad kaugele merre peale wöisid nähha, watas Redi üksisilmi ühte külge, kus mönned sared häddaste kui uddo läbbi paistsid. Korraga hakkas ta sure römoga hüppama ja tantsima. Robinsoni küsimise peale: mis temmal on? ütles ta sure hea melega hüppates ja karrates: Seal on minno sündimise paik! Seal ellawad minno ma rahwas! Köigest olli nähha, et ta köigest süddamest jälle sinna taggasi iggatses. Selle üle ei olnud Robinsonil koggoni hea meel, et kül se Redist wägga kidowäärt olli, et ta omma isamaad ja omma sündimise paika ennam kui muid maid, ja omma sinna jänud sõbru ja suggulasi kangemine armastas, kui köik muid innimesi. Robinson, kes sellepärrast kartis, et ta ehk ükskord, kui parrajat aega leiab, omma issama armastuse pärrast, temmast ärralahkub, ja tedda jälle üksi jättab, katsus temma möttid selle poolest täieste tunda sada. Ta hakkas temmaga siis sedda siinsammas allamal üllespandud könnet, kellest sedda hea ja öiglase süddamega Redit weel parremine tundma sate.

Robinson. Kas olleks sul kül iggatsemist, jälle omma rahwa seas ellada?

Redi. Oi jeh! Mul olleks wägga hea meel, kui ma jälle nende seas olleksin.

Robinson. Sa tahhaksid ehk jälle nendega innimese lihha süia?

Redi. (Tössise näoga.) Ei! ma tahhaksin neid öppetada, et naad mitte ennam ni harrimata ei ella; et naad ellajate lihha ja pima peawad sõma, agga mitte innimese lihha.

Robinson. Agga kui naad sinno enneste ärrasöksid?

Redi. Sedda ei te naad.

Robinson. Agga naad söwad ommetigi innimese lihha?

Redi. Jah, agga mitte mude, kui agga omma tappetud waenlaste lihha.

Robinson. Oskaksid sa siis kül üht pati tehha, kellega sinna wöiks minna?

Redi. Oi jeh!

Robinson. Noh, te siis ommale ûks paat, ja minne jälle nende seltsi.

Sedda kuuldes jäi Redi korraga waid, ja watas tössise ja kurwa näoga omma ette mahha.

Robinson. Noh, mis sul wigga on? Mikspärrast sa ni kurw olled?

Redi. Ma ollen kurw, et mo armas perremees minno pärrast ennast pahhandand on.

Robinson. Pahhandand? Kuida nenda?

Redi. Jah, et ta mind tahhab ärrasata.

Robinson. Sa iggatsesid jo omma issamale!

Redi. Jah, agga kui mo perremees seal ei olle, ei iggatse Redi ka sinna.

Robinson. Mind peaksid sinno rahwas ühheks waenlaseks ja söökšid mind ärra; minne agga ûksi.

Nende sönnade peale tömmas Redi kirwe Robinsoni wõ alt, andis sedda temma kätte ja langes kummarkülle temma ette, et ta kirwega temma pea otsast ärralööks.

Robinson. Mis ma sellega pean teggema?

Redi. Mind ärratapma! Parrem ärratappetud, enne kui ärrasadetud.

Silmad jookšid temmal sedda ûtteldes wet täis. Robinsoni südda läks ka halledaks, ta langes ta kaela, ja ütles: „Ärra karda, minno armas Redi! Ka minnagi ei tahha sinnust lahkuda, sest ma armastan sind südda mest. Mis ma üttelnud ollen, sedda ütlesin ma, et sind katsuda, ja nähha, kas ma ka sinnul ni

armas ollen, kui sa mul olled.“ Ta hakkas selle peale ueste ta kaela, ja pühkis ka omma silmist römopisarad ärra, kelle sees ta silmad ojusid.

Redi ütlemine, et ta kül üht pati oskab tehha, olli Robinsonil wägga armas kuulda olnud. Ta hakkas sest siis ta käest kinni, ja wiis tedda sinna, kus ta issi jo aastad otsa ühhe padi kallal olli tööd teinud. Siin näitas ta temmale sedda puud, mis weel polestki önes ei olnud, ja ütles temmale, kui kaua ta seal kallal jo tööd olli teinud.

Redi rapputas pead ja naeratas. Robinsoni küssimise peale: mis temmal siis selle wasto on? wastas ta: et sedda pitkalist tööd seal kallal koggoni tarwis ei olleks olnud, waid et sesugust puud paljo parremine ja lühhema ajaga tullega wõib öneks pölletada. Kellel olli se kül armsam kuulda, kui Robinsonil! Temma näggi selle padi jo walmis; näggi ennese jo merre peal; näggi enese jo ühte kohta sure ma randa sawad, kus Europa rahwast olli! Ta röom olli nimmetamata suur, kui selle peale mõtles, et ta pääsmine jo ni liggi olli! — Sellepärrast tahtis ta siis sedda tööd jo teisel hommikul hakkata.

Sedda möda läksid möllemad koju, ja Robinson andis omma südame sowimise, ommast ûksikust pölwest päästetud sada, Jumala teggemise holeks; sest et temma parremine, kui ta issi teadis, mis temmale heaks olli.

Robinson tahtis, kuida teame, sedda laewa tööd jo teisel hommikul hakkata. Agga jälle tulli middagit wahhele, mis temma kallist nöud kül mitte koggoni ärra ei rikkund, agga ommetigi ühhel lootwal süddamal liig pitkal ajal, ei kätki selle tö külge lasknud panna.

Selle päwaga hakkas nimmelt jälle se wihma saddo, kellest Robinson nüid jo teadis, et ta aastas kaks korda olli, ning ikka sel ajal hakkas, mil ö ja pääw ühhe pitkused ollid. Selle sao aeges, mis ennamiste liggi kaks kuud kestis, ei wöinud wälliste töde peale mötteldagi, ni kangeste ja allaliste langes wihma taewast mahha. Ka olli Robinson seddagi tähhelepannud, et selle ilmajao sees wälline ollemine ja märjaks samine selle sao aeges terwisele koggoni kahjoline olli. Mis wöis nüid parrata? Laewatö piddi nüid jo peale saoaega jäma, ja aeg sinnamani tubbaste tödega ärrawidetud sama.

Kui löbbosaste läksid temmal nüid need saoaegsed päwad ja pimmedad öhtud ärra, sest et temal jälle tuld, et temal pealegi üks seltsimees, üks sõbber olli, kellega ta seltsis tööd tehha ja juttu ajada wöis! Enne olli ta sedda aega töta ja pilkases pimmedas piddand ärrawiitma; nüid istus ta Rediga lambi tulle jures, ehk kökis müiritulle äres, teggi tööd ja ajas juttu, egga tunnudki iggawuse waewa.

Issiärranis püüdis Robinson selle aja sees omma harrimata ja igga öppetuse polest tundmata seltsimehhele kord korralt pisut Jummala tundmist öppetada. Kui waene ja seggane Redi Jummala tundmine olli, wöib iggaüks sest siinsammas allamal üllespandud könnest nähha, mis Robinson temmaga selle polest piddas.

Robinson. Ütle mulle ommetigi, armas Redi, kas sa tead kül ka, kes merd, maad, köik lomi ja sind ennast lonud on?

Redi. Oi jeh! Sedda on Tupan teinud.

Robinson. Kes on siis se Tupan?

Redi. Se on se mürristaja.

Robinson. Agga kes on siis se mürristaja?

Redi. Üks wanna, wanna mees, kes kauemine ellab, kui köik asjad, ja kes mürristamist teeb. Temma on paljo wannem, kui päike, ku ja tähhed; ja köik asjad ütlewad temma wasto O. (Se piddi ni paljo tähhendama kui: köik kummardawad ja palluwad tedda.)

Robinson. Lähhäwad siis innimesed sinno issamaal kuhhogi, kui naad ärrasurrewad?

Redi. Muidogi, nemmad lähhäwad Tupani jure.

Robinson. Kus on siis se Tupan?

Redi. Temma ellab körge mäggede otsas.

Robinson. On siis kegi tedda seal näinud?

Redi. Temma jure ei sa kegi muud, kui agga Owokakees (se nimmi piddi ni paljo tähhendama kui öppetajad ehk hingekarjatsed); need ütlewad temma wasto O, ja kulutawad siis meile jälle, mis ta räkinud.

Robinson. On siis innimestel, kui

naad peale ſurma temma jure ſawad, temma jures ka hea.

Redi. Oi jeh, kui naad ſiin hästi paljo waenlaſi tapnud ja ärraſönud on.

Robinſon ehmatas, ſedda ſuurt ja willetſat rummaluſt temma ſuuſt kuuldes, ja hakkas kohhe temmale parremat tundmiſt Jummalaſt ja elluſt peale ſurma öppetama. Ta öppetas temmale, et Jummal üks waim on, kes kõigewäggewam, kõigetargem ja kõigeheldem on; et ta kõik mis mailmas on ja ellab, lonud on, ja kõige eeſt murretſeb; agga et temma enneſel ilmaski hakkatuſt ei olle olnud; et ta iggas paikas on, ning kõik teab ja tunneb, mis meie mötleme, rägime ja teme; et ta head armastab, ja kõik kurja wihkab; et ta ſiin ja teiſes ilmas neid agga öntſaks wöib tehha, kes kõigeſt ſüddameſt püidnud on, heaks ja temma melepärraliſeks ſada.

Redi kulis ſedda ſuurt ja kalliſt öppetuſt ſure tähhelepannemiſega pealt, ja wöttis ſedda unnuſtamata omma mele. Ta tahtis ikka ennam ſeſt kuulda, ja et Robinſon niſamma ſure himmoga tedda öppetas, ſeſt ſai ta ſiis lühhikeſe ajaga need kõige üllemad usſoöppetuſed ni ſelgeste ja arroſadawalt kätte, kui Robinſon neid temmale agga ial oskas öppetada. Seſt ajaſt piddas ta ſedda ſureks önneks, et ta omma isſamaalt ſelle ſare peale olli wetud ſanud; ning ta tunnistas issi omma ſuuga: et Jummalal temmaga ſelle poleſt wägga hea ja tark nöu olnud, et ta tedda

waenlaste kätte laſknud ſada, ſeſt et ta muido kül ilmaski Robinſoniga polleks tuttawaks ſanud. „Ning ſiis, liſſas ta jure, ei olleks ma ſedda head, armaſt Jummalat ſes ellus kül koggoni tundma öppind.“

Nenda jöudis ſiis ſe ſaoaeg möda, ilma et kummagi ſelle aja ſees ſuggugi iggawuſt olleks tunnud. Jubba läks taewas jälle ſelgeks; tormid jäid wakka, ja need rasked pilwed ollid kaddunud. Kõik ajas ma ſeeſt jälle kewwadiſe rammoga üllés, ning Robinſon ja temma tru ſeltſimees töttaſid nüid kibbedaste omma ſure tö kallale, mis enne wihma aega nöuks ollid wötnud.

Redi, kui laewatö meiſter, hakkas ſedda puud tullega öneks pölletama. Se läks ka ni ruttu ja hästi korda, et Robinſon ennaſt iſſi ühheks rummalaks piddi ſöimama, et ka temmal ſe nöu mele ei olnud tulnud. Ommetigi, liſſas ta omma öiendamiſeks jure, kui mul ſe ka mele olleks tulnud, ſiis ei olleks ma ſedda ommetigi tehha wöinud, ſeſt et mul tuld ei olnud!

Se paat, mis Robinſonil ükſi ehk ilmaski polleks tehtud ſanud, ehk kelle kallal ta ommetigi mönda aastat olleks piddand müllama ja waewa näggema, olli nüid kahhe kuuga walmis, ning puduſid agga weel purri ja aerud. Esſimeſe tarwis pöimis Redi ühhe nineſt rogguski ja teggi ſeſt purjo, ja wiimſed teggi Robinſon.

Möllemad ſaid ühte aega walmis, Robin-

son aerodega ja Redi purjoga; ning nüid polnud ennam muud tehha, kui sedda pati merresse ajada.

Önnetomaks olli se koht, kus naad selle padi ehhitasid, mönned tuhhanded sammud maad merre kaldast emal, ning sellepärrast tulli siis nüid küssida, kuida tedda merre äre sada? Tedda sinna talloda, ehk lükkata, ei sündind koggoniste; sest selle tarwis olli ta liig raske. Mis piddid naad siis teggema? Siin olli hea nöu ükskord jälle koggoni kallis.

Ta katsus tedda kangidega sinna kangutada; agga selle wisiga nihkus ta ni pitkaliste eddasi, et ta ärranäggi, et temmal sedda wisi terwe ku aega ärrakulluks, enne kui tedda merre äre saaks. Önneks tulli temmal mele, sedda rullide peal katsuda, sest et mäletas, sedda Europa maal näinud ollewad, et hone ehhitajad ja mu surema putö teggijad nenda teggid, kui raskid asju ühhe ehk teise kohha peale tahtsid sada.

Se nöu olli mönnus, egga polnud parremat iggatseda. Kahhe päwaga olli paat we peal, ning möllematel olli koggoni suur hea meel, kui näggid, et ta ni kölbaw ja sünts olli.

Nüid polnud siis ennam muud tarwis, kui köik walmis panna ja säeda, mis te peale tarwis läks; ni paljo temona pati panna, kui ta agga kandis, ja siis Jummala nimmel tele minna. Agga kuhhu piddid naad nüid öiete minnema? Redi iggatses sinna sare peale, kust ta pärralt olli; Robinson selle wasto Amerika ma surele male purjutada, kus ta

Spania ehk muud Europa rahwast lotis leida. Redi sündimise paik olli agga umbes nelli pennikoormat kaugel, agga suurma selle wasto paljo kaugemal. Ehk tahtsid naad essite Redi sündimise paika minna, siis läksid naad sure ma te pealt mönned pennikoormad körwa, ja sedda kardetawamaks läks siis ka se tereis. Peale sedda olli Redil omma issama te tuntud ja teatud; agga sure ma te olli temmal koggoni tundmata ja wöeras. Robinson tundis tedda weel wähhem, sest et ta selle merre peal ilmaski laewaga käinud ei olnud.

Wimaks jäi wöimus Robinsoni iggatsemise pole, jälle harritud innimeste keske sada. Sellepärrast wöeti siis nöuks, teisel päwal köik walmis säeda, mis te peale tarwis läks, ja siis essimese hea ja parraja tulega sinna külge purjotada, kus Redi arro järrele sure ma rand köige liggidamal olli.

Robinson ja Redi on nüid tele walmistud, ja tuul on hea ja mönnus. Sellepärrast peame neid siis kül iggaweste Jummalaga jätma; sest kes teab, kas neid millalgi weel same näggema, ehk neist millalgi middagit kuulma.

Enne kui Robinson ärraläks, jäi ta weel süggawa möttete sisse omma kopa mäe otsa seisma, ja käskis omma seltsimehhe ees merre äre minna. Siin mötles ta nüid weel ükskord köik järrele, mis temmale temma üksikus ellus selle sare peal köik olli juhtund, ja ta

sûdda läks halledaks, kui selle peale mõtles, kui immelikult Jummal tedda olli hoidnud ja üllespiddand. Ta silmad langsid tännopissarid täis, ta laotas käed laiale taewa pole, langes põlwili mahha ja tännas Jummalat kuma silma wega sure hälega palludes.

Selle sûddameliko tännopalwe läbbi kinnitud töusis ta üllés, ja panni weel kord köik sedda kohta tähhele, kellest ta nûid piddi lahkuma. Temma melest olli, kui lahkuks ta omma sündimise paigast, ja kui ei olleks temmal ennam lotustki tedda millalgi jälle nähha sada. Temma wessised silmad pannid weel igga puud tähhele, kelle warjus temmal ükskord armas olli olnud, igga kättetööd, mis ta omma palle higgi sees olli teinud. Se olli, otsekui olleks ta ni paljo kallid söbru mahhajätnud. Kui ta weel wimaks ommad lamad mäe kandas näggi sõwad, siis ei jöudnud ta sûdda sedda halledust ennam kanda, waid ta pöris silmad nende pealt ärra, et omma tendu polest mitte kahtlaseks sada.

Nûid teggi ta sûddame köwwaks, laotas wimast korda käed köige selle sare wasto laiale, otsekui olleks ta köige ümber tahtnud hakkata, mis ta peal olli, ja hûidis sure hälega: jäge Jummalaga, teie minno nähtud risti ja waewa pealtnäggijad! Jäge Jummalaga! Jummalaga! Jummalaga! Wiimne Jummalaga kaddus kange nutto sisse ärra. Nûid töstis ta silmad weel ühhe-

korra taewa pole, läks siis merre äre, kus Redi tedda jo ammogi otas, ja astusid pati.

Se olli 30mal Mardi-ku päwal hommiko kello 8, Robinsoni ühhekssamal elloaastal selle ükssiko sare peal, kui naad illusa ilma ja korrapärralise tulega padi kaldast lükkasid. Naad ollid häddaste mönned tuhhanded sammud kaldast ärrajöudnud, kui naad ühhe kaljo rehwi ehk kiwwistiko jure said, mis kül we al kaetud, agga ommetigi laenete käimisest tunda olli, sest et laened sesugguse kohha peal kangemine kohhawad ja kohhaste ka wahhotawad.

Se kiwwistik hakkas kaldast ja käis liggi kaks pennikoormat maad poolrihwa merresse. Risti ülle selle kiwwistiko purjutada, näitas möllematel wägga kardetaw; sellepärrast pöörsid naad purjo teisiti, et ümber otsa purjutada.

Agga häddaste ollid naad temma wällise otsa peale jöudnud, kui nende paat korraga ni lendus eddasi widi, kui ollekssid mitto purju ühhe hobiga peale tömmatud, ja kui olleks köige kangem torm tedda selja takka ajanud. Möllemad ehmatasid ärra, ja tömmasid purjo kokko, arwates et üks äkkiline tulehoog tedda ni lendus minnema ajanud. Agga ei aidand se suggugi; waid paat jooksis ühtewisi ruttuste eddasi; ning nûid näggid naad sure ehmatusega, et naad ühhe kange ja wolawa merresone peal ollid.

Möllemad söudsid köigest wäest, ja püidsid selle läbbi pati selle wolawa sone pealt ärrasada; agga asjata! Wee wäggewus olli ni kan-

ge, et ta kui lind ikka eddasi läks, ning olli se wolas wessi neid jo ni kaugele ärrawinud, et köik sare maddalam ma nende silmist jo kaddunud olli. Nende ots näitas pääsmata käe ollewad; sest ühhe pole tunni aja pärrast ollid ka köige kõrgemad mäed nende silmist kaddund; ning kui siis ka wee wäggewus enne ehk pärrast taggasi andis, siis-ep ei oskand naad ommetigi ennam taggasi, sest et neil pöhjanäitajat ehk kompast ei olnud. —

Nende luggu olli siis öiete hirmus ja pöllastamise wäärt! Kest sure merre peale ühhe pissokese willetsa padi-sees aetud sada, ja mona polest agga mönne päwa peale murretsetud olla! Kas wöib kül willetsamat ja hirmsamat luggu olla, kui se?

Agga siin olli öiete selgeste nähha, kui suur ja kallis warrandus üks wagga ja puhhas südda häddas ja önnetuses on! Olleks Robinsonil mitte sedda olnud, kuida olleks ta kül selle ue willetsuse koormat kanda jöudnud? Ta olleks töeste omma pinatud ellole otsa teinud, et pitkalise nälja surma eest, kelle wasto ta nüid silma nähtawalt jöudmas olli, ärrapäästa.

Temma seltsimees, kelle Jummala kartus mitte weel ni kindlaste rajatud ei olnud, ning kedda Jummal risti ja willetsuse läbbi weel polnud katsund, olli töeste kahhewahhel. Wässind ja rammoto panni ta aero käest ärra, watas armetoma näoga Robinsoni silmi ja küsis: kas naad mitte merde ei pea hüppama, et omma willetsa ellole ühhe korraga otsa tehha.

Robinson püüdis tedda essite heaga ja armosönnadega selle patto eest nomida, ja jälle julgust temma sees ärritada; siis karristas ta tedda nattokest köwwema sönnadega temma nödra usso pärrast Jummala peale, kes köik wallitseb, ja tulletas temmale sedda mele, mis ta temmale selle polest olli öppetand. „Olleme meie, lisas ta jure, ma peal üksi Jummala, selle köigewäggewama, käe al? Eks polle temma ka merre Jummal, ning eks wöi temma ka selle wolawa weele käsku anda, et ta meid ühte kohta wiib, kus meil ühtigi karta ei olle? Wöi arwad sa, et sa temma wallitsuse alt ärrapäsed, kui sa merde hüppad? Tulleta mele, mötlemata noor innimene, et sinno surremata hing ikka ja iggaweste üks allam Jummala otsata rikis on, ja et temma luggu siis wägga önneto on, kui ta kui üks Jummala wastane siit ilmast ärrapöggeneb, ilma et ta olleks odand, et ta koja tedda issi siit olleks ärrakutsund."

Redi tundis higutud süddamega, kui öige ja tössi se olli, mis Robinson ütles, ja häbenes ennast omma nödruse pärrast. Robinsoni sönna peale wöttis ta aero jälle kätte, ning möllemad söudsid nüid köigest wäest ühtepuhko, et kül neil wähhematki lotust ei olnud, et sest suggugi abbi olleks. Se, ütles Robinson, on meie kohhus. Ni kaua kui weel hinge pörmokest meie sees on, peame ommalt poolt ni paljo teggema, kui wöime ja jöuame, et tedda hoida. Kui siis ennam ühtigi ei aita, siis wöime selle rahholise teadmisega surra, et se nen-

da Jummala tahtmine olnud. Ning temma tahtmine, armas Redi, ütles ta weel selge häle ja tuggewa sõnnaga, temma tahtmine on ikka hea, ikka hea ja targaste ärraarwatud, ka siis, kui meie waesed pörmud sest arru ei saa."

Nende paat lendas ikka weel selle wolawa merre sone peal eddasi, ning paistsid sest sarest agga weel mönne körgema mäe otsad. Nüid paistis agga weel ühhe ainokese mäe ots, mis selle sare peal köige körgem olli; ning nüid olli köik nende lotus otsas, weel päseda.

Agga, kui köik innimeste abbi kaub, kui önnetomate innimeste hädda köige körgema talla peale jõudnud on, ning kusagilt, kusagilt ennam abbi lota ei olle, — siis, siis on Jummala wäggew käsi köige nähtawamalt meid aitamas, ja aitab meid ühhel wisil, mis meie meelgi ei möttelnud. Nenda olli ka luggu siin. Kui Robinsonil ommalgi jo köik ellolotus koggoni otsas olli, ja ta issigi wässimuse pärrast ennam sõuda ei jõudnud, märkas ta äkkiste, et se padi jooks suggu taltsemaks jäi. Ta watas ülle äre we sisse, ja leidis tedda wähhema soggase ollewad, kui ennemine. Kui teistkorda silmad we peale löi, näggi ta, et se wolaw merresoon siin kahte arrusse olli lönud, ning et se kangem arro pöhja pole läks, ja teine, kelle peal nende paat nüid ojus, ning mis kaugelt ni kange ei olnud, ühhe käno pealt jälle löune pole olli pöörnud.

Sure römoga hüüdis ta omma jo poolsurnud seltsimehhe wasto: „Olle priske Redi!

Jummal tahhab, et meie peame ellama!" Siis näitas ta temmale, mis peale ta omma lotust rajas; ja römo pärrast öiskades, tömmasid möllemad jälle aerud kätte, mis praego alles wässimuse pärrast käest ollid pannud. Möllemad sõudsid nüid mehhewisi, ja näggid sure hea melega, et nende waew se kord mitte tühhi ei olnud. Et Robinson, kes köik wägga tähhele panni, pealegi märkas, et neil nüid ka tuul ennam wasto ei olnud, tömmas ta purjo kohhe peale, ning et möllemad sõudes tuggewaste aitasid, — ollid naad lühhikese aja pärrast selle wolawa sone pealt ärra, ja jälle lausalise ja ühhetasase merre peal.

Redi nuttis sure hälega, römo pärrast, kargas ülles, ja tahtis omma perremehhe kaela hakkata. Agga se pallus tedda, omma head meelt nüid weel tallitada, sest et neil weel hea tük töö olli, enne kui julgeste wõisid üttelda, et naad päästnud ollid. Sest naad ollid jo ni kaugele ärraaetud, et nende saest agga weel üks wähhike must märgike kaugel taewa äres paistis.

Meie prisked laewamehhed sõudsid ni holega, ja tuul puhhus ni mönnosaste wasto hommikut, kus külge naad praego purjutasid, et naad peagi jälle mäggesid näggid paistwad. „Olle priske! hüüdis Robinson omma seltsimehhe wasto, kes padi ninnas istus, ja kellel sellepärrast selg sare pole pöördud olli, olle priske Redi! Meie waewa ots jõuab liggi!" — Häddaste sai ta agga need sõnnad üttelnud, kui nende paat korraga ni raskeste

wärriſes, et möllemad ſöudjad omma isteasſemete pealt padi pörranda peale ſirrewele mahhalangſid. Paat olli ſealſammas kohhe kinni, ja laened hakkaſid ülle äre ſisſe löma.

Olli nüid ſe, kus peal nende paat kinni olli, üks kiwwistik: ſiis ei olnud neil ennam ello peale lota!

Robinſon katſus ruttuste aeroga järrele, kui ſüggaw ſe weſſi, ning mis pöhhi ſiin piddi ollema, ning kui tedda ring ümber padi köwwa ja tihhida, ja we agga ühhe küinra wäärt ſüggawa leidis: ei wadand ta ennam ſuggugi, waid kargas ülle padi merreſſe. Redi kargas temma järrele, ja möllemad leidſid omma ſüddame rahhuks, et ſe agga üks liwajugga ehk pank olli, kelle peale naad ollid juhtund.

Möllemad kangutaſid nüid köigeſt wäeſt, et pati jälle ſüggawa we peale ſada; ſedda ſaid naad ka, ja kargaſid nüid möllemad jälle ſisſe.

Kui nüid ka we, mis laened ſisſe ollid wiſſand, ollid wälja lopind, ni hästi kui ſe aerode ja peoga ſündis, wötſid naad nöuks, ſurema ettewaatmiſega, ja ilma purjota eddaſi minna, et paat ennam nende wäe ja wöimuſe al olleks. Nenda ſöudſid naad ſiis ſelle panga äärt kaudo eddaſi, ja ootſid tedda ärralöpwad. Agga rohkeste nelli tundi piddid naad eddaſi ſöudma, enne kui ta otſa kätte ſaid; ni kaugele jookſis ſe pank pöhja poolt löune pole. Robinſon märkas, et ta ſinna male merreſſe ulatas, kus ſe laew ühhekſa aasta eeſt hukka olli läinud, kellega temma ſia olli tulnud, ning et ſe ſeſamma olli, kelle peal ſe laew ſel korral hukka olli ſanud.

Nüid ſöudſid naad köigeſt wäeſt omma ſare pole, mis jo jälle täieste nende ſilma ees olli. Naad ſaid kaldaſſe, kui pääw parrajate loja läks, ja astuſid wäſſind ja waewatud, agga ſüddameſt röömſad, et önneks pääsnud ollid, male.

Möllemad ei olnud köigel ſel päwal ei ſutäit ſuhhu ſanud. Sellepärraſt ei jöudnud naad ni kaua kannatada, kui koju ollekſid ſanud; waid istuſid kohhe ſinnaſammaſſe mahha, et ommaſt temonaſt eſſite toitu wötta. Siis tömmaſid naad padi ühhe piſſokeſſe merre nurka.

Selle peale läkſid möllemad koju ja heitſid maggama. Ommetigi ei unnuſtand Robinſon enne weel Jummalat ſüddameſt tännada, et ta tedda jälle ommaſt armuſt ſilma nähtawa ſurma käeſt olli päästnud.

Teiſel hommikul küſſis Robinſon Redi käeſt: „Noh Redi, uſſukſid ſa minnoga weel, nenda kui eila, wäljaminnema?“

Redi. Hoidko!

Robinſon. Siis tahhad ſa minnoga ſiin ſelle ſare peal ellada ja ſurra?

Redi. Kui agga mo iſſa ka ſiin olleks!

Robinſon. Siis on ſul weel ka iſſa?

Redi. Jah, kui ta ſelle aja ſees ärraſurnud ei olle!

Sedda ütteldes panni ta kartuhwled käeſt ärra, ja weſſi langes temmal möda ſilmi mahha.

Robinson mõtles omma wannemate peale, ja pühkis ka omma silmi. Möllemad ollid halleduse pärrast nattokese aega waid.

Wimaks ütles Robinson: Ärra murretse Redi! Sinno issa ellab wist; ning on se Jummala tahtmine, siis lähhäme, ni pea kui tõde polest aega on, ja Jummal terwist annab, sinna, ja tome tedda sia omma jure.

Se töötus olli surem, kui Redi millalgi olleks julgend lota! Sure nuttoga kargas ta ülles, langes kummuli Robinsoni põlwe peale, hakkas nende ümber ja ei sanud nutto pärrast sõnnagi suust.

Kui Redi jälle suggu waiksemaks olli jänud, küsis Robinson: kas temmal se te omma issa male ka öiete teatud ja tuntud on, et neil jälle eilast önnetust karta ei olleks? Redi ütles, et se te temmal ni selgeste teatud on, et ta ka kõige pimmedamal ö ajal tedda ussuks minnema, sest et ta saggedaste omma rahwa seltsis siin sare peal olli olnud, et siin omma jälletomat sõmaaega piddada.

Robinson. Siis olled sa saggedaste seal jures olnud, kui innimesi tappeti?

Redi. Jah.

Robinson. Ja aitasid ka neid ärrasüia?

Redi. Ma ei teadnud jo mitte, et se pahha ja undrehti olli!

Robinson. Kus külge meie sare peale tullite siis kaldasse?

Redi. Iggakord löune pole külge, sest et se kõige liggim olli, ja et seal kokuspuid on.

Robinson näggi sest weel selgemine, kui wägga temmal Jummalat tulli tännada, et ta selle laewa, kellega temma sia olli tulnud, selle sare põhja pole külge olli lasknud hukka minna, ning mitte löuna pole, sest et ta siin wist peagi metsinnimestest olleks ärrasõdud olnud. Ta lubbas siis Redile ueste jälle, temma issa järrele minna, ni pea kui agga tööd piddid aega andma; sest nüid olli parrajate ajatõ teggemine käe, mis aega ei annud wita.

Selle kallale läksid naad nüid kohhe. Robinson ja Redi kaewsid wõido, ja kui tööst puhkasid, katsusid naad ommale üht ja teist tarwilist töriista tehha. Nenda teggi Robinson ühhe rähhe, kelle sisse ta pulgahaugud ühhe wahheda otsa kiwwiga uritses, — arwako iggaüks, kui paljo aega ja waewa se wõttis! Redi teggi jälle ühhest kõwwast puust kaks labbidast, mis ta ühhe kiwwi noaga õhhokeseks ja libbedaks holistas, ja mis neil nende tõ jures peaaego nisamma head ollid, kui meie raud labbidad.

Naad istutasid nüid kartuhwlid ja külliſid nisso rohkeste mahha, ning et se ma ehk algmisest sadik wilja al ei polnud olnud, sellepärrast kaswis siis köik, mis naad mahhateggid, wägga uhkeste, ja kandis rohkeste wilja.

Wahhete wahhel piddasid naad ka kallapüidi, sest et Redi saoaeges wõrgud selle tarwis olli teinud. Kord käisid naad jälle jahhe peal, sest Redi oskas wibbopüssiga wägga hästi ümberkäia. Naad laskſid linda ja lamasid;

agga ei ilmas ennam, kui neil iggakord tarwis läks, seſt et Robinſon ſedda öigusega pattuks piddas, üht ellajaſt ilma asjata, ehk muido lusti pärraſt pinata ja ſurmata.

Et kül Robinſon möistuſe ja mitme tundmiſe poleſt Redi ülle käis, ſiis oskas ka ſegi jälle mönda töö ja kunsti, mis Robinſonil tännini tundmata, ning nüid möllemil wägga ſureks kaſuks ollid. Ta oskas mönda ſuggu töriistu kontideſt, kiwwideſt ja muiſt asjuſt tehha, kellega ta mönda asja niſamma hästi wöis tehha, kui olleks naad raudriistadega tehtud olnud. Nenda teggi ta ühheſt innimeſe käe luuſt, mis ta koggemata leidis, ühhe pöitle; ühheſt konnakarbi leſtaſt ühhe noa; ühheſt öiete karmiſt kallanahhaſt ühhe wili, ja weel muid riistu. Nendega teggi ta ſiis jälle üht ja teiſt, mis neil majas tarwis läks.

Issiärranis kaſowäärt olli ſe, mis Redi omma perremehhele öppetas, leiwapu wiljaſt üht tainaſt ſötkuda, mis mao poleſt peaaego meie leiwa ſarnatſeks löi. Metsinnimeſed ſöwad ſedda tainaſt torelt; agga Robinſon küpſetas tedda iggakord eſſite ühhe kuma kiwwi peal, ja prukis tedda ſiis leiwa eeſt.

Möllemad käiſid nüid ka ſaggedaste ſedda ſaart risti ja pöiki läbbi, issiärranis neil päwil, mil niſugguſt tuult puhhus, mis metsinnimeſtel wasto olli, ſeſt et ſiis nende poleſt kartuſeta wöiſid olla; ning nenda käies leidſid naad mönda, mis neil wägga kaſowäärt olli. —

Nüid olli köik nende aja- ja pöllotö tehtud, ning nüid ſai ſiis ka ſe pääw ſäetud, mil Redi iſſa järrele tahtſid minna. Agga midda liggimale ſe aeg jöudis, ſedda raskemaks läks Robinſoni ſüdda, mötteldes: kui need metsinnimeſed, kelle ſeas Redi iſſa elab, ſind ommetigi ühheks waenlaſeks peakſid? Kui naad Redi ütlemiſeſt ja tähhendamiſeſt ühtigi ei holiks, ja ſinno ärratappakſid ja ärraſöökſid? Ta ſüdda ei annud, ſedda omma kartuſt Redile tähhendamata jätta. Agga Redi püidis temmale köwwaste ja kindlaste üttelda, et temmal ühtigi karta ei olle; ta ütles, et ta omma rahwaſt ennam kui hästi tunneb, ja et ta temmale töega wöib tunnistada, et naad kellegile kurja ei te, kes nende waenlane ja wastane ei olle. Robinſon jäi wimaks temma ſönna peale uskuma, mötteldes, et ta ſedda jo ei ütleks, kui ſe nenda ei olleks. Ta heitis ſiis köik enneaegſe kartuſe ärra, uskus omma öiglaſe ſöbra ſönna peale, ja wöttis nöuks, teiſel hommikul temmaga Jummala nimmel ſinna minna.

Selle nöuga ajaſid naad ſiis padi, mis ſelle ajani mäel olli olnud, jälle merreſſe, ja ſidduſid tedda ühhe waia külge kinni. Öhto wiitſid naad kartuhwle küpſetamiſe ja mu temona walmistamiſega ärra, ſeſt et temona wähhemaſt kahhekſa päwa tarwis jure tahtſid wötta.

Kui köik tetarwidus walmiſtud ja walmis pandud olli, heitſid naad maggama. Laſſeme ſiis ommad temehhed maggada, ja watame, mis home ſünnib.

Robinson ja Redi wõisid hädaste ühhe tunni aega magganud olla, kui üks kange mürristamine, mis selle aja sees olli sündind, essimese äkkiste jälle üllesärratas. Torm hullus hirmsaste ja mürristamine raksus, et ma wärrises. „Kas sa kuled, Redi?“ küssis Robinson, ja lükkas omma seltsimehhe külge. „Oeh! Oeh!“ wastas se; „kui se meil merre peal olleks juhtund!“ Häddaste sai ta agga need sõnnad üttelnud, kui naad korraga ühhe paukumise kuulsid, mis otsekui suretükki paukumine olli.

Redi arwas, et se mürristamine olli; agga Robinson uskus kõwwaste ja kindlaste suretükki laskmise kuulnud ollewad. Ta kargas ruttuste asemelt ülles, jookſis kõki, ja käskis Redi järrele tulla. Siit tõmmas ta ühhe põllewa tukki kätte, ja ronnis sellega kartsast mõda ülles. Redi läks ta järrele, ilma et ta olleks teadnud, mis nõu ta perremehhel olli.

Mäe otsas teggi Robinson sure ruttoga tulle ülles, et nende õnnetomatele, kes ehk wahhest temma sare liggimail häddas ollekſid, märki anda, et naad temma jures warju ja wastowõtmist wõiwad leida. Ta arwas nimmelt, et üks laew temma sare liggimail olli, mis omma hädda suretükki laskmise läbbi olli tähhendand. Agga wihma langes ni raskeste mahha, et tulli koggoni põlleda ei sanud, ning Robinson ja Redi piddid selle wallida wihma eest ärra kopasse warjole tõttama.

Nüid möllas torm, nüid wallas wihma mis

laksus, ja mürristamine raksus ja paukus hirmsaste. Üks mürristamise hoop käis teise järrele, ning et kül Robinsoni kõrwa ees olli, kui olleks ta wahhete wahhel ka suretükki laskmist kuulnud: siis läks ta ommeti wimaks issigi kahtlaseks, ja arwas ka seddagi mürristamise olnud. Siiski seisis kõige ô otsa se armas mõtte temma süddames, et ehk üks laew temma päästmiseks temma liggimail on; et se ehk õnneks sest willetsusest, kelle sees ta praego olli, ommetigi saab pääsma, ja siis tedda ja temma Redit Europa male wima. Kümme kord katsus ta ueste tuld tehha, agga kange wihm kustutas tedda iggakord jälle ärra. Ei wõinud ta siis muud tehha, kui nende õnnetomate eest Jummalat palluda; ning sedda teggi ta siis ka õiete süddamest.

Teisel hommikul alles hakkas ilm pöörma; ning nüid jookſis Robinson Rediga seltsis, hirmo ja lotuse wahhel, merre äre, et wadata, kas ta õiete olli kuulnud, wõi mitte. Agga essimene, mis naad siin näggid, teggi möllemate süddamed koggoni kurwaks, issiärranis waese Redi süddame. Se kange torm olli nende padi lahti peksnud, ja kaugele merre peale ärraajanud. Se olli õiete pöllastamise wäärt pealt nähha, kui wägga waene Redi ennast kurwastas, et ta kallis lotus, omma issaga jälle ühte sada, ni ühhe korraga ärrarikkutud olli. Jummeto kui surnud seisis ta hulga aega ühhe kohha peal, egga sanud sõnnagi suust, watas üksi silmi wasto maad, ja näitas

pealt, kui polleks temmal ennam waimu sees olnud. Sedda möda hakkas ta kangeste nutma, ringotas käsa, löi ommale wasto rindo ja tahtis omma juukſed peast ärrakiskuda.

Robinſon, kes enneſe önnetuſe läbbi öppind olli, ka teiſe önnetuſt tundma, püidis tedda iggapiddi tasſaſel kombel waigistada. „Kes teab, ütles ta, mis poleſt ſegi meile hea on, et ſeſt padiſt olleme piddand ilma jäma? Kes teab mis ſuurt head ja kaſſu ſe torm, kes ſelle poleſt ſüüallune on, meile ehk mude innimestele wöib ſaatnud olla? — Kallis kaſſo! wastas Redi nukra hälega; padi on ta meil ärrawinud, ſe on köik!“ — So, wastas Robinſon, et ſinna ja minna omma nödra ſilmega muud egga ſuremat ſeſt tormiſt ei näe, kui agga ſedda, et ta meie padi ärrawinud on, ſiis arwad ſa, et ka Jummalal, ſelle köige targemal, muud nöu ei olnud, tedda ſata? Sinna möiſtmata, kuida julged ſa tahta, Jummala nöuſid öiendada ja nende ülle kohhut möista? —

„Jah, agga mis kaſſu wöis ta ſiis kül meile ſaatnud olla? küſſis Redi. Pead ſa minno käeſt ſedda küſſima? wastas Robinſon. Ollen minna ſe, kes mailma wallitſeja nöuſid ja tahtmiſe wöib möista ja ärrateada? Arwata wöin ma kül ſedda ja teiſt; agga kes ütleb mulle, et ſe nenda on? Ehk ollid meie ſare paika ni paljo pahha auroſid koggonud, et üks niſuggune torm agga neid wöis ärralahhutada, ja nenda meid möllemid többe ja ſurma

eeſt hoida! Ehk olleks ſe paat, kui ta meile olleks jänud, meid hukka winud! Ehk — ommetigi mis tarwis köik need Ehk, kui meil ſeſt jo kül on, et teame, et Jummal ſe on, kelle ſönna ja käſo al torm on, ning et ſe Jummal üks tark ja helde Iſſa köige omma lomade wasto on?

Redi tundis, kui wägga ta olli ekſind; kahhetſes omma rummaluſt, ja andis ennaſt Jummala tahtmiſe alla. Robinſoni ſilmad käiſid ſelle aja ſees ühtepuhko möda merrepeališt, et wadata, kas ehk ommetigi kuſſagil ühhe laewa peaks näggema? Agga asjata! Ei olnud ſedda kuſſagil nähha. Ta arwas ſiis, et ta undrehti kuulnud olli, ja et ſe mitmekordne ſuretükki laſkmiſe modi paukumine, ſiis kül muud ei olnud, kui mürristamine. Kurwa ſüddamega, et ta kallis lotus ni tühhine olli olnud, läks ta jälle koju.

Agga koddo ei olnud temmal rahhu, ei iſſu egga asju; ikka ſeiſis üks laew temma ſilme ees, mis temma ſare al ankrus olli. Ta ronnis jälle ülles mäe otſa, kuſt ta päwatöuſopoliſt merrepeališt ſelgeste wöis ärranähha; agga ka ſealgi külges ei putund ühtigi ta ſilma. Ei leppind ta waim, mis nüid korra rahhotomaks olli läinud, ka ſellegagi weel, ta jookſis ühhe teiſe mäe otſa, mis paljo körgem olli kui ſe, et ſealt lodepoliſt külge üllewadata. Näppopealt olli ta üllal, ning kui ſealt lode pole külge merre peale watas — Iſſand! kui ſuur olli temma römoehmatus

korraga, kui sealt näggi — et ta ommetigi öiete kuulnud olli!

Ta näggi ühhe laewa, ning et kül kaugel olli, ni selgeste, et se töeste üks laew, ning pealegi weel üks öige suur olli. Ei jõua ma, armad luggejad, temma head meelt, ja temma suurt süddame römu, sönnadega üllesräkida; möttelgo sedda iggaüks issienneses. Kui tuul lendas ta nüid koju; wiskas sure ruttoga omma wibbopüssi kaela, püstis kirwe wõ alla ja tömmas pigi kätte, ilma kelleta ta kussagile wälja ei läinud, egga sanud Redile, kes tedda immestledes pealt watas, suremat üttelda, kui: naad on seal! Ruttu, ruttu! ning nenda läks ta ka selleſamma tulega jälle kartsast mõda ülles ja omma teed, otsekui ollekſid temmal tiwad olnud.

Redi ei wõinud omma perremehhe sureſt ruttust ja temma polist sönnust muud arwata, kui et metsinnimesed seal on. Ta tömmas siis ka omma ammo ja pigi kätte, ja jookſis selleſamma ruttoga temma järrele.

Liggi kaks pennikoormat piddid naad sedda wisi minnema, enne kui naad sinna kohta merre åre said, kus se laew ankrus näitas ollewad. Ning siin sai siis ka Redi alles teada, mis asjast se jut öiete olli. Robinson näitas temmale sedda laewa, kedda nähhes ta siis ka silmad laiale ajas, seſt et ta, et kül se laew kauniste kaugel olli, siiski selgeste näggi, et ta saddakord surem olli, kui se köige surem, mis ta millalgi olli näinud.

Robinson ei teadnud koggoni, mis ta römo ja hea mele pärraſt piddi teggema. Kord hüppas, kord öiskas ta; kord langes ta Redi kaela, ja pallus tedda römo nuttoga, et ta ommetigi ennaſt ka römustaks! Nüid lähhäme Europa male, nüid Hamburri! Siis pead sa näggema, kuida innimesed seal ellawad! Missuggused ellomajad innimesed seal ehhitawad! Kui lahkeste, rahholiste ja armsaste seal ellatakse! — Ta sönnadel ei olnud otsa. Ta olleks seſt wist teise hommikoni ühtepuhko räkind, olleks temmal mitte korraga mele tulnud, et se halpus on, aega tühja sönnadega ärrawita, ning et nüid sedda tulli katsuda, nende innimestele selle laewa peal enneseſt teaduſt anda. — Agga kuida? Se olli esite küsſida.

Ta katsus hüida; agga ta näggi peagi, et se asjata waew olli, et kül tuul jo selle marro aeges pöörnud olli, ja praego sare poolt laewa pole puhhus. Ta käskis siis omma söbra öiete ruttu tuld tehha, et se laewa pealt nähtud saaks. Se olli ka warsti tehtud, ja Robinson teggi ta ni sureks, et ta pu latwe körgoselt ülles käis. Ta silmad ollid sedda tehhes üksjärje laewa pole pöördud, seſt et ta ühtepuhko otas, üht pati laewa jureſt enneste jure kaldasse tullewad. Agga ilmas ei tahtnud se tulla.

Wimaks kui tulli liggi tunni aega nenda pöllenud olli, andis Redi selle nöu, et ta, olleks se ka kuigi kaugel, sinna tahhab ojuda, ja nende innimestele üttelda, et naad sia tullewad. Robinson hakkas selle kalli nöu eeſt

temma kaela, ja pallus tedda, sedda tehhes öiete omma ettewadata. Redi wiskas selle peale omma nineſt wattid seljaſt mahha, murdis ühhe tore lehtes oksa, mis ta usſopeale suhhu wõttis, seſt et metsinnimeste jures se pruuk olli, et naad ühhegi wõerale, kes seſugguſe oksaga nende jure tulli, ühtigi pahha ei teinud, — ning kargas wette. Robinſon jäi kaldasse watama ja pallus temma eeſt Jummalat.

Redi jõudis ilma wiggata laewa jure, ojus mõnne korra laewa ümber ja hüüdis: holla! Agga seal ei olnud kegi, kes temmale olleks wastand. Wimaks näggi ta laewa kartsa ühhes külges rippuwad; ta ojus siis sinna ja ronnis sedda mõda ülles, se lehtes oks peos.

Kui ta ni kaugele üllesse olli ſanud, et laewa lae peale ulatas watama, kohhutas tedda sealt üks ellajas, mis temmal koggoni wõeras ja tundmata olli. Se ellajas olli muſt ja karrone, ja ni pea kui Redi ta silma putus, teggi ta ühhe häle, kelle sarnaſt ta tännini weel ilmaski polnud kuulnud. Kohhe selle peale jäi ta jälle waid, tulli romakũl Redi wasto, lippitses sabbaga ja wingus, nenda et Redi kũl arru sai, et ta armu ja warju otsis. Ning et ta nenda jo temma jalge ette olli jõudnud, julges ta tedda sillitada, ja se ellajas läks koggoni röömsaks.

Redi käis nüid laewa lagge mõda ümber, ja hüüdis ühtepuhko sure hälega: holla! agga ilmas ei tahtnud weel innimese hinge ennaſt näidata. Ta jäi nüid seisma, ja immeſtles

neid immeasju, mis ta laewa lae peal näggi, ja olli ta selg selle kartsa pole pöördud, mis alla laewa kehha sisse käis. Korraga anti temmale takka üks ni raske hoop, et ta, ni pitk kui ta olli, sirrewile mahha kukkus. Hirmund ajas ta enneſe jälle ülles, watas ümber, ja näggi ühhe kauni sure ellaja, pitka köwwera sarwe ja sure tolgendawa habbemega, mis parrajate jälle jo taggumiste jalge peal püsti olli, temmale uut hopi anda. Redi karjatas sure hälega karrima, ja kargas, ilma et ta ennam suggugi olleks mõttelnud, ülle laewa äre merde.

Se esſimene nimmetud ellajas, mis iggaüks seſt tähhendamiſeſt kũl ärratunneb, et se üks karrone puudle koer olli, kargas ka merde, ja ojus temma järrele. Redi, kes sedda suplemiſt omma tagga kulis, arwas selle sarwiko hirmſa loma omma järrele hüppand ollewad, ja sattus selle läbbi niſugguſe hirmo ſisse, et ta peaaego ennam ojuda ei jõudnud, ja jo põhja olli langemas. Jälle üks märk, kui pahha ja kahjoline argus ja hirm on.

Ta ei julgend ümberwadata, ning ojus, kui suggu hinge tagga olli ſanud, ni kärmeste eddaſi, et se koer naljalt ta järrele ei jõudnud ſada. Wimaks ſai ta kaldasse, ja langes ſia kui ront Robinſoni jalge ette mahha, egga ſanud sõnna suust. Se koer tulli sedda mõda ka kaldasse.

Robinſon katſus ja teggi immet, omma trui seltſimeeſt jälle hinge ſada. Ta andis temmale suud, ſillitas, rapputas tedda, ja hüi-

dis tedda ſure hälega nimme pärraſt. Agga tük aega läks enne ärra, enne kui Redi ſilmad jälle lahti löi. Sedda möda hakkas ta jälle räkima, ja räkis nüid ſedda immet üllest, mis temmal ſelle laewa peal olli juhtund, ja nimmelt et ſe ſarwik ja habbemik hirmus ellajas tedda ärratappa tahtnud, ning et ta arwab, et ſeſamma ellajas ka ſelle ojuwa pumäe, ſeſt ſelleks piddas ta omma arwates ſedda laewa, perremees on, ſeſt et ta üht ainuſtki innimeſt temma peal ei olnud näinud.

Robinſon kulis tedda immeſtledes pealt ja märkas ſeſt, mis Redi ſeſt hirmſaſt ellajaſt tähhendas, et ſe muud ei olnud, kui üks ſok, ja näggi kõigeſt, mis ta ſeſt laewaſt räkis, et ſe laew kiwwide ehk liwa peal kinni olli, ja et innimeſed temma pealt patides ärrapöggenend ollid. Agga kus pole naad läinud, ſe olli temmal arroſamata. Ollekſid naad temma ſare peale tulnud, ſiis ollekſid naad jo ſelleſamma kohha peale kaldaſſe piddand tullema, kus temma Rediga praego olli; agga ſiin ei olnud neiſt ei köppokeſt kuulda egga nähha. Ollekſid naad patidega merre peal hukka ſanud, ſiis peakſid nende kehhad ja need padid randas leida ollema. Wimaks tulli temmal mele, et tuul ſelle marro aeges äkkiste pöörnud ja päwatöuſo pole olli lönud. Se näitas temmale ſiis neiſt önnetomaiſt innimesteſt arru andwad.

Wiſt, mötles ta, on tuul, mis ſelle marro aeges pöris, ja ſare poolt merre pole hakkas puhhuma, neid keelnud ſia ſamaſt. Torm on neid lode pole ajanud, ja ſelle te peal on naad kas hukka ſanud, — wöi koggoni ühhe merreſone peale juhtund, — ehk ühhe lodepoolſe ſare peale aetud. Andko Jummal et naad innimeste keske on ſanud, ohkas ta, ja tähhendas ka Redile omma arwamiſt, kes ſeddaſamma olli möttelnud.

Agga mis peame meie nüid teggema? küſſis Robinſon. Olgo need innimeſed nüid ſurnud, ehk kuſſagil ellus: ſiis on meie kohhus katſuda, ſelle laewa pealt ni paljo asju päästa ja kaldaſſe tua, kui agga wähhä wöime ja jöuame. Agga kuida? ſeſt et meil ennam pati ei olle? Siin tundis ta issi peaaego niſamma kibbedaste, kui Redi ennemine, ſedda kahju, et torm nende padi olli ärrawinud. Ta ðerus omma otſaesſiſe jo kibbedaks, et üht nöu leida, mis läbbi ta ſelle puduſele olleks wöinud abbi ſada; agga kauagi ei tahtnud temmal middagit mele tulla. Üht teiſt pati tehha, olleks ennam kui liaste aega wötnud. Sinna ojuda ei julgend ta ka, ſeſt et ſe liig kaugel olli; ja ſiis, mis olleks ta ojudes ka ſealt wöinud ärratua?

Ommetigi ei annud ta enne järrele, enne kui ühhe nöu piddi leidma. Menda ſündis temmal ſiis ſe nöu, ühhe parwe ſelle tarwis tehha, ja ſellega katſuda ni paljo asju ſelle ſure laewa pealt ärratua, kui agga piddid wöima. Selle peale piddas ta Rediga nöu, kummas neiſt koju piddi minnema, et ühhe terwe

päwa tarwis toitu ja ni paljo köisa ja paelu ja töriistu sinna tua, kui neil olli; ning et nüid Redi willedam jalge peal olli, sellepärrast sai siis temma sadetud, ja Robinson jäi taggasi, et sönnis palka parwe tarwis raiuda.

Öhto jöudis peaaego jo kätte, kui Redi taggasi jöudis. Robinsonil olli selle aja sees suurtki ajawidet sest koerast, mis kui üks Europa ma ellajas temma melest üllewägga armas ja kallis olli. Ka sel koeral näitas suur hea meel temma ülle ollewad, ja teggi temmale käskmata mönda tempu ja nalja, mis ta ärraöppind olli.

Et önneks kuwalge ö olli, siis teggid möllemad peale kesköni tuggewaste töö. Agga siis hakkas ka hunni ni raskeste waewama, et naad koggoni ennam wasto ei jöudnud seista.

Naad heitsid sinnasammasse rohho sisse mahha, ja koer heitis wahhiks nende jalge otsa; ning nenda maggasid köik kolm hommikoni rahholiste.

Päika olli agga häddaste hommiko poolt taewa äärt punnastand, kui Robinson jo omma seltsimehhe üllesärratas, et omma eila hakkatud töö löppetada. Ka selle päwa otsa ollid naad weel tubliste seal kallal, ning öhto olli nende parw walmis.

Se parw olli kahhe rea palkest tehtud, mis naad muist köide, muist tuggewa pajo wätidega ühhe teise külge ni köwwaste ollid kinni-

siddund, et julgeste temmaga we peale wöisid minna, ja mis liggi kakskümmend jalga pikk, ja peaaego nisamma lai olli. Ka seddagi ollid naad tähhelepannud, sedda riista we liggidal ja rullide peal ehhitada, et tedda ilma ajawiitmata, ja ilma sure waewata kohhe we peale sada.

Önneks hakkas teisel hommikul parrajate weemöön. Sellepärrast ollid naad siis warmad omma parwe we peale ajada, et möönweega kärmemine laewa jure sada. Nüid läksid naad ärra, ja ollid enne poolt tundi laewa jures.

Tähhendus. Sures Atlandi ehk ilma merres töuseb ja mönab wessi igga kahhekümne nelja tunni aeges kaks korda, ning on iggakord kuus tundi töusu ja kuus tundi mönа aega.

Oh kui wägga hakkas Robinsoni südda likuma, kui ta sedda suurt Europa laewa omma silma ees näggi! Ta olli ta melest ni armas, et ta peaaego ta seintele suud olleks andnud, ning nimmelt, et ta Europa maalt olli tulnud, et ta Europa rahwast ehhitud ja Europa rahwast sia todud olli. Agga oh! need armsad Europa rahwas issi olli kaddund! Hingasid ehk merre pöhjas! Oh kui wägga waewas ja röhkus se kurw mötte waese Robinsoni süddant, kes hea melega omma poolt tullewat elloaege olleks ärraandnud, kui ta agga selle läbbi sedda kaddunud laewarahwast olleks wöinud kätte sada, ja nendega Europa male minna. Agga se olli nüid kord wölmata; sellepärrast ei wöinud ta siis muud

tehha, kui selle laewa pealt ni paljo asju mäele wia katsuda, kui ta agga ial wõis, et neid omma heaks tarwitada.

Esimene iggatsemine, mis Robinsoni süddames sündis, kui ta suur rõõm selle Europa ma laewa pärast suggu olli taggasi andnud, olli se, et se laew ehk alles terwe on, ja nenda temmaga jälle tele sünnib minna. Olli se nenda, siis olli temmal köwwa nõu, Redi ga temma peale minna, ja kui ka mitte Europa male, siis ommetigi ühte kohta Amerika ma surele male temmaga purjutada, olleks se assi ka kuigi kartlik ollewad, ühhe nisugguse sure laewaga, ilma surema abbita, ja ilma et kummagil laewa tundmist olleks, sure merre peale minna. Ta käis siis omma parwega korra ümber laewa, ja katsus ümberringi merre põhja ärra. Agga mis leidis ta parrako? Ta leidis, et se torm tedda just kahhe kiwwi wahhele olli ajanud, mis tedda möllemilt poolt kokko muljusid, ning et ta ei eddasi egga taggasi ei annud. Sia piddi ta siis ni kaua jäma, kui laened tedda ühhest ärralõhkusid. Kui se lotus otsas olli, töttas Robinson ülles laewa peale, et nähha mis kaubaga ta täidetud olli, ja kas se alles terwe ja rikkumata piddi ollema. Redi olli tunnaeilsest sadik weel ni hirmund, et ta naljalt ei julgend, omma perremehhe järrele laewa lae peale minna. Ta läks kül wimaks ommetigi, agga siiski wärrisedes, sest et se sarwik ellajas jälle esimene olli, mis ta silma putus.

Agga tänna olli se ellajas pitkali maas ja ni jõneto, et ta naljalt ülles ei jõudnud tõusta, sest et ta nüid jo kolm päwa ilma toidota olli. Robinson märkas ärra, mis temmal wigga olli, ja läks sellepärast kohhe selle nälgund ellajale toitu otsima. Et ta laewa seestpiddise säedusega täieste tuttaw olli, siis leidis ta ka peagi, mis ta otsis, ja näggi nüid sure hea melega, kui ahneste se ellajas selle etteantud toido ärrasöi. Redil olli selle aja sees teggemist kül, selle ellaja näggu ja modi immeks panna.

Nüid hakkas Robinson sedda laewa läbbi otsima. Ta käis ühhest laewa kambrist, ja ühhest laewa jaost teise, ja näggi iggas kohtas mitmid ja mõndasuggu asju, mis Europa maal tähhelegi ei panta, agga mis temmal wägga kallid ollid. Seal olli püttade kaupa laewasuhkarid ehk kuiwatud saia, risi tangu, jahhu, wilja, jodawat wina, püsirohtu, kulisid ja haawlid; seal olli suratükka, püssa, püstolid ja möeku; kirwid, sagisid, põitlid, uhherdid, höölid, haamrid, raud kangisid, naelu, nugge, kärisid, nõelu; seal olli potta, waagnid, taldrekid, lussikid, ja köiksuggu pu-, raud-, tinna- ja waskriistu; seal ollid ka terwed kasti täied ridid, särka, sukki, kingi, sapid ja kes teab kui paljo weel muid asju, kelle iggaühhe eest Robinson omma sure ammogi ärraunnustud kulla tükki hea melega olleks ärraandnud, kui temmale sedda ehk teist neist olleks müia pakkutud.

Redi watas köik neid immeasju laia silme.

ga, seſt et ta selleſarnaſt ilmaski ei olnud näinud, ning suremaſt hulgaſt neist ka koggoni ei wõinud arwatagi, mis tarwis naad piddid ollema. Robinſon selle wasto olli õiete römus. Ta nuttis römo pärraſt, tõmmas kui ükſ pisoke laps, köik kätte, mis ette juhtus, ja wiskas jälle käeſt ärra, kui ta silmad ühhe teise asja peale juhtusid, mis temmal jälle sowitawam näitas ollewad. Wimaks tahtis ta ka alla laewa rumi sisse minna; agga se olli jo ennamiste wet täis, seſt et se laew raskeste wigga olli sanud.

Nüid hakkas ta järrele mõtlema, mis ta selle korra piddi ärrawima, ning ei sanud selle poleſt kauagi issi ennesega arro peale. Kord näitas temmal se, kord teine assi tarwiliſem ollewad, ja panni saggedaste jälle käeſt ärra, mis ta praego kätte olli wõtnud, et selle assemel ühht tarwiliſemat asja wõtta. Nenda wallitses ta nüid kauagi, kunni wimaks arro peale sai, ja need siinsammas nimmetawad asjad issipaika panni, et neid sekord mäele wia: 1, ükſ pisoke tündreke püssirohtu ja teine haawlid; 2, kaks püssi, kaks pari püstolid ja kaks möeka; 3, kaks üllikonda ridid ommale ja teiſt kaks Redile; 4, kaks tossinad särka; 5, kaks kirwest, kaks sagi, kaks höwelt, kaks latti rauda, ühhe haamre, ja mõnned muud tõriistad; 6, mõnned ramatud, kirjutuſe pabberit, tinti ja sulga; 7, tulle raua, taela ja mõnned tullekiwwid; 8, ühhe pütta laewasuhkarid-ehk kuiwatud saia; 9, nattoke purjo riet, ja 10, selle sokko.

Ei olnud temmal sedda sokku kül juſt tarwis; agga temma halle südda ei laſknud tedda laewa peale jätta, seſt et se teadmata olli, kas se laew sõnnis tormi ja laenete wasto piddi piddama, kui ta jälle sinna taggasi sai jõudma. Ja peale sedda olli ta parwe peal rumi kül. Sellepärraſt wiis ta tedda siis sekord ärra.

Selle wasto jättis ta middagit mahha, mis kallal innimesed Europa maal kõige essite ollekſid olnud — se olli: ükſ tündreke kullaterrasid, ja ükſ kastike kallid temandi kiwwa, mis ta kippre kambris olli näinud. Neid liggi wõtta, ei tunnud ta suggugi himmu, seſt et ta neid koggoni tarwitada ei teadnud.

Selle otsimise, wallitsemise ja parwe peale wimisega olli ni paljo aega ärrakullund, et agga ükſ ainoke tund weel wetõuſo ajani olli. Selle piddid naad nüid weel siin ärrawiitma, seſt et naad muido omma parwega kalda ära ei olleks sanud. Sedda aega wõttis ta selle tarwis, et jälle ükskord Europa-ma wisi järrele sũia.

Ta tõi siis ühhe tükki suitsetud weise lihha, pari heringid, suhkarid, wõid ja juustu, ja ühhe puddeli jodawat wina, panni kippre kambre laua peale, ja istus Rediga lauda. Jubba se, et ta jälle ükskord ühhe õige laua äres, ühhe õige toli peal istudes, ühhe õige taldreko pealt noa ja kahwlega wõis sũia, jubba se teggi temmale ennam römu, kui sedda jõuaks üttelda; agga weel ennam se, mis laua peal sũia olli, ning issiärranis leib, mis ta ni saggedaste asjata olli iggatsend, — oh, sedda

ei jõua ükski sulg üllespanna, kui wägga südamest römus ta köige selle ülle olli. Kes temma römu õiete tahhaks tunda, se peaks nenda kui temma ühheksa aastat ükšijärje ka nisugusel waesel ja willetsal wisil ellama ja omma ellu üllespiddama.

Redil olli Europa-ma sõma wiis ni tundmata ja wõeras, et ta koggoni ei teadnud, kuida ta nugga ja kahwelt piddi prukima. Robinson näitas temmale sedda; agga kui ta Robinsoni näituse järrele tahtis tehha ja ühhe tükki lihha kahwle otsas su åre wia, wiis ta omma harjund wisi järrele kåe kahwle peaga su åre, nenda et kahwle arrud lihha sutäiega körwa åre läksid. Jodawat wina, mis Robinson temmale maitsta andis, ei tahtnud ta koggoni wõtta, sest et temma weega harjund su, wina kangust ei kannatand. Suhkar olli ka temmagi mele pärrast.

Nüid olli wetõuso aeg kåe; möllemad läksid nüid parwe peale ja lükkasid parwe laewa årest minnema, et tõusweega kaldasse sada. Nattokese aja pärrast ollid naad ka seal, ja töttasid nüid omma saki mäele wia.

Ning nüid iggatses Redi teada sada, mis need asjad köik piddid tähhendama, ja mis kasso peale naad ollid. Essimene, mis Robinson temma iggatsemise polest teggi, olli, et ta ühhe põsa tahha läks, seal ühhe särgi, ja ühhe peäliko mundre selga ja kingad ja sukkad jalga panni; siis ühhe mõega wõle sidus ja ühhe kardas kübbara pähhä panni, ja

nenda korraga, kui ümberlodud wäljatulli ja Redi ette astus. Se tagganes ehmatand mõnned sammud taggasi, sest et ta essimese näggemise järrele tõeste kahhewahhel olli, kas ta omma perremeest, wõi mõnda muud, ehk koggoni üht taewast mahha tulnud loma näggi. Robinson, kes temma immestlemise pärrast naeru ei jõudnud piddada, andis temmale lahkeste kät ja ütles, et ta ikka weel Robinson, ikka weel temma sõbber on, et kül ta rided ja ta ellojärg nüid koggoni teiseks läinud. Selle peale wõttis ta ühhe madruse üllikonna, näitas temmale, kuida ta igga tükki selga piddi pannema, käskis tedda siis põsa tahha minna, ja ennese ka ridesse panna.

Redi läks; agga se wõttis paljogi aega, enne kui ta omma ehhitamisega walmis sai. Kord olli ta sedda, kord teist wõriti selga pannud. Nenda olli ta nimmelt essite jallad särgi käistest läbbi ajand, otse kui olleks ta pükса jalga tõmmand. Nendasammoti olli temmal ka luggu pükstega, kelle sisse ta jallad alt katsus ajada, ning nenda ka kamsoliga, kelle nõbid ta selja tahha arwas kinni käiwad. Kord korralt sai ta nendega arro peale, parrandas årra, mis ta undrehti olli teinud, ja tulli wimaks walmis mundres põsa takka wälja.

Ta hüppas hea mele pärrast kui laps, kui ennese nenda ümberlodud näggi ollewad, ja märkas, kui head ja lahked need rided ollid, ja kui hästi naad tedda sõdikute eest wõisid warjata. Muud kui kingadega ei olnud ta

rahhul, seſt et need temma jalgu waewaſid ja piggistaſid. Sellepärraſt pallus ta ſiis lubba, neid jallaſt ärrawötta, mis Robinſon ſiis ka temma enneſe tahtmiſe holeks andis.

Nüüd näitas Robinſon temmale kirweste ja mu töriistade kassu, ja raius ja tahhus ühhe nore keskmiſe pu parwe masti tarwis, et omma parwele purjo wöiſid peale panna, nenda et neil ſiis ennam tarwis ei olnud, iggakord wetöuſo aega ärraodata. Robinſon wöttis ſelle tö ja säedmiſe omma tehha, ja satis Redi sönnis koju, lamaſid lüpsma, mis nüid jo kaks päwa lüpsmata ollid.

Selle wahhe aja sees, kui Redi ärra olli, panni Robinſon ühhe püssi laengisse, et omma söbrale ka püssirohho rammu näidata. Kui Redi taggaſi olli, ja immeks panni, et Robinſon omma töga ni ruttu walmis olli, näggi Robinſon äkkiste ühhe kotka lendawad, mis parrajate ühhe kallaga ärratöttas. Ruttu tömmas ta ſelle laetud püssi kätte ja hüüdis: panne tähhele, Redi, ſe peab langema! Häddaste olli ta need sönnad üttelnud, kui ka püs lahti käis, ja kotkas üllalt mahha kukkus.

Redi, kes püssiſt ühtigi ei teadnud, ning ſellepärraſt ka püssilaſkmiſt omma ello sees ei olnud kuulnud, ehmatas ni raskeste ärra, et ta pitkali mahhakukkus, otſe kui olleks ſe hoop temma enneſesse putund, ſeſt et temmal omma wanna äbbauſk Tupaniſt ehk mürristajaſt jälle mele tulli, kelleks ta esſimeſes hirmus Robinſoni ennaſt piddas. Ta kukkus, kuida

ööldud, pitkali mahha; ſiis ajas ta enneſe pölwede peale üles, ja ſirrutas käed wärriſedes Robinſoni wasto wälja, otſe kui olleks ta tedda pallunud omma peale ärmu heita. Sönna ei ſanud ta suuſt.

Robinſon, kellel emaltki ſedda nöu ei olnud, ühhe innimeſega ſeſuggust nalja ajada, kahhetſes, ni pea kui ta arru ſai, mis mötte Redil ſelle kohhumiſe jures olli, süddameſt, et ta temmale ſedda asja enne ei olnud selletand, ning töttas, ſedda wigga ſeddamaid jälle parrandada. Ta töstis ta armoga üles, hakkas ta kaela, ja pallus tedda mitte karta; näitas temmale ſelle peale püssi säeduſt; ſelletas temmale ärra, mis asjaſt püssirohhi tehhakſe ja mis lähhi ta ni kange on; täitis ſiis ſelle püssi temma ſilma ees ueste, ja andis temma kätte, et ta issi tedda lahti lasseks. Agga Redi, kes alles esſimeſeſt ehmatuſeſt wärriſes, pallus tedda, ſedda temma asſemel tehha. Robinſon teggi ſiis ühhe märgi saea sammo peale, säedis Redi omma körwa, ja laskis püssi lahti.

Agga ei pudund suurt, ſiis olleks Redi ueste mahhakukkund; ni hirmus olli ſe temma meleſt, mis ta näggi ja kulis. Robinſon tähhendas temmale ka, kui kartuſeta naad nüid eddespiddi metsinnimeste pealetullemiſe pärraſt wöiſid olla, et neil nüid niſugguſed tulle- ja laſkmiſeriistad ollid.

Sedda möda jöudis öhto kätte, ja löppetas ſelle römorikka päwatö ärra.

Teisel hommikul ollid naad jälle warra walmis; pannid ommad asjad ühhe pakso pösa sisse ja matsid rohkeste oksi peale, et naad, kui ehk wahhešt wihma piddi tullema, märjaks ei saaks. Siis läksid jälle möönweega kaldast ärra laewa jure. Et naad eila ka kaks head tuggewat aeru laewa pealt ollid tonud, sellepärrast jöudsid naad siis sekord kaugelt ruttemine sinna, kui essimese korra.

Sekord wöttis Robinson ka ühhe laewa suretükki jure, mis ta ommal wägga tarwis näggi ollewad. Sest se merreäärne koht, kus nende asjad maas ollid, olli iggalt poolt lahti ja lausaline, ja önnetomaks just seal külges, kus need metsinnimesed ennamiste iggakord kaldasse käisid. Sellepärrast tahtis ta siis sellega neid jo emalt selle wisiga taggasi hirmotada, et ta, ni pea kui naad omma patidega sare pole liggimale ollid jöudmas, kaldast ühhe kuli ülle nende peade laskis, mis lähbi naad siis wist ümberpöörsid.

Peale sedda suurtükki wisid Robinson ja Redi sekord ka weel need asjad omma parwe peale: 1, ühhe kotti rukkid, ja teise oddre, ja kolmandama ernid; 2, ühhe kasti täie naelu ja kruisid; 3, ühhe tossina kirwid; 4, ühhe werandi püssirohtu, kulisid ja haawlid; 5, ühhe purjo ja 6, ühhe tahho.

Selle tahho wiis ta sellepärrast, sest et ta seddasuggu pehmepärralist kiwwi omma sare peal tännini ei olnud leidnud, ning ommetigi olli ta üks wägga tarwiline assi. Ta piddas

temmast siis ennam luggu, kui neist kulla terradest ja temandi kiwwidest, mis ta ka selle korra jälle mahha jättis.

Enne kui ärralähksid, watas Robinson järrele, kuida laewaga luggu olli, ja leidis, et wet jo suggu rohkem sisse olli tösnud, ja et laened ja se allaline öeromine kiwwide wahhel jo mitmed külje plangid lahti ollid kiskund. Ta näggi siis ärra, et ta ennam kuigi kaua wasto ei wöinud panna, issiärranis, kui üks äkkiline ja kange torm tösis. Sellepärrast tahtis ta siis töttata, et weel ni paljo asju kaldasse sada, kui agga aeg ial piddi andma.

Et tuul ma pole puhhus, sest ei odand naad siis ennam wetöuso aega, waid pannid purjo peale, läksid minnema, ja aitasid issi aerodega körwast.

Te peal andis Robinson ommale sureks süks, et ta sedda kulda ja neid temandi kiwwa mitte ei olnud ärratonud. Mitte just omma pärrast; agga ta mötles nenda: Se wöib jo kül olla, et selle laewa perremees weel hinges on, ning üksord jälle sia wöib tulla, et wadata, kas ta ehk middagi weel kätte saaks. Agga töuseb nüid äkkiste üks torm, ja löhhub selle laewa wiimse pulgani ühhest ärra, enne kui ma weel korra taggasi saan, ja se kuld ja need kallid kiwwid lähhäksid merre pöhja: miskaga tahhaksin ma ennast siis selle laewaperremehhe, Jummala, ja omma enese süddame ees öiendada, et ma agga nisuggusid asju laewast ollen tonud, mis mulle kassuks ollid,

ja sedda holimata ollen mahhajätnud, kelleſt nende asjade perremehhel wist köige surem kahjo on? Mis ehk temma ja temma ommakste ainus ilmalik tuggi on? Robinſon! Robinſon! lisſas ta jure, ja löi pahha melega käe otſa ette, kui paljo pudub weel, et ſa jo ni hea ja parrandud olled, kui ſa peakſid ollema?

Ta ei jöudnud ſedda aega ärraodata, et naad kaldasſe ja ſealt jälle taggaſi minnema ollekſid ſanud; ni rahhoto olli ta ſüdda, et ta ühhe asja pärraſt ni holimata olli olnud, mis temmal esſimene olleks piddand ollema!

Wimaks jöudſid naad kaldasſe, wiſid köik ſure ruttuga mäele, ja pöörſid ilma ajawiitmata taggaſi.

Ni pea kui naad laewa jure taggaſi jöudſid, olli Robinſonil esſimene tö, et ta ſelle kulla ja need kallid kiwwid omma parwe peale wiis. Sellega langes temmal kui üks kiwwi ſüddame pealt ärra; ning nüid, kui ſe tehtud olli, arwas ta jälle öigusega enneſe eeſt murretſeda wöiwad.

Sekord wiis ta ommale hulga ridid, ſärka ja muid linnaſid asju, köikſuggu töriistu ja ellamiſe asju ja nöuſid, ja ühhe latra, ja wöttis ka köik kirjotud pabberid jure, mis ta kippre kambris leidis, ning nenda läkſid naad ſiis jälle taggaſi, ja ſaid hea tulega kaldasſe.

Et öhtuſſe weel aega olli, teggid naad ſeſt purjuſt, mis laewa pealt ollid tonud, ühhe kattuſe omma warranduſe ülle, et issiärranis püſſirohhi, mis neil köige kallim olli, ühhe äkkiliſe ja kange wihma läbbi ärraleotud ei ſaaks.

Sedda tehhes ei jöudnud Redi jälle ärraimmeſtleda, kui tulluſad riiſtad kärid ja nöel ollid, ja ta tunnistas mitmele korrale omma ſuuga, et temma ja temma ma rahwas nende targa Europa-ma rahwa wasto, ühhed öiete armetomad lomad on.

Et ſedda möda pimme kätte olli jöudnud, ſütas Robinſon küinla latraſſe pöllema, et neid kirju ja pabberid, mis ta laewa pealt olli tonud, läbbiwadata, et ehk nende ſeeſt leida, kelle omma ja kuhhu ſelle laewa minnik piddi ollema. Agga önnetomaks ollid need kirjad, nenda kui ka köik ramatud ühhes keles kirjotud, mis ta ei möiſtnud. Kui wägga kahhetſes ta ſiin jälle, et ta ommas nores pölwes ennam hoolt keelte öppimiſe poleſt ei olnud kannud! Agga ſe kahhetſemine olli nüid hilja ja ülleaegne.

Ommetigi ſai ta neiſt kirjeſt ni paljo arru, et ſe laew India male, Barbadoſe ſarele olli minnemas, ja näggi pealegi ühheſt rehnungiſt ehk arwokirjaſt, et temmal ſadda neegri orja, kellega ſeal maal, kui mele paikus ellajatega, kaupa aeti, ſees olnud, mis ta ſinna piddand wima. Sedda köik tähhendas ta ka Redile, ja lisſas jure: kes teab, ehk on ſe torm, mis ſelle laewa ſia kiwwide peale ajas, neid önnetomaid ſelle armotoma orjuſe eeſt pääſtnud, kelle wasto naad minnemas ollid? Ehk on naad patides kusſagile ühhe ſare peale ſanud, kus naad ennam omma armotoma perremeeste ja wallitſejate käſſo al ei olle, ning

kus naad nüid, sedda möda kuida nende ellamise wiis annab, öiete rahholiste ellawad.

Redi armas ommast kohhast ka, et se kül nenda wöib olla.

Andko Jummal, armas Redi! ütles Robinson, et meie mötted öiged olekſid; agga olleks sul nüid kül weel süddat ollewad, sedda küsſida, mis sa wimati küsſisid?

Redi. Misſedda?

Robinson. Sedda: mis kasſuks se torm, mis meie padi ärra wiis, kül wöis olla?

Redi häbbenes, ja löi ſilmad kahhetſedes mahha.

Oh armas Redi! hüüdis Robinson puhta süddame ja tuggewa hälega: tunne Jummala wäggewat ja tarka teggemist, mis siin ni nähtawalt meie ſilma ees on! Wata, kui paljo se torm meile selle nattokese eest jälle piddi andma, mis temmal käſt olli meie käest ärrawötta! Wata selle sure warranduse peale, kas olleks meil tedda kül olnud, kui se torm ei olleks tulnud? Halle on kül, et meie omma önne teiste önnetuse läbbi olleme ſanud; agga eks polle lota, et ka ſurem hulk neist, kes selle laewa peal ollid, nüid paljo parremine ellawad, kui enne? Mis sa arwad nüid kül Jummala mailma wallitſemiſest ja temma teggudest?

„Et naad ärraarwamata targad ja head on, ja et minna rummal ollin!“ wastas Redi, löi käed risti ja töstis ſilmad taewa pole, et Jummalalt sedda pattu andeks palluda, mis

ta omma nurriſemiſe läbbi rummaluſe pärraſt olli teinud.

Robinson hoidis need kirjad ja pabberid niſamma holega üllal, kui selle kulla ja need kallid kiwwid, et, kui ta millalgi jälle Europa male piddi ſama, nende abbiga ehk teada ſada, kelle ommad need kallid warranduſed ollid, et ta neid nende pärrijate kätte teaks andu.

Kuus päwa üksijärje käisid naad, päwas kaks ja kolm korda, sedda laewa wahhet, ja töid köik, mis naad agga ligutada jöudsid, mäele. Tuhhanded tühhad asjad, mis meie üllespöetmiſegi wäärt ei arwaks, ſest et meie nende puduſt ilmaski ei olle tunnud, ollid neil armſad ja kallid. Agga selle wasto jätsid naad köik mahha, mis naad ehk koggone tarwitada ei wöinud, ehk mis ommetigi wägga tarwis ei olnud.

Kui nüid jo kahhekſateistkümmend korda eddasi ja taggasi käinud, ja ikka hästi ja ilma äpparduſeta kaldasse ollid ſanud, säedis ilm korraga kurjaks minnema, kui naad parrajate jälle laewa peal ollid. Sellepärraſt töttasid naad siis, ni paljo kui jöudsid, omma töga, ja läksid ärra, lotes, weel enne sedda kurja ilma kaldasse ſada. Agga nende töttamine ja waew olli asjata. Enne kui pole te peale ollid jöudnud, töusis ni kange torm, mürristamiſe, walgoheitmiſe ja wihma saoga, et laened sure wäggewuſega ülle parwe käisid, ja köik mis parwe peal olli, merde uhtusid. Issi hoidsid naad endid tükki aega köwwaste kinni, et laened neid endid siſse ei ſaaks uhtuda,

et kül wahhete wahhel liggi küinra körgoselt ülle nende pea käisid.

Agga wimaks ei jöudnud nende nörk parw ennam nende kange laenete wasto seista; köied ja wädid, miskaga palgid ühhes ollid, andsid järrele, läksid lahti, ja parw laggunes ühheşt ärra.

Redi katsus ojumise läbbi hingega ärrapäästa; Robinson sai ühhe palgi kätte ja hoidis seşt kinni, kellega laened tedda kord merrepöhja röhkusid, kord üllesse körgesse wiskasid. Ta olli ennam we al, kui we peal, läks uimaseks, ja ei kuulnud egga näinud ennam. Nüid kaddus ta jöud, kauemine kinni hoida, ta karris weel korra sure hälega, ja kaddus ühhe sure laene sisse ärra, mis tedda palgi küljeşt lahti uhtus.

Önneks olli ta tru Redi ikka temma liggikorda hoidnud, et ta kül, kui ta olleks tahtnud, jo ammogi kaldas olleks wöinud olla. Kui se omma perremehhe omma silme al näggi ärrauppuwad, läks ta ruttuste we alla, sai seal wassakuse käega Robinsoni külge kinni, ja söudis enneşe parrama käega jälle we peale. Nüid ojus ta köigeşt wäeşt kalda pole, ja sai ka omma armsa perremehhe surno kehhaga nattokese aja pärraşt sinna. Surnuks wöis tedda töega nimmetada, seşt et ellomärki temma sees ennam nähha egga tunda ei olnud.

Redi wiis selle ärrakustunud täieste kuiwale, langes sure nutto ja hullumisega temma peale, hüidis tedda, rapputas tedda üleüldse, ja panni omma su kümme korda

temma su peale, et temmale otsekui hinge sisse puhhuda.

Töeste hakkas ka Robinson jälle ellama, löi silmad lahti ja küsis tassase ja wärrisewa hälega: „Kus ma ollen?“ „Minno sülles, armas Robinson!“ wastas Redi, ja silmad langsid enneşel wet täis. — Oh kui armas ja halle olli se pealt nähha, kuida Robinson nüid omma ellopääşţat tännas, ja se römo pärraşt ei teadnud, mis ta piddi ärrateggema, et ta armastud perremees jälle hinge olli töusnud.

Robinson hakkas, kuida kuulsime, jälle ellama. Et ta ösel selle järrele omma purjuşt kattuse al, kus ta warranduse koggo olli, ühhes öiges sängis pehme asseme peal maggas, olli ta jo teisel hommikul jälle nisamma terwe ja tuggew, kui enne, ja tännas ligutud süddamega Jummalat, et ta temma ellu ja terwist olli hoidnud. Se torm möllas köige selle ö otsa. Sellepärraşt otas ta siis sure otusega walget, et nähha, mis seşt wannaşt laewaşt piddi sanud ollema.

Nüid töusis päike, ja nenda näggi ta siis, et ta soutumaks kaddunud olli. Mönned lauad ja palgid, mis kaldasse ollid aetud, tähhendasid, et se torm tedda ärralöhkund olli. Temma südda olli sedda nähhes rahhul; seşt et ta julgeste wöis tunnistada, et ta waewa ei olnud pölgand, waid ni paljo seşt laewa

warranduſeſt olli püidnud mäele tua, kui ta agga wöis ja jöudis; ning önnis ſe innimene, kelle ello ja teggo nenda olnud, et ta nenda, kui Robinſon praego, igga önnetuſe jures puhta ſüddamega wöib üttelda: minno ſüi ei olle ſe mitte! Se tunnistus teeb innimeſe tuggewaks ja annab kannatuſt, köik mis Jummal ial peale panneb, otſani waggaſe ja waikſe waimoga kanda.

Robinſon ja Redi tömmaſid köik, mis tuul ſeſt laewaſt weel kaldaſſe olli ajanud, holega mäele, ſeſt et naad ärranäggid, et neil igga laud, igga lat tarwis läks.

Nüid hakkaſid naad neid asju omma ellamiſe paika weddama; agga et möllemad ühhe korraga nende jureſt ni kaugele ei wöinud ärraminna, ſellepärraſt teggi Robinſon ſelle ſäeduſe, et naad ſedda töödkordamine teggid, ning teine teiſe pole päwa, nenda et kui üks neiſt asju weddas, et ſiis teine ſiin sönnis wahti piddas.

Robinſon hakkas ſelle asje weddamiſega esſimeſeſt peale. Taggaſi tulles wöttis ta köik omma lamad, mis jo kandma ollid öppetud, jure, et ka neid abbiks prukida. Et temmal niſugguſid ſeitsme pea alla olli, ja iggaüks liggi poolteiſt ſadda naela ärrakanda jöudis, ſiis olli temmal neiſt jo koggoni ſuur abbi.

Kahhekſa päwaga olli köik omma paiga peale ärrawidud, muud kui agga need lauad, mis ta ühhe pakſo pösa ſisſe hunnikuſſe panni, et neid ſeſt korraſt ſinna jätta.

Nüid olli Robinſonil ja Redil töſid ja teggemiſi ni paljo, et naad peaaego ei teadnud, mis naad köige esſite piddid käſſile wötma. Ommetigi teggi Robinſon, kes nüid köige omma töde ja teggemiſte jures ſäeduſt armastas, ühhe arro nende töde wahhel, mis tarwiliſed ja mis mitte tarwiliſed ei olnud, ja wöttis ſiis esſimeſed enne ette. Üks neiſt olli ſe, et ta ommale ühhe küne ehhitas, kus ta omma warranduſe, mis nüid kaugeltki ennam kopaſſe ei mahtund, ſisſe panni.

Se olli nüid jälle üks ſuur ja kirjo tö, ſeſt et kummagi hone ehhitamiſeſt ſuggugi ei teadnud. Agga misſuggune tö olli kül ni kirjo, et meie pitka mele ja targa arwoga Robinſonil ſedda ei olleks tehtud ſanud, issiärranis nüid, kus temmal köikſuggu töriiſtad ollid? Köige raskemad ja köige harjomatamad töödollid temmal nüid ſelge mängiaſſi. Sellepärraſt läks köik, ſe palgi raiumine ja tahhomine, ſeinte ehhitamine ja kattuſe teggemine, nende käe ni jöudſaste eddaſi, kui olleks ſe küün otſekui ma ſeeſt ülleskaſſunud.

Küün olli nüid walmis, ja köik warrandus ſinna ſisſe koggutud.

Sedda möda olli nüid ka ſe aeg kätte jöudnud, mil willi pöllo pealt tulli ärrakorriſtada. Selle kallale läkſid naad ſiis; korriſtaſid niſſud pöllo pealt ärra, poetaſid terrad peade ſeeſt wälja, ja ſaid nelli kotti täit terri, mis umbes kuus wakka teggid.

Ühhe piſſokeſe käſſi weskega, mis ta ka

laewa pealt olli tonud, jahwatas ta nûid nissu ja rukkid jahhuks, ja katsus möllemist leiba tehha, et nähha, kummas leib parrem ja maokam peaks ollema, et siis sedda wiljasuggu ka rohkemine harrida ja kaswatada. Et nûid rukki leib kaugelt parrem olli, sellepärrast olli temmal siis ka kohhe nõu wõetud, eddespiddi suremat jaggu omma põldodest rukkistega küllida.

Et nûid selle wisiga ka ta põllud kord korralt suremaks ja laiemaks lagguneſid, ja nenda ennam ja suremat tööd tarwitaſid, kui tänni-ni, hakkas ta selle möttega ümberkäima, ommale ûht addra tehha katsuda. Ka sellegi riistaga sai ta korda, ja olli koggoni römus, et ka se temma käe olli sündind.

Ei olnud se adder kûl sedda modi, kui meie addrad; ta olli ühheſt ainsaſt köwweraſt oksaſt, kelle allomise köwwera nukka otsa addra raud pandi, ja ette otsa härjad ehk hobboſed, kui neil agga neid olleks olnud; — ommetigi olli Robinſon selle riistaga wägga rahhul, pealegi et ta täieste ta omma tö ja teht olli, ilma et ta millalgi enne ûht modi ſeſt riistaſt olleks nähnud olnud. Se adder olli täieste sedda modi, kui se, mis wannad Kreka rahwas sel korral prukiſid, kui naad esſimeſeſt põllo tööd hakkaſid teggema.

Hakkatuſes weddaſid naad sedda addra kündes issi kordamine eest; agga aegamõda hakkas Robinſon omma lamaſid selle peale harjutama. Need ellajad öppiſid ka selle tõga wägga hästi ärra; ja sündis wimaks põllotõ Robinſoni ja Redi käe ni mönnoſaste, kui ollekſid naad öppind põllomehhed, ja lamad härjad ehk hobboſed olnud.

Esſimeſe külli aeges, peale sedda rukki ja nisso katset, küllis ta nûid kaks wakka rukkid, ühhe wakka oddre, ja pole wakka ernid mahha, ja sai wie ku pärraſt kahheteiſtkümne wõrra wilja maaſt jälle, se on: kakskümmend nelli wakka rukkid, kaksteiſtkümmend wakka oddre ja kuus wakka ernid, mis kaugelt ennam olli, kui naad kahhekeſi pole aastaga jõudſid ärraſüia, ſeſt et seal maal kaks korda aastas külliti ja löigati. Agga kui ûks tark majawannem, panni ta sedda, mis üllejäi, targo taggawaraſse, ſeſt et ka niſuggused ajad wõiſid tulla, mil ta põld ehk ühtigi ei kannud, ehk et rahhe ehk muud äpparduſed temma wilja ärrarikkuſid.

Ûks asſi waewas nûid weel temma süddant, ni saggedaste kui ta selle peale mõtles, ning se olli se — et neid agga kaks ollid, kelleſt teine enne ehk pärraſt wõis surra, ning teiſe jälle ûkſi mahhajättis. Ommetigi piddas Robinſon sedda pattuks, omma süddant ühhe murrega waewata, mis alles ûkskord wõis sündida. Se Jummal, mõtles ta, kes sinnoga tännini ni immelikult nõu leidnud, saab sind ka eddespiddi aitama. Ning nenda kaduſid temmal siis ajad ja päwad selge ja puhta rahho sees ärra, ja sedda sago Jummal ommaſt armuſt meile kõigile andma!

Ennam kui pool aastat olli neil nüid seddawisi allaliste tõde ja teggemistega ärrajõudnud, ilma et Redi kordagi olleks julgend, omma perremehhele meletulletada, mis ta temmale temma issa pärrast olli töotand, ni pea kui tööd piddid mahti andma; et kül ta iggakord, kui üht tööd ollid löppetand, üllesse kopa mäe otsa jookſis, kuſt ta omma sündimise paiga pole wöis wadata, ja siis iggakord kui uimane, süggawa möttete sees seal seisis, ja sedda önnetust kahhetses, et ta omma issa ehk ilmaski ennam lihha silmadega näggema ei sa. Robinſon ommast kohhast ei tahtnud selle ajani melelt seſt asjast ühtigi lausuda, seſt et ta sedda töotust ommetigi enne ei wöinud ettewötta, enne kui köik tehtud ja säetud olli, mis nende nüidne ollemine ja ellojärg nöudis.

Nüid olli selle polest köik tehtud, ning nüid olli ka Robinſon esſimene, kes selle nöu andis, et naad ühhe ue padi tahtwad tehha, ja siis Redi issa järrele minna. Selle hea meel ja tänno selle röömsa sönnome ülle, olli jälle nisamma suur, kui tona. Sedda tööd hakkasid naad siis ka kohhe teisel hommikul, ja läks se nüid kümmekord jöudsamine eddasi, kui esſimese korra, seſt et naad nüid öige kirwestega wöisid tööd tehha.

Ühhel hommikul, kui Robinſon issi koddosid tallitamisi tallitas, satis ta Redi merre äre watama, kas ta ehk ühhe siltkrödi piddi leidma, seſt et naad sedda lihha nüid jo hulgal ajal ennam ei olnud sanud. Se polnud

weel kuigi kaua ärra, kui ta jo korraga laddudes taggasi tulli, ja kange jookſo ja sure hirmo pärrast suremat suust ei sanud, kui: naad on seal! seal!

Robinſon ehmatas ärra, ja küsſis kärmeste, kes seal siis on?

„Oh! Oh Robinſon! wastas Redi, üks, kaks, kolm, kuus pati!“ Ta ei märgand sure hirmoga nummer kuut wälja üttelda.

Robinſon ronnis ruttuste ülles mäe otsa, ja näggi nüid, et se tössi olli, mis Redi olli üttelnud, — kuus padi täit metsinnimesi, mis parrajate kaldasse ollid tullemas. Ta tulli kohhe jälle üllalt alla, käskis Redi agga julge olla ja küsſis: kas ta kül tahhaks temma körwas wöidelda ja tedda aidata, kui nende ja nende metsinnimeste wahhel tülli ja wastohakkamist peaks tullema.

„Jhho ja hingega!“ wastas Redi, kes selle aja sees jälle jültund olli. „Hea kül, ütles Robinſon, siis tahhame katsuda, neid armotomaid keelda, omma hirmust ja jälletomat tahtmist tehha. Omma nöud tahhan ma sulle te peal tähhendada, nüid ei wöi aega sönnadega ärrawita, nüid peame teggema, mis tarwis.“

Sedda ütteldes läks ta ülles walli peale, ja töi ühhe suretükki mahha, mis rattaste peal olli; sedda möda töi ta kuus tuggewaste laetud püssi, nelli püstolid ja kaks möeka wälja. Kumbki neist püstis kaks püstolid ja ühhe möega wö alla, wöttis kolm püssi ölla peale,

ja rohkeste kuliſid, haawlid ja püſſirohtu jure, wötſid ſuretükki rattastega omma tahha, ja läkſid ſiis omma kindluſe wärrawaſt wälja ja ſelle hirmſa ſõato wasto.

Ni pea kui üle ſilla ollid, mis neil wärrawa tagga üle krawi käis ja mis ahhelatega üllestömmata olli, jäid naad peatama. Siit läks Redi taggaſi, et ſilda üllestömmata ja wärrawat lukku panna, ja ſiis jälle mõda paelaſt kartſaſt ülles ja omma peamehhe jure tulla. Sedda laskis Robinſon ſellepärraſt tehha, et kui nende ettewõtmine peaks õndama, et waenlaſed ſiis mitte nende kindluſt ärrawõtta ei ſaaks.

Ning nüid tähhendas Robinſon omma abbimehhele, mis ta nõu olli. „Meie tahhame, ütles ta, ſiit mäe takka ümber pakſo metſa kaudo minna, et meie waenlaste ſilmi ei pudu. Siis tahhame ſedda tihhidat wõſſadiko kaudo, mis liggi merre äre ulatab, ni liggidale nende pole nihhotada, kui agga wähhä wõime; ning kui ſinna olleme ſanud, ſiis lasſeme ſealt äkkiſte ühhe ſuretükki kuli üle nende peade lennata. Wiſt kohkuwad need armetomad ſiis ni wägga ärra, et naad omma ſagi ſinna paika jättawad, ja kohhe omma patidega ärrapõggenewad.“

Redi piddas ſelle nõu wägga heaks.

„Siis, ütles Robinſon weel, päästame meie need õnnetomad, kedda naad küpſetada tahtſid, ilma werrewallamata nende käeſt. Peaks ſiiski meie lotus tühjaks minnema, ja need innimeſe ſõjad omma hulga peale julged ollema ja mitte ärrapõggeneda tahtma: ſiis, armas Redi, peame näitama, et meie mehhed olleme, ja julgeſte ja kartuſeta nende wasto wälja minnema. Se, kes kõik näeb, teab, mikſpärraſt meie wäljas olleme, ja ſaab meie ellu wiſt hoidma, kui ſe meile heaks on. Temma tahtmine ſündko!“

Selle peale andis ta omma abbimehhele kät ja möllemad töotaſid ſuuſt ja ſüddameſt, teine teiſe eeſt wiimſe werre tilgani ſeista.

Sedda wiſi ollid naad tasſa ja näggemata peaaego ſelle wõſſadiko otſa peale jõudnud, ja jäid ſiin peatama. Siin ütles Robinſon omma ſeltſimehhele tasſa kõrwa ſiſſe, et ta õiete tasſa ja tähhelepannemiſega ühhe jämmeda pu tahha piddi minnema, mis ta temmale näitas, ja temmale teaduſt toma, kas ſealt waenlaſt ſelgeſte wõib nähha. Redi tulli ſelle teaduſega taggaſi, et ſealt wägga ſelgeſte neid nähha wõib; naad istuwad, ütles ta, parrajate tulle ümber, ja närriwad ühhe õnnetoma küpſetud liikmete ümbert lihha; üks teine on nattoke emal ſeotud maas, kelle kallale naad nüid kül warsti lähhäwad; agga ſe ei näita mitte nende enneſte ſouſt, waid üks walge näoga, habbemik mees ollewad.

Robinſoni ſüdda hakkas paiſoma, kui ta ſeſt walge näoga mehheſt kulis. Ta olli ühhe kiikre, mis ta ka laewa pealt olli leidnud, jure wõtnud; ſellega läks ta iſſi ſelle pu tahha, ning leidis ſedda tõeſte nenda ollewad,

kuida Redi temmale olli üttelnud. Nelli liggi wiiskümmend innimeseſöjat ehk kannibali istuſid tulle ümber, ning ſelle önnetoma, mis ſeal maas olli, tundis ta ſelgeste ärra, et ſe üks Europa-ma innimene olli.

Nüid ei jöudnud ta ennaſt peaaego ennam tallitada. Ta werri hakkas kema; ta ſüdda löhkus ta ſees, ja kui ta omma ſüddame tulliſe ajamiſe järrele olleks tahtnud minna, ſiis olleks ta ſeddamaid laggedale kargand, et neid jälletomaid omma werre ſisſe mahhaſirrotada. Agga ſiin makſis möistuſe ſönna ennam, kui otſekohhene ja juhmi peaga peale minnemine; ſelle järrele teggi ta ſiis ka, ja tallitas omma tulliſt wihha.

Üks teine arro ſeſt wösſadikuſt, käis weel liggimale merre ära; ſinna läks ta ſiis; ſäedis ſuretükki wiimſe pösa warjo, mis keskelt ühheſt kohhaſt ſuggu arw olli, agga mis ommetigi emalt nähha ei olnud, paigale, ja ſäedis ta nenda, et kuul üle nende metsinnimeste peade lendas, et ta neile wigga ei teeks. Siis ütles ta omma ſeltſimehhele körwa ſisſe, et ta köik ſedda wiimſe karwa pealt järrele piddi teggema, mis ta tedda ennaſt ees näggi teggewad.

Selle peale panni ta kaks püſſi mahha, ja jättis kolmandama kätte. Redi teggi nendaſammoti. Nüid panni ta tuld ſuretükki ſinthaugo peale, ja ſeddamaid paukus ta lahti, ja kuul lendas omma teed.

Ni pea kui need metsinnimeſed ſelle paugo

kuulſid, langes ſurem hulk neiſt esſimeſe hirmoga pitkali mahha, kui ollekſid naad korraga köik mahhalastud olnud. Robinſon ja Redi otaſid pitki ſilmi, mis ſelle järrele piddi tullema, ja ollid walmis wastohakkata, kui mu nõu ei olleks aidand. Ühhe nattokeſe aja pärraſt ollid naad köik jälle jalge peal. Arramad ladduſid kalda ära patidesſe, agga julgemad ſäedſid wastohakkama.

Önnetomaks ei olnud naad ſeſt ſuretükki laſkmiſeſt ei rohhotuld, egga ſedda üle nende peade minnewad kuli näinud; muud kui agga ſelle paukumiſe üksi kuulnud. Sellepärraſt ei olnud nende kohkumine ſiis ni ſuur, kui lota olli; ning kui nüid ümberringi wataſid, ning kusſagil middagit ei näinud, mis neid ueste olleks hirmotand: ſiis pannetaſid naad ärra; need mis jooksma püſtſid, tullid taggaſi; köik hakkaſid hirmſaste hulluma, töſiſid ammud ja möegad ähwardes üles, ja ſäedſid jälle omma römotantſu piddama.

Weel ſeiſis Robinſon kahhewahhel ühhe paiga peal, ſönnis kui ſe römotants löppetud olli. Agga ni pea kui ta näggi, et ſe metſaliſte ſelts jälle tulle ümber mahhaiſtus, ja et kaks nende ſeaſt ſelle önnetoma Europa mehhe järrele ſadeti, — ſiis ei jöudnud ta ennam kauemine kannatada, egga paljas pealtwataja olla. Ta watas Redi peale ja ütles temmale taſſa agga ni paljo: ſinna waſſako pole; minna parrama pole! Ning nüid Jummala nimmel! Nende

sönnadega laskis ta omma püssi lahti, ja Redi ommal nendasammoti.

Redi olli parremine, kui ta issi sihtind; sest wassako pool tuld langsid wiis, parrama pool agga kolm mahha. Kolm neist ollid töeste surnud, wiis agga hawatud. Nüid kargasid need, mis weel terwed ollid, hirmsa hullumisega üllés, ja jooksid üks sia ja teine sinna. Robinson tahtis nüid laggedale karrata, et neid mõegaga ärrapelletada, ja sedda önnetomat Europa meest nende käest päästa; agga ta näggi peagi, et üks töug neid jälle seltsi löi, ja wastohakkama säedis. Ta tömmas siis ruttu teise laetud püssi maast kätte, ja Redi nendasammoti. „Olled sa walmis?" küssis Robinson; ja kui se Jah! ütles, tömmas Robinson püssi winna ja laskis lahti, ja Redi ka kohhe temma järrele.

Selle korra langsid agga kaks; mönned teised, mis agga hawatud ollid, jooksid karrides ja hulludes, kui meletomad, sia ja sinna. Neist, mis raskemine hawatud ollid, langsid peagi weel kolm mahha, et kül mitte koggoni surnud.

Nüid Redi! hüidis Robinson, wiskas selle tühha püssi jälle käest mahha, ja tömmas kolmandama maast kätte, nüid astume laggedale! Nende sönnadega kargasid möllemad metsast wälja, ja Robinson jooksis essite selle önnetoma jure, temmale ütlema, et ta tedda tahhab päästa. Kui sia olli sanud, näggi ta et mönned neist pöggenejatest tedda

nähhes watama jäid, endid ueste seltsi löid, ja wastohakkama säedsid. Robinson näitas sedda omma seltsimehhele, mis se ka kohhe ärramõistis, jooksis liggimale nende pole, andis tuld, ja üks neist langes jälle.

Robinson löikas sönnis selle önnetoma paelad ja siddemed katki, miskaga ta käsist ja jalust kölwatomal wisil seotud olli. Ta küsis ta käest: kes ta piddi ollema? ja se wang wastas: ristiusloline ja Spania ma mees! Ennam ei jöudnud ta üttelda, ni nörk olli ta. Robinson olli önneks usso peale, et kui issi ehk hawatud piddi sama, ühhe pisokese puddeliga jodawat wina tasku püstnud. Sedda andis ta selle Spania mehhele rübata, ja et ta selle läbbi enneše kohhe toekama tundis, andis Robinson temmale ühhe püstoli ja mõega kätte, et ta, ni paljo kui jöudis, selle taplusele piddi aitama otsa tehha. Redile andis ta kässo, need tühhaks lastud püssid warma ärratua, et neid ueste täita.

Ni pea kui se Spania mees selle püstoli ja mõega kätte sai, jooksis ta kui löukoer omma mörtsokate peale ja panni neid seddamaid kaks tükki mahha. Redi olli temmal körwas abbiks; Robinson issi jäi sönnis neid tühhendud püssa täitma. Need kaks wõitlejat leidsid wastasid ja säid peagi teine teisest lahhotud, sest et se Spania mees ühhe metsinnimesega kässitse kokko juhtus, ja Redi, ni pea kui omma püssi tühhaks olli lasknud, pal. ja mõegaga ühhe terwe karja neid omma ees

pelgo ajas. Mönned löi ta mahha, teised kargasid wette, et omma patide jure ojuda, ja mönned jookſid metsa.

Selle Spania mehhel olli omma wastasega teggemist kül. Ta panni tükki aega kül wahwaste wasto, ja andis temmale jo kaks rasket hopi pähhä; agga nüid läks ka se metsinnimene öiete tiggedaks, ja tungis omma kiwwi möegaga ni wallidaste ja raskeste temma peale, et ta nende hopide eest ennast naljalt ennam ei jöudnud warjata. Sedda möda hakkas se metsinnimene temma ümber kinni, rabbas tedda mahha, kiskus möega ta käest ärra, ja tahtis jo parrajate temma pead sellega otsast ärraraiuda, kui Robinſon weel önneks sedda aegsaste juhtus näggema, ja selle kurjateggija kuliga mahha laskis.

Redi ja se Spania mees läksid nüid nende järrele, mis metsa ollid pelgund. Robinſon issi jäi laggeda peale taggasi, seſt et neid agga mönned, ja peale sedda köik hawatud ollid. Ta issi panni sönnis neid tähhele, mis patides ärrapöggeneſid. Nattokese aja pärrast tulli ka Redi omma abbimehhega metsast taggasi, selle teadusega, et neid metsas ennam üht ainust leida ei olle.

Nüid tahtsid naad ka nende järrele söuda, mis patides hingega ärratöttasid; agga Robinſon ei laſknud, ja ütles: kül minno sõbrad! Meie olleme innimese werd jo ennam wallanud, kui meie ehk olleksime piddand.

las need mönned ellada, nemmad ei tahha jo, egga jöuagi meile ennam kahju tehha.

„Agga, ütles Redi, naad tullewad ehk surema hulgaga taggasi, kui neid lasseme ärrapöggeneda!“

Noh, wastas Robinſon, ja löi naero näoga käega Redi ölla peale, siis on ka meiegi wäggi kolmas jaggo surem, kui tänna hommiko; ja näitas sedda ütteldes selle Spania mehhe peale. Tulgo neid armetomaid nüid kas karja surune hulk, siis ei karda meie neid siiski, issiärranis kui omma walli ja seina takka nende wasto hakkame.

Meie ärda süddamega Robinſon käis nüid wessiste silme ja halleda süddamega möda sedda tapmise kohta ümber, et wadata, kas ehk üks ehk teine neist, kes alles hinges ollid, weel wöiks aidatud sada? Agga surem hulk ollid jo surnud, ja teised surrid temma kätte al ärra, kui ta jodawat wina nende hawade sisse kallas, ja iggapiddi katsus neid toibotada. Neid surnuid olli üllealtse kakskümmend üks. Wöitjate poolt ei olnud üks ainokegi ei langend, egga hawatud; muud kui et se Spania mees, ühhest raskest hobist ühhe muhhu pähhä olli sanud, kui se metsinnimene temma omma alla rabbas.

Robinſon läks nüid merre kaldasse neid paata watama, kelleſt need metsinnimesed kaks tükki ollid mahha jätnud; ta astus siis liggi,

ja leidis sure immestlemisega ühhe sees weel ühhe önnetoma innimese ollewad, kes nenda kui se Spania mees, käsisit ja jalust köwaste seotud olli. Se willets näitas ennam surnud, kui ellus ollewad.

Et se üks metsinnimene olli, sellepärrast kutsus siis Robinson omma Redi sinna, kes parrajate nende tappetute kehhasid kokkoweddas, et temma selle önnetomaga omma kele rägiks. Agga ni pea kui Redi sedda innimest silma sai, hakkas ta tempusid teggema, mis ni hästi Robinson kui se Spania mees kuiwa silmega pealt wadata ei wöinud. Ta hakkas selle wangi kaela, andis temmale suud, karris, naeris, hüppas, tantsis, nuttis, ringotas käsa, löi ommale wasto otsa ja rindo, karris jälle, ja olli pealt nähha töeste kui melest ärra. Hulga aja pärrast essite sai Robinson omma mitmekordse küsimise peale temma käest selle wastuse: minno issa!

Ei jöua üksi sulg selle hea nore innimese süddame römu ja temma lapseliku armastust kirja panna. Kül kakskümmend korda kargas ta paati ja padist wälja. Kord istus ta omma issa körwa mahha, teggi omma kamsoli eest lahti, ja panni ta pea omma pöue, et tedda sojendada; kord öerus ta temma käsa ja liikmid, mis sest kangest siddumisest kangeks ollid läinud; kord hakkas ta jälle ta kaela, ehk ta ümber ja andis temmale ühtepuhku sure armoga suud. Robinsonil olli weel suggu jodawat wina puddelis, selle andis ta temma

kätte, ja käskis tedda sellega omma issa pundund liikmid pesta, ja läks issi suggu körwale.

Kui ta tükki aja pärrast taggasi tulli, küsis ta: olled sa omma isale ka nattokest leiba andnud? „Se kelm on issi köik ärrasönud!“ wastas Redi, ja näitas issienese peale. Robinson andis selle peale omma keskhommikuse jao temma kätte, mis temmal alles taskus olli, ja selle andis ta siis omma isale.

Nüid pöris Robinson enese selle Spania mehhe pole, kes wässimuse pärrast rohho sisse pitkali olli heitnud. Ta laskis Redit temmale jua anda, ja pakkus issi temmale nattokest leiba ja juustu. Se watas lahke ja tännoliko näoga ta silmi, katsus üllesajada, agga ei jöudnud; ni wägga wallotasid ta käe ja jallaluud sest kangest siddumisest. Redi istus ta körwa mahha, ja pessi ja öerus ka temmagi liikmid jodawa winaga.

Nüid laskis Robinson köik püssid, mödegad ja nende tappetute ammud ja omma suretükki patidesse wia, nendasammoti ka need kaks haiged, kes weel omma jallaga ei jöudnud minna, ja läksid siis koju. Siin heitsid need haiged möllemad kohhe maggama, sest et naad wässimuse ja wallo pärrast, mis naad omma kontides tundsid, üllal ei wöinud seista.

Ning nüid hakkasid need kaks perremeest öhtust süia murretsema. Redi sai selle tarwis lama karja sadetud, et sealt üht noort lamat tua, ja Robinson issi murretses ja teggi sönnis, mis muud selle polest tarwis olli.

Redi olli ka warsti taggasi, ning nüid hakkati keetma ja küpsetama. Se pääw, ütles Robinson, peab meil üks kahhekordne pühha ollema, sest et kaks omma wendest nende kiskja sarnaste innimeste küisist olleme päästnud, ja et sinna, armas Redi, omma issa jälle kätte olled sanud. Sellepärrast siis, mis meil kõige parremat on, peab tänna meie laua peal ollema.

Agga Redit ei olnud tarwis ennam römole ärritada. Ilmaski ei olnud ta ni römus ja lustiline olnud, kui tänna. Ta laulis, hüppas ja naeris ühtepuhku; ommetigi teggi ja tallitas ta seal jures köik, mis temmal tehha olli, kärmeste ja hästi; ning kui kegi sedda teeb, siis on röom ja lust omma parraja paiga peal.

Nüid ollid need kaks wöerast jälle üllesärgand. Et kül weel siin ja seal wallu tundsid, siis ollid naad ommetigi jo ni toekad, et Redi ja Robinsoni abbiga üllestöusta ja lauda istuda jöudsid. Ning nüid ajas se wanna metsinnimene silmad nendasammoti immestledes laiale, kui ta poeg sel korral, kui neid Europa-ma asju esimest korda näggi.

Redi olli Robinsoni, omma issa ja selle Spania mehhe wahhel tulgiks ehk wahheltrükijaks. Sest se Spania mees olli, et ta jo pole aastat metsinnimeste keskes olli ellanud, nende keelt ni paljo ärraöppind, et ta jo kauniste selgeste ja arrosadawalt oskas räkida. Ta räkis nüid omma lou nenda ülles:

„Meie laew kauples Neegri orjadega. Meie

tullime Ahwrika-ma rannast, kus köiksuggu Europa-ma asje wasto kullaterri, elhwenbeini ja musti innimesi ehk neegri orju ollime wahhetand. Wiimsid olli meil sadda tükki laewas, mis Barbadose sarele piddid widud ja seal ärrakaubeldud sama. Kakskümmend surrid neist te peal ärra, sest et naad kui heringed laewa ollid tubitud. Üks kange ja allaline torm ajas meid meie te pealt ärra ja Brasilia ma randa, ning et meie laew selle marro aeges wigga olli sanud, siis ei uskund meie ennam awwaliko merre peale minna, waid purjutasime, ni paljo kui wöisime, sure ma randa kaudo. Äkkiste töusis üks uus torm, mis lode poolt puhhus. Se ajas meid sure kangusega sure ma äresi ärra, ja ajas meid ö ajal, ühhe sare liggidal, kiwwide otsa. Meie lasksime mönned korrad suretükkidega, et omma önnetust ja hädda kulutada, ja tahtsime ni kaua laewa peal olla, kui agga wähhä piddime wöima. Selle nöuga päästsime siis ka need mustad wangid lahti, et naad meid piddid aitama, wet laewast wäljapumbata. Agga need ollid agga häddaste omma ahhelatest päästnud, kui naad korraga köik padid omma wöimuse alla wötsid, et nendega omma priust ja ellu päästa."

„Mis wöisime meie nüid parrata? Neid wäewöimusega sundida, ei wöinud meie; sest meid olli agga wiisteistkümmend, neid selle wasto kahhekssakümmend, ning mitmed nende hulkas ollid pealegi weel meie möegad ja püs-

sid ärrawõtnud. Ilma padita ühhe hukkalãinud laewa peale jãda, mis igga silmapilkus ärrawaoda wõis, olli otse silmanähtawa surma wasto minnema. Sellepärrast ei aidand meil siis muud, kui piddime neid palluma, neid, kes ürikese aja eest alles meie orjad ollid, — kas paigale jãda, ehk ka meid ennestega patidesse wõtta. Ja need waesed orjad, kelle wasto meie ni wallidad ollime, mis ma salgamata pean tunnistama, ollid ni ärda süddamega, heitsid armu meie peale, ja andsid meile lubba, ka patidesse tulla. Agga need padid said nüid ni wägga innimestega täidetud, et igga silmapilk karta olli, et naad omma lia koorma al ärrawaowad."

„Meie püidsime nüid selle liggima sare peale sada; agga äkkiste põris tuul, ja ajas meid, et kül kõigest wäest sõudsime, jälle laggeda merre peale. Meie surm olli nüid silma ees. Agga ommetigi kandsid need padid omma üllemãrase koorma ärra, ja weersid kõrge laenete warral eddasi, kunni wimaks üsna koggemata, ja ilma et üks hing meie seast hukka olleks sanud, ühhe koggoni tundmata sare alla wälja saime, kelle armetomad rahwas meid wägga armsaste wasto wõtsid."

„Nende keskes olleme nüid selle ajani ellanud, ni hästi kui kegi wõis; agga teada muidogi, et mitmest polest wägga armetomal wisil, sest et neil waestel innimestel ennestel muud ei olnud, kui agga kallu, mis naad püidsid, ja pissut puwilja, mis selle sare peal kassus.

Sliski jaggasid naad seddagi waesust meiega. Kõige parremine leppisid meie mustad selle elloga, sest et naad parremat põlwe ei tunnud, ning nüid pealegi priid ollid."

„Mõnned päwad taggasi tullid ühhe teise lähheda sare rahwas wäekaupa selle hea rahwa peale. Iggaüks hakkas nende wasto; ning nenda piddasime siis ka meiegi sedda omma kohhuseks, sedda head rahwast aidata. Minna wõitlesin selle ausa wanna kõrwas, kes kui löukoer, kelle pojad ärrawõetud on, waenlaste hulka tungis, kus ta kõige paksem olli. Korraga nãggin ma hulga waenlasi ta ümber ollewad, kargasin temmale appi, ning sattusin selle önnetuse sisse, temmaga seltsis wangi wõetud sada."

„Kaks päwa ja kaks öõd olleme nüid jo, kässist ja jalust seotud, selle raske wangi põlwe sees olnud; ning ei olle meie ei leiwa rasokest suhhu, egga wetilka kele peale sanud. Sest se ainus, mis naad meile ettewiskasid, ollid mãddand kallad, mis merri wälja uhtus."

„Tänna hommiko puhte wissati meid patidesse, et nende armotomatele, nende wisi järrele, ühhes teises kohtas sõmaajaks olla. Ning siin juhhatas Jummal teid, teie ausad mehhed, meid nende käest päästma, et meile üht heatehti tehha, mis meie omma ello otsani teile ei jõua ärratasuda."

Siin jãi se Spania mees waid, ja tännopisarad langsid temmal mõda silmi mahha. Robinson olli süddamest rõmus, et ta to-

nane arwamine ni töeks olli läinud, ja Redi immestles temmaga Jummala suurt tarkust ja heldust.

Robinsoni küssimise peale: kelle pärralt se laewakaup olli, wastas se Spania mees: et kaks kaupmeest Kadikfi linnast, Spania maal, selle laewa omma kullo peale ollid wälja saatnud; agga teine ükši olli selle kässo andnud, omma kauba wasto Ahwrika maalt musti innimesi wahhetada; teine, kelle melest sesuggune kaubitsemine hirmus ja pat olli, olli omma kauba eest agga kullaterri nöudnud.

Selle peale wöttis Robinson selle Spania mehhe käe körwa, wiis ta omma warranduse aita ja sealt omma kopasse, ja näitas temmale, et se köige kallim warrandus selle laewa pealt siin kous olli. Redi piddi temmale köik sedda luggu ülles räkima; ja se Spania mees panni sedda asja wägga immeks, egga sanud sönnagi suust.

Robinson küsis nüid ka, kelle kullo peale need kallid kiwwid laewas olnud? Ja kelle pärralt need peäliko rided ollid, mis ta laewas olli leidnud? ja sai selle wastuse: et möllemad ühhe Inglis ma peäliko pärrandus ollid, kes kauagi India maal olli ellanud, ja omma male taggasi minnes te peal ni haigeks olli jänud, et naad tedda, temma iggatsemise peale, Ahwrika ma randas ollid piddand male wima. Sinna olli ta ärrasurnud. Temma pärranduse olli se Spania ma laew Inglis male piddand wima.

Nüid näitas Robinson temmale ka köik kirjad ja pabberid ette, mis ta laewa pealt olli leidnud, kelle seest se Spania mees ka kohhe ni hästi selle kaupmehhe nimme, kelle pärralt need kullaterrad ollid, kui ka selle peäliko lesse nimme, kelle kätte need kallid kiwwid ja temma kaddunud mehhe rided ollid piddand sadetud sama, ülles leidis. Sest ajast ja tunnist hoidis Robinson sedda kulda, neid kallid kiwwa ja neid kirju issiärranis sure holega üllal.

Sedda möda olli nüid öhto kätte jöudnud, ja se päwane waew ja wallo olli köiki ni wägga wässitand, et neil maggamine tänna waremine, kui muil päiwil, ärrakullus. Köik heitsid siis puhkama.

Teisel hommikul kutsus Robinson köik omma rigi warrakult kokko, et ühhes seltsis üht töö tehha, mis kauemine teggemata ei wöinud jäda.

Nende tappetute kehhad ollid alles söawälja peal maas, ning olli sellepärrast karta, et nende hais többe sünnitab. Köik wötsid siis kirwed kätte, ja läksid selle hirmsa kohha peale, ehhitasid siin ühhe sure puwirna ülles, ja pölletasid köik need surnud kehhad tuhhaks.

Robinson ja temma abbimehhed ollid nüid selle surno kehhade pölletamisega walmis, ja läksid jälle koju. Redi olli selle aja sees ka omma issale öppetand, et harritud innimesed innimese lihha ei sö, kellest ka segi esstotsast

öiete ei tahtnud arru saba. Agga Redi selletas temmale köik sedda ärra, mis ta issi omma perremehhe suust olli öppind, ning juhhatas omma wanna issa selle polest lühhikese ajaga ni kaugele, et ta sedda armotomat pruki täieste kölwatomaks piddas. Selle wannale andis Robinson, sellepärrast et ta ommetigi enne olli olnud, kui ta poeg, nimme: Neljapääw; ning nenda tahhame tedda siis ka eddespiddi nimmetada.

Nüid kutsus Robinson köik ühhe nöupiddamisele kokko, kus Redi jälle wahhelträkija olli. Robinson issi, kui selle seltsi pea, allustas sedda asja nenda:

„Minno head söbrad! Meil on nüid köik sedda, mis üks rahholine ja löbbus ello tarwitab. Agga, minno südda ei anna seal jures siiski ni kaua rahhul olla, kui ma tean, et weel muid innimesi on, kellel köige selle peale surem öigus on, kui mul, ning kes siiski praego sures waesuses ja willetsuses ellawad. Need on, armas Europa ma söbber, ütles Robinson selle Spania mehhe wasto, teie seltsimehhed, kes praego weel nende metsinnimeste hulkas ellawad, kus teiegi ollite. Sellepärrast iggatsen ma, et iggaüks teie seast mulle omma möttid ja nöu kulutab, mis wisil meie sedda kül köige parremine ja targemine teeksime, et neid waesid sia enneste keske sada?"

Ta jäi waid, ning iggaüks kulutas nüid omma nöud ja arru. Se Spania mees tahtis üksi ühhe padiga nende järrele minna. Seda samma olli ka wanna Neljapääw walmis teggemas. Redi andis selle wasto nöuks, et temma wanna issa taggasi jäeks, ning et Robinson temmale lubba annaks, selle Spania mehhe seltsi minna. Et nüid selle läbbi üks wähhike jaggelemine ja sönnade wahhendamine töusis, ning üks hea melega teise ette kippus: sellepärrast näggi Robinson tarwis ollewad, selle jaggelemisele otsa tehha, ja üht otsust anda, miskaga köik piddid rahhul ollema. Selle otsuse järrele piddid wanna Neljapääw ja se Spania mees nende innimeste järrele minnema, ja Redi taggasi jäma.

Nenda sai siis möistetud ja säetud, et need kaks sinna piddid minnema, ni pea kui agga aeg piddi andma. Nüid ollid enne pöllud harrida ja wähhemast kümne wörra suremaks tehha; sest et surem perrekond, ka suremat iggapäwast üllespiddamist nöudis.

Köik heitsid nüid ühhest ajast pöllomehhiks, ning et iggaüks otsekui omma pärrast teggi, sündis se tö wägga mönnosaste nende käe, ning jöudis ilma ussinaste eddasi. Kahhe näddalaga olli köik tehtud ja löppetud, ning nüid hakkati neid kahte tele walmistama.

Agga enne kui naad ärraläksid, andis se Spania mees tunnistust, kui öige süddamega mees ta olli, ja kui wägga ta iggapiddi püidis Robinsoni wasto tännolik olla, ning siin nimmelt selle läbbi, et ta köige eest aegsaste targo püidis ärrapöigata, mis millalgi ehk kahhetseda tulleks. Ta ütles nimmelt:

minno seltsimehhed, kelle järrele ma nüid minnemas ollen, on nenda kui minnagi, alwad maddrosed, ning nenda siis innimesed, kes koggoni harrimata on. Sellepärrast ei wöi ma siis selle eest hea olla, kui hea ehk pahha südamega kegi nende seast on. Minno nöu olleks siis, et Robinson, kui selle sare peawannem ja wallitseja, enne ühhe säeduse teeks ja üllespanneks, mis järrele iggaüks peab ellama, kes sia tahhab tulla, ning selle köwwa kinnituse sinna jure lisaks, et ühte ainust sia wasto ei wöeta, kellel nöu ei olleks selle säeduse järrele ellada.

Robinsonil olli hea meel, et ta uus söbber ni öiglane ja tru mees olli, ja teggi, mis ta nöuks olli andnud. Se säedus, mis ta üllespanni, olli se:

„Kes Robinsoni sare peal ellada, ja köiges seest heast, mis temma peal leida on, tahhab ossa wötta, se peab pudumata selle säeduse järrele teggema, mis siinsammas üllespandud on:

1. Selle sare wallitseja tahtmist iggas asjus täitma, ja hea melega köige kässo ja säeduste alla heitma, mis temma köige nende heaks saab andma ja säedma, kes selle sare peal ellawad ja omma pead toidawad.
2. Hoolsaste töod teggema, kassinaste ja karsiste ellama; sest et ei laiska, ei roppu, egga üleültse üht ülleannetomat innimest selle sare peal ei sallita.
3. Köige rio ja tapluse eest hoidma, ning kui

kegi teisele liga ehk üllekohhut peaks teggema, ilmaski issi omma kohtomöistja ollema; waid omma kaebtust selle sare peawannema, ehk selle ette wima, kelle kätte temma kohtomöistja ammetit saab uskuma.

4. Köik töod, mis nende üllepeaseks heaks ja kasuks on, kes siin ellawad, ilma nurrisemata teggema, ning kui pealetullemist waenlaste polest peaks ollema, ihho ja hingega selle sare wallitseja eest seisma ja wöitlema.
5. Köik ühhes nöus ja ühhemeleliselt selle wasto pannema, kes millalgi julgeks, ühhe ehk teise kässo ehk säeduse üle astuda, et üht nisugust kas sönnakuulmisele taggasi sundida, ehk koggoni selle sare pealt ärraajada.

Igga ühhele antakse aega sedda säedust essite holega ja järrelemötlemisega läbbiluggeda, ja omma nimme, wande assemel, siis agga sinna alla panna, kui temmal köwwa ja tössine nöu on, iggapiddi selle järrele ellada ja tehha.

Robinson.

Se Spania mees panni selle säeduse, Robinsoni kässo peale, essite omma kele ümber, ja wöeti kohhaste nöuks kirjotuse riistad jure wötta, et tedda, enne ärratullemist allakirjotada laska.

Ning nüid wallitseti neist kahhest padist se tuggewam, ja säeti köik walmis, mis tele tarwis olli. Ei olnud se paat ni suur, et need, kelle järrele mindi, köik sinna sisse olleks mahtund; se olli neil agga sinna minna. Taggasi tulla wöisid naad nende laewa patidega, mis,

kuida se Spania mees ütles, alles terwed ja head ollid.

Ni pea kui köik moon ja tarwidus pati olli widud, ja hea mönnus tuul sündis, jätsid meie temehhed Robinsoni ja Redi Jummalaga, ja läksid tele. Redi olli koggoni kurw, et ta ommast wannast issast jälle piddi lahkuma. Jo öhto enne sedda olli ta tunnid ajad nutnud, ja kurwastuse pärrast ei iwwagi suhhu wõtta wõinud. Nüid, kus ta tõeste temmast piddi lahkuma, ei jõudnud ta omma kurwastust ennam koggoni tallitada. Ühtepuhku langes ta ueste temma kaela, ja nuttis kangeste. Wanna kiskus ennese wimati wäggise ta käest lahti; agga kui ta jo patis olli, ja paat parrajate kaldast minnema hakkas, kargas Redi merde temma järrele, ja ojus padi körwas, et temmale weel kord suud anda, ja tedda weel kord Jummalaga jätta. Siis pöris ta kaldasse taggasi, istus sinna ühhe künka otsa mahha, ja watas neid ni kaua ohkades ja nuttes üksisilmi tagga, kunni wimaks ta silmist ärrakadduſid.

Robinson, kes ta meelt lahhotada iggatses, witis temmaga selle päwa jahhepiddamise ja lustikäimistega mäggisis kohtis ärra. Naad ei olnud weel kuigi kaugele sanud, kui nende koer, mis teadmata järrele olli tulnud, ühhe kaljo kanna äre, kelle peal tihhi wõsadik kassus, seisma jäi, ja kangeste haukuma hakkas. Naad läksid selle kohha jure liggimale, ja leidsid, et selle kaljo sisse üks hauk käis, mis agga ni suur olli, et sisse wõis puggeda.

Robinson, kes ühtigi katsumata ja watamata ei jätnud, mis agga ial temma tähhelepannemist ärritas, käskis omma seltsimeest katsuda sisse puggeda; ning Redi teggi, kuida kästud. Agga häddaste sai ta pea hauguſt sisse püstnud, kui ta sure hirmo ja karrimisega jälle taggasi kargas, ning, ilma et ta Robinsoni hüidmise peale olleks kuulnud, kui meleto ärrajookſis. Wimaks sai Robinson tedda tagga, ja küssis, immeks pannes, mikspärrast ta ärrajooksnud? Oh! oh! wastas Redi, kes sure hirmo ja jookso pärrast naljalt sönna suust ei sanud, katsume et meie eest ärra same; seal on üks hirmus loom haukus, suurte pöllewa silmega, ja ni laia ja pärrane lõugega, et ta meid möllemid ühhe korraga ellosalt wõiks ärranelata."

„Noh, need peawad siis öige laiad lõuad ollema, wastas Robinson; agga sedda loma pean ma ommetigi watama."

„Oh! oh!" karris Redi, ja langes Robinsoni pölwede ette mahha, „Jummala pärrast mitte! Ta sööb sind tõeste ärra!" Robinson wastas selle peale naerdes: kas ta tedda siis ärrasönud on? ning et ta nüid sedda otse ei wõinud üttelda, käskis ta tedda kärmeste koju joosta, ja latraga tuld tua. Ta issi läks selle haugo jure taggasi, et sönnis laetud püssiga seal ees wahti piddada.

„Ning, mis immeloom, mötles ta, peaks se siis kül ollema, mis Redi silmis ni hirmus olli? Üks kiskja ellajas? Üks löukoer,

tiger, ehk nende sarnane? Jah, kui ta neist olleks, siis ollekſin ma issigi meleto ollewad, kui ma sisse lähhäksin. Agga olleks nisugusid ellajid selle sare peal, siis ollekſin ma sedda jo ommetigi ammogi näinud. Ning — siis ei olleks ka Redi terwelt taggasi sanud. Ei, ei! Neist ei olle ta töeste mitte; temma argus on temmale jälle ühhe tembo teinud, ja panni tedda middagit näggema, mis seal koggoni ei olnud. Ma pean siis jubba issi watama, et sedda head noort innimest sest kahjosaatwast weast parrandada."

Sönnis jöudis nüid ka Redi latra tullega taggasi, ja katsus weel kord wessiste silmega, omma perremeest palluda, mitte sisse minna, sest et ta seal wist hukka saab. Agga Robinson ei tunnud hirmu egga kartust, ni pea kui ta ühhe asja täieste ja pöhhani olli järrelemöttelnud; ning ei pannud sellepärrast Redi pallumist mikski. Ta pallus pealegi Redit julge olla, wöttis latra tullega wasakusse, ja laetud püstoli parramasse kätte, ja läks julge süddamega sedda immeasja watama.

Ta sai häddaste pea sisse püstnud, kui ta ka töeste middagit näggi, mis tedda ennastki ehmatama panni. Agga sellepärrast ei püstnud ta jooksma, waid sirrotas käe latraga kaugemale hauku, et sedda nimmeta ellajast selgemine silma sada. Ning nüid näggi ta siis, et se ennam egga wähhäm ei olnud, kui üks wanna lamasok, mis wannaduse pärrast parrajate hinge heitis. Kui ta weel ümberringi

olli wadand, ja töeste muud ühtigi ei näinud, kui agga selle ellaja, mis koggoni kardetaw ei olnud, ronnis ta köige kehhaga sisse, ja käskis Redit omma järrele tulla.

Redi wärrises kui hawaleht; ommetigi ei julgend ta omma hea perremehhe kässo wasto panna. Ta teggi siis süddame köwwaks, ja ronnis ta järrele, ning nüid näggi ta öiete häbbiga, kui wägga ta selle ellaja silme suruse ja löua laiuse polest olli eksind.

Kas sa nääd, Redi, hüidis Robinson lahke hälega temma wasto, mis argus ja hirm köik innimese silma ette towad? Kus on nüid need sured pöllewad silmad? Kus on se pärrato su, mis sa ennemine arwasid näggema?

Wata, armas Redi, nenda on köik need ennemuistsed juttud: tontidest, koddokäijatest, ja kes teab mis asjust weel ennam, sündind ja tekkind. Nisugguste halbi ja rummala juttude allustajad ollid wannad arrad memmekesed, ehk nende wärki mehhed, kes issi jännese jallad ollid, ning kes nenda kui sinna, middagit arwasid näggewad, mis nähha ei olnud, ning kes siis pärrast töeste ja töeste ütlesid, et naad sedda wissiste näinud. Sa mehheks, armas Redi; wata eddespiddi kaks korda üht asja, ja heida köik kartust ja argust enneseſt ärra!

Sedda töotas siis ka Redi köwwa nöuga katsuda.

Nâddal aega olli jo ârra lâinud, ja need merre temehhed ei tahtnud ilmas weel taggasi ilmuda. Otajad koddo hakkasid nende pârrast jo murretsema. Redi jooksis pâwas kül kakskümmend korda mâe otsa ja merre âre, ja watas sealt et silmad ârrawaidusid, ilma et siisti wähhemat olleks näinud. Ühhel hommikul, kui Robinson alles koddo tallitas, tulli ta korraga lauldes ja hüppates taggasi, ja karris jo emalt Robinsoni wasto: naad tullewad! naad tullewad!

Robinson, kellel selle armsa sönnome pârrast nisamma suur hea meel olli, tömmas omma kiikre kätte ja töttas sellega üllés mâe otsa. Siit näggi ta töeste ühhe kauni sure padi sare pole tullewad; agga kui ta ueste kiikre läbbi watas, rapputas ta pead ja ütles: Redi, Redi, ma kardan, se assi ei olle öige! Redi kahwatas ârra.

Robinson watas weel korra sinna, ja hirmus koggoni ârra. Wimaks ei wöinud ta selle pârrast, mis ta näggi, ennam kahtlane olla, ja tähhendas siis ka Redile mis ta kartis. Need ei olle, ütles ta, mitte meie temehhed; se on üks Ingliste paat, ja need innimesed, mis seal sees on, näitawad Inglis ma mehhed ollewad! Redi hakkas köiges ihhus wärrisema. Tulle, ütles Robinson, ja läksid ruttuste ühhe teise mâe otsa, kust naad selgemine pöhja pole merre peale wöisid nähha.

Häddaste ollid naad üllal, häddaste ollid naad silmad merre peale lönud, kui möllemad

kui sammad seisma jäid, egga sönna suust ei sanud. Naad näggid ühhe pole pennikoorma ma peal — ühhe sure laewa ankrus ollewad.

Robinson panni sedda koggoni immeks, üht laewa siin nähha, egga teadnud emaltki arwata, mikspärrast ta sia külge piddi tullema. Torm ei wöinud tedda sia ajanud olla, sest tormi ei olnud mitmel näddalal olnud. Kaubaajamise pärrast ei wöinud ta ka sia tulla, sest et siin essiteks ühtigi sada, ja teiseks ka Inglis ma rahwast siin külgeski ellamas ja ollemas ei olnud. Sellepärrast olli siis karta, et need risujad ollid, innimesed, kes wäekaupa merre peal kauba laewad ârrarisuwad.

Essimeste aastate sees ommas ükskus ellus, olleks ta sedda önneks piddand, kui nisugused innimesed tedda ollekid leidnud, ja kui üht orja ennestega ühhes ârrawinud, et agga jälle innimeste keske sada. Agga nüid, kus ta ellojärg kaugelt parrem olli, wärrisesid köik ta ihhokarwad, kui selle peale mötles, nisugguste ülleannetomate kätte sattuda. Ta tähhendas omma kartust ka Redile, ja läksid siis ühhe teise mâe otsa, et sealt pösaste warjust nende teggu ja tehti tähhelepanna, kes ses patis kaldasse ollid tullemas.

Se paat, kelle sees üksteistkümmend innimest ollid, tulli ühhe rohke pole wersta maad neist emal kaldasse. Innimesed tullid köik mâele. Kahheksal ollid püssid ja möegad käe, agga kolm ollid ilma. Need wiimsed, kelle käed kinniseotud ollid, päästeti mâel lahti.

ûks neist nähti neid pûssi- ja mõegamehhi pölwili maas palluwad. Need teised kaks tõstsid ajoti käed risti ûlles, kui ollekſid naad taewast abbi pallund.

Robinſon ei ſanud weel arru, mis ſe piddi tähhendama. Redi nihhotas ſelle wasto rõmustawa nãoga temma liggi ja ûtles: kas ſa näed perremees, et ſinno ma rahwas ommad wangid ka ärraſõwad? Minne, wastas Robinſon pahha melega, ſedda ei te naad! ja panni neid ühtepuhku kiikre lähbi tähhele.

Sure ſüddame pakkituſega nãggi ta, et mõnned neist mõegameestest üht neist wangideſt, kes pallumiſe kombel nende ees maas olli, mitmele korrale mõekadega ähwardaſid. Wimaks jäeti need kolm wangi ûkſi mahha, ja teiſed läkſid kõik metſa, ûks ſia ja teine ſinna.

Need istuſid kõik kolm ſinnaſammaſſe mahha, ja näitaſid õiete kurwad ollewad. Se tulletas Robinſonile ta omma ſelle ajaſt willetſuſt mele, kui ta esſimeſeſt ſelle ſare peale olli ſanud, ja ta wõttis nõuks, neid õnnetomaid, kui naad ſelle wäärt piddid ollema, aidata, maksko ſe ka, mis ſe maksab.

Ta andis ſiis ſellepärraſt Redile käſſo, koju minna, ja ni paljo püſſa, püſtolid, mõeku, rohtu, haawlid ja kuliſid tua, kui ta agga kanda jõudis. Ta issi jäi ſinna, et wadata, mis peale ſedda piddi ſündima. Kui Redi kõigega taggaſi, ja püſſid laetud ollid, nãggid naad ſure hea melega, et need metſakäijad, ûks ſia, teine ſinna pude ja põſaste warju

maggama ſäedſid. Robinſon otas weel ühhe hea werand tunni aega; ſiis astus ta julge ſüddamega wälja ja läks nende kolme õnnetoma pole, kes ikka weel ſelleſamma kohha peal istuſid. Nende ſeljad ollid temma pole pöördud; ſellepärraſt ehmataſid naad ſiis raskeste ärra, kui Robinſon nende ſelja takka küſſis: kes teie ollete?

Need kargaſid ûlles, kui ollekſid naad tahtnud ärrajoosta, agga Robinſon hakkas nendega Ingliste kele rãkima, ja ei käskind neid karta; minna, ûtles ta, tahhan teid päästa! „Siis peakſite teie kûl taewaſt mahha ſadetud ollema!“ ûtles neist ûks, wõttis allandlikult kübbare peaſt ärra, ja watas immeſtledes Robinſoni ſilmi. Kõik abbi tulleb Jummalaſt, ûtles Robinſon; agga ruttu, armad innimeſed, ûttelge mulle, mis luggu teiega on, ning mis poleſt ma teid wõin aidata? — „Minna, wastas ſe esſimene rãkija, ollen ſelle laewa kipper; ſe ſiin olli minno tüürman, ning ſe ſeal on ûks reiſija,“ omma ſeltſimeeste peale näidates. „Minno maddruſed on minno wasto hakkand, et minno laewa wäekaupa omma kätte ſada. Mind ennaſt, ja neid kahte auſat meeſt, kes nende teggu laitſid, tahtſid naad esſiotſaſt ärrahukkata; wimaks andſid naad järrele, ja tõotaſid meid ellusſe jätta. Agga ſe hallastus on peaaego weel hirmſam, kui ſurm. Seſt nüid on naad meid ſelle tühja ſare peale tonud, et ſiin nälga peame ſurrema.

„Kaks asja peate mulle töotama, wastas Robinson; ja ma tahhan ihho ja hingega teie eest seista!"

„Mis need on, auus mees?" küssis se kipper.

„Robinson wastas: esiteks, et teie, ni kaua kui siin sare peal ollete, iggas asjas minno sönna ja tahtmise järrele tete; ja teiseks, et teie mind ja minno seltsimeest Inglis male wite, kui se mul önneks lähhäb, laewa wallitsust jälle teie kätte sada."

„Meie, se laew ja köik, mis seal peal on, wastas kipper, olleme üllepea teie sönna ja tahtmise al."

„Hea kül, ütles Robinson, siin on siis iggaühhe tarwis üks püs ja möek, mis ma selle käsfoga teie kätte annan, et teie neid enne ei tarwita, kui ma teid käsfin. Teie mörtsokad maggawad praego, üks siin ja teine seal; tulge siis ja katsume, kas neid ilma werrewallamiseta omma wöimuse alla same."

Nenda läksid naad siis, ja Redit käskis ta need nörid jure wötta, kellega need kolm meest seotud ollid olnud. Nüid jöudsid naad esimese jure, kes kummuli olli, ja ni raskeste maggas, et naad jo kätteſt ja jalgest ta külges kinni ollid, ja ühhe rättiko temmale suhhu ollid toppind, enne kui ta täieste üllesärkas. Selle käed seoti selja tahha kinni, ja anti köwwa käsk, selleſamma kohha peal paigal olla, ilma et ta ennast riwitseks ja wähhämatki

häält teeks; ehk kui ta selle wasto teeks, saaks ta seddamaid püssiga mahhalastud. Peale sedda sai ta nenda pantud, et ta silmad wasto merd ollid, ning sest ühtigi ei näinud, mis ta seltsimeestega tehti.

Nüid läksid naad teise jure, kellega nendasammoti tehti. Sedda seoti nendasammoti kinni, pandi esimese wisi pitkali, ja ähwardati selleſamma ähwardusega. Ka siingi näitas Jummal ennast ni nähtawalt kui süita kaitsjat, ja süidlaste kättetasujat. Sest jo kuus ollid neist ülleannetomaist sedda wisi seotud, kui need kaks wimast äkkiste ülles ärkasid, ülleskargasid ja püssid kätte tömmasid. „Nurjatomad, hüidis Robinson nende wasto, waatke omma seltsimeeste peale, pange tähhele meie wöimust, ja pange seddamaid püssid käest ärra! Wähhemki wiwitus toob teile surma!"

„Oh armu, armu! armas kipper!" hüidsid need möllemad, wiskasid püssid käest ärra, ja langsid pölwili mahha. Ka nendegi käed seoti kinni, ja widi esimestega ühhes selle ue kopa sisse, kus se wanna lamasok tona hinge heitis, wangi, selle köwwa kinnitusega, et esimene, kes piddi julgema katsuda, selle kopa ust eest ärralöhkuda, seddamaid sest uksewahhist, kes sinna saab jäetama, piddi mahhalastud same.

Nüid läksid Robinson ja Redi omma ue seltsimeestega sinna, kus se paat olli, kangutasid selle kangide warral mäele, ja raiusid

haugo temma põhja, et ta kohhe tarwitada ei sünniks. Sest se olli ette ärranähha, et kui selle padi rahwas kauaks ärrajäid, et neid taggaotsima tuldi. Selle teo läbbi tahtsid naad siis keelda, et need taggaotsijad sedda pati ärra ei wõiks wia.

Kuida arwatud, nenda sündis ka. Wasto kello kolme peale lõunat lasti laewa peal ükskord suurtükki, et neid maddrusid, kes maal ollid, taggasi kutsuda; ning kui sedda kolmele korrale tehti, ja need taggasi kutsutawad siiski ei tulnud: tuldi neid laewa pealt ka töeste otsima. Robinson läks omma seltsimeestega selle mäe otsa metsa warju, kus ta essite olli olnud, et neid sealt pitkemalt tähhelepanna, ja seal ühtaego järrelearwata, mis nüid peale sedda tulli tehha.

Se teine padi täis maddrusid jõudsid nüid kaldasse. Kõik jooksid kohhe selle essimese padi jure, ja pannid koggoni immeks, et tedda mäel ja pealegi haugo temma põhjas leidsid. Naad waatsid ümberringi, ja hüidsid omma kaddunud seltsimehhi nimme pärrast, agga seal ei olnud ühte ainust, kes neile olleks wastust andnud. Neid ollid kümme meest, ja kõigil jälle püssid ja mõegad käe.

Robinson, kes kippre käest kuulnud olli, et nende wangide seas kolm head meest ollid, ning kes agga teiste ähwardamise ja hirmo läbbi nende nõusse ollid heitnud, satis Redi tüürmanniga sinna, et neid ruttu omma jure tua. Need todi temma ette, ja kipper, kellele

Robinson sõnnis omma nõud olli tähhendand, nomis neid ja küssis: kas naad tähhaksid eddespiddi temma wasto õiged ja truid olla, kui ta neile andeks annab? — Surmani, wastasid need wärrisedes, ja langsid temma ette põlwili mahha. Kipper ütles weel: ma ollen teid tännini ikka kui häid innimesi tunnud; sellepärrast tahhan ma arwata, et teie agga nende nurjatomate ähwardamise läbbi nende nõusse ollete lõnud, ning et teie omma sellepolist süid, sedda kangema truusse läbbi wõttate parrandada. Need kolm maddrust nutsid römo pärrast, tännasid kippert wessiste silmega, ja andsid kahhetsewa süddamega temma käele suud. Siis andis kipper neile kummagile püssi ja mõega kätte, ja kinnitas neile kõwwaste, pudumata selle järrele tehha, mis ja kuida nende üllealdne peawannem käsib.

Need otsijad ollid selle aja sees omma kaddunud seltsimehhi ühtepuhku hüidnud, ja wahhete wahhel ka püssi laskнud, lotes, et naad ommetigi ikka wäljailmuwad. Agga kui wimaks näggid, et kõik nende waew asjata, ja pealegi pimme widdewik jo käe olli, hakkasid naad issienneste pärrast kartma, astusid pati, ja sõudsid üks sadda sammu maad kaldast emale, et sinna omma padiga ühhest ajast ankrusse jäda. Nüid olli karta, et naad peagi laewa peale taggasi lähhäwad, ommad kaddunud seltsimehhed kaddumasse jätwad, ja laewa ärrawiwad. Se kartus ajas kippre ja Robinsoni wärrisema.

Önneks tulli Robinsonil ûks nõu mele, mis kõikide arwates wägga tullus näitas ollewad. Ta satis nimmelt Redi ühhe maddrusega ühhe metsa tukka sisse, mis sest padist ûks kaks tuhhat sammu emal olli, ja käskis neid sealt nende hûidjate karrimise peale wastata. Ja, ni pea kui piddid märkama, et need hûidjad nende hâle peale kulama jäid, ja padiga kaldasse taggasi ja neid otsima tullid, siis piddid naad kord korralt süggawamasse metsa sisse minnema, et neid omma järrele ja ni kaugele ahwaldada, kui agga wõisid. Siis piddid issi teist teed ruttuste taggasi tullema.

Se kawwalus olli koggoni mõnnus. Ni pea kui need maddrused patis kuulsid, et nende hûidmise peale wastati, sõudsid naad ruttu jälle kaldasse, ja jooksid pûssid peos sinna kûlge, kust neile wastati. Kaks jätsid naad ennesteſt pati wahhiks.

Redi ja temma seltsimees täitsid selle antud kässo õiete hästi, ja ahwaldasid omma järreletullijad liggi pole pennikoormat maad süggawasse metsa. Siis pöörsid issi imme willeduſega teist teed omma käsoandja jure taggasi. Robinson olli sõnnis jälle kipprele kõik tähhendand, et ta ka neid ilma werre wallamata omma wõimuse alla sada tahtis katsuda, ja mis modi ta sedda tahtis tehha.

Selle wahhe aja sees olli pilkane pimme kätte jõudnud. Wakka kui hiir, nihhutas Robinson omma seltsimeestega selle padi pole, ja ollid jo kahhekümne sammo ma peale tem-

ma liggi jõudnud, ilma et need kaks wahti suggugi ollekſid arru sanud. Korraga kargasid naad kõik sure karrimise ja mõekade killinaga nende liggi, ja ähwardasid neid ärratappa, kui ûks neist peaks julgema ennast ligutada. Need kaks maddrust palluſid kohhe armu, je nende käed seoti sealsammas kinni.

Ni pea kui se tehtud olli, laskis Robinson kärmeste ka selle padi mäele tõmmata. Siis läks ta omma seltsimeeste ja nende kahhe wangiga liggima metsa sisse, et neid teisi maddrusid, mis metsa ollid pettetud, taggasi odata. Need tullid ka peagi, agga ûkshawalt, ja ollid koggoni wässind sest asjata hulkumisest. Kui neid jo wiis kous olli, sadeti ûks neist maddrusteſt, kellele andeks olli antud, selle küsimisega nende jure: kas naad piddid tahtma hea melega püssid käest ärrapanna ja endid sidduda laska? Kui mitte, siis on selle sare wallitsejal wiiskümmend meest liggikordas seismas, et neid kohhe mahhalaska. Peale sedda piddi ta neile ütlema, et nende paat jo sare wallitseja wõimuse al, ja kõik nende seltsimehhed jo wangis on, ja et neil nüid agga weel wolli, surma ja wangipõlwe wahhel wallitseda.

Robinson laskis selle peale omma seltsimehhed mõekadega killinat tehha, et naad selle maddruse sõnna sedda ennam usſukſid. „On meil andeksſamist lota?“ küsſis wimaks ûks, kellele kipper emalt need sõnnad wasto hüidis: Tomas Smit, sa tunned mo hâle; pange kohhe

püssid käest ärra, siis peate teie ellusse jäma; agga Atkins ei sa armu. Se olli nimmelt üks neist, kes sedda mässamist ollid allustand.

Köik wiskasid selle peale kohhe püssid käest ärra, ja Atkins karris: „oh armas kipper heitke armu! heitke armu! Naad on jo köik ni ülleannetomad olnud, kui minna. Oh heitke armu, heitke armu! Kipper wastas: et ta suremat ei wöi tehha, kui et ta sare wallitsejat temma pärrast tahhab palluda; tulgo siis selle peale, mis tulleb. Seile peale sadeti Redi nende kolme maddrusega nende käsса kinni sidduma. Selle aja sees ilmusid nüid ka need wiimsed kolm wälja, ning kui need näggid ja kuulsid, mis sündind olli, ei julgend ka nemmadki wastopanna, ja laskid endid kinni sidduda.

Nüid astusid ka kipper ja Robinson, kedda selle sare wallitseja wäepealikuks peti, nende ette, ja esimene otsis nende wangide seast need wälja, kellest ta teadis, et naad omma eksitust töeste kahhetsewad. Need widi Robinsoni kindluse ette, ja teised sinna kopasse teiste wangide sekka. Neist mis seal ollid, todi ka weel kaks ärra, kellest kipper nendasammoti lotis, et naad omma üllеastomist süddamest kahhetsewad.

Mis ta nendega teggi, ja mis nüid weel peale sedda sündis, sedda same selle ramato wimasest jaost kuulma.

Neid, kellele andeks olli antud, ollid kümme meest. Robinson kulutas neile sare wallitseja nimmel, et nende kurri teggo neile agga selle säedusega andeks antakse, et naad omma kippert, kui omma pärris üllemat, peawad aitama, omma laewa jälle kätte sada. Et nüid köik süddamest ja silma weega töotasid, sedda hea melega ja truiste tehha: siis lissas Robinson weel jure, et naad selle läbbi mitte ükspäinis omma, waid ka omma seltsimeeste ellu, kes alles wangis on, wöiwad päästa; agga kui kipper laewa mitte ei peaks kätte sama, et siis köik teisel hommikul wiimse mehheni üllespodud sawad.

Selle peale todi ka need wangid sinna, ja lasti möllemad seltsid kokko, et naad läbbirääkima, ja nenda need wangid neid lahti lastud kinnitama saaksid, truid olla. Sedda möda anti laewapuseppale käsk, selle teise padi pöhja ruttuste ärraparrandada, ning kui se omma töga walmis olli, aeti möllemad padid jälle merresse. Köik astusid nüid sisse, ja kipper olli ühhe ja tüürman teise padi juhhataja. Kõigile anti püssid ja möegad kätte, ja köik laskmise tarwidus jure; Robinson sowis kipprele weel suust ja süddamest, et Jummal tedda aitaks omma laewa kätte sada, ja nenda läks ta omma patidega ärra.

Robinson läks nüid koggoni rahhotomaks; temmal ei olnud kussagil assu. Kord istus ta kopasse mahha, kord läks ta ülles walli

peale; kord ronnis ta mõda kartsast ülles mäe otsa, et sealt kulatada, kas ta ehk middagit laewa poolt peaks kuulma. Et kül ta kõige selle päwa ei sutäit sõnud ei olnud, siis ei maitsnud temmal ka nüidki toit. Ta läks ikka rahhotomaks, sest et ta weel sedda kolme korrast suretükki laskmist, mis kipper temmale märgiks olli tõotand, et ta laewa wallitsust jälle omma kätte olli sanud, ilmas weel ei kuulnud, et kül jo pole ó aeg olli. Jubba hakkas ta kallis lotus koggoni kadduma, kui ta korraga töeste ühhe suretükki paugo kulis.

Ta kargas ülles, kui olleks ta äkkiste hunnest ülles hirmotud. Sedda mõda kulis ta ka warsti teise ja kolmandama paugo. Ning nüid ei olnud temmal tarwis ennam karta, nüid olli teada, et kõik önnepiddi olli läinud, ja et ta kallis lotus, jälle Europa male sada, ennam tühhi ei olnud.

Sure hea melega läks ta nüid kartsast mõda alla, ennam lennates, kui ronnides, langes Redi kaela, kes ühhe istme peal tukkus, egga sanud sõnna suust. „Mis sul on, armas perremees?“ küsis Redi, püidis ennast hunnest lahhutada, ja olli koggoni kohkund, selle äkkilise ja immelise ülleswarratamise pärrast. Agga Robinson ei sanud sure rõmo pärrast suremat suust, kui: oh Redi!

„Jummal olgo minno waese perremehhel armoline!“ mõtles Redi, temma silmi wadates, sest et temma süddames se mõtte sündis,

et ta ehk meleste ärra on. „Heida maggama, armas perremees!“ ütles ta, ja tahtis tedda kopasse aidata. Agga Robinson watas lahke nägga ta silmi, ja wastas: Maggama, armas Redi? Minna nüid maggama, ühhel tunnil, mil Jummal minno ainust süddame sowimist, mis ma ni kaua ommas süddames ollen kannud, täitnud on? Eks sa polle neid kolme suretükki laskmist kuulnud? Eks sa tea, et kipper omma laewa jälle kätte on sanud?

Nüid wast läksid ka sellegi silmad lahti. Ka temmagi hakkas römustama, ommetigi mitte ni wägga issiennse, kui omma perremehhe pärrast; sest temma süddame peale langes se mõte, et ta selle läbbi selle taewa alt, kus ta sündind olli, iggaweste piddi lahkuma.

Se pool ööd kullus nüid Robinsonil ärra, ilma et temmal kordagi hund silma olleks tulnud.

Teisel hommikul, ni pea kui walget hakkas teggema, olli ta jo jälle mäe otsas ükssisilmi sinna külge watamas, kus se laew ankrus olli, ja otas diete kibbedaste walget täieste wälja tullewad, et sedda laewa, sedda riista mis tedda siit piddi päästma, omma silmega nähha. Se aeg tulli; agga — oh Jummal! kui suur olli temma ehmatus, kui ta nüid täieste ja selgeste näggi, — et se laew kaddunud olli! Ta karjatas korra sure hälega, ja langes kui hingeto ühhe pu najale.

Redi jooksis selle karjatamise peale sinna, ja ei sanud kauagi arru, mis ta perremehhel

öiete wigga olli. Wimaks sirrutas se omma wärrisewa käe merre pole pikkale, ja ütles tassase ja häddalise hälega: Wata sinna! Redi watas, ja nüüd teadis ta, mis ta perremehhel wigga olli.

Kui Robinson nenda seal pu najal seisis, ja Redi tedda waigistada püüdis, kuulsid naad korraga teine pool mägge ühhe kobbina, mis mitme innimese käimise kobbina modi olli. Naad kargasid möllemad ülles, watasid sinna, ja näggid kippre mönne omma maadrustega tullewad. Robinson kargas kohhe temma kaela, ja kui ta sedda tehhes ennese ümber olli pöörnud, näggi ta ka selle laewa lode pool külges ühhes wähhikeses merrenurkas ankrus ollewad, ja nüüd olli köik ta kurwastus korraga kaddund.

Nüüd räkis ka se kipper, et ta omma laewa kätte sanud, ilma et üks ainoke innimene seal jures olleks hawatud ehk surmatud sanud; sest et pilkase pimmeduse pärrast kegi neist, kes weel laewa peal ollid, tedda ennast ei tunnud, ning sellepärrast siis ka köik keelmata laewa peale lasti tulla. Pahhemad nende seast ollid kül pärrast wastohakkama säednud; agga nende wastohakkamine olli asjata olnud. Köik ollid kohhe kinnitömmatud ja seotud sanud. Sedda möda hakkas ta nüüd omma pääštjat tännama: „Teie, ütles ta wessiste silmega, teie auus mees ollete se, kelle ärras südda ja tarkus mind ja minno laewa on pääštnud.

Seal ta on; ta on teie omma; tehke temmaga ja minno ennesega, kuida tahhate ja tunnete. Selle peale laskis ta mönda toido polešt, mis laewast olli tonud, laua peale panna, ja köik wötsid nüüd keskhommikust.

Söma aeges räkis Robinson kipprele ka omma luggu selle sare peal, mis modi ta sia sanud, kuida ta kässi tännini siin käinud, ja mis temmale köik nende aastate sees siin olli juhtund. Sedda möda pallus kipper Robinsoni ommale üttelda, mis ta nüüd temmale piddi teggema; ja Robinson wastas: Mul on peale sedda, mis mulle eila töötasite, teid weel kolme asja pärrast palluda. Esiteks pallun ma teid, ni kauast sia paigale jäda, kui minno armsa Redi issa nende Spania meestega taggasi tulleb; teiseks, et teie ka need Spania mehhed omma laewa wöttate, ja esite Kadiksi linna Spania male purjutate, et neid sinna wia. Wimaks pallun ma teid, et teie ka neid köige pahhemaid mässajaid ellusse, ja ühhe mu trahwi assemel neid sia minno sare peale jättate; sest et se minno arwates se köige tullusam trahw on, mis neid wöib parrandada.

Kipper töotas köik nenda tehha, kuida Robinson nöudis, laskis need wangid omma ette tua, otsis need köige pahhemad nende seast wälja, ja kulutas neile sedda otsust. Need ollid sellega wägga rahhul ja üllepea röömsad, sest et teadsid, et naad säeduse järrele

surma wäärt ollid. Robinson öppetas neile nüüd, kuida naad siin omma peatoidust wöiwad sada, ja lubbas köik ommad maja- ja töriistad ja ommad ellajad neile jätta. Maenitses neid weel Jummalat armastada ja temma peale lota, tööd holega tehha, ja issikeskes iggapiddi rahhu piddada.

Robinson löppetas parrajate omma maenitsust, kui Redi joostes selle röömsa sönnomega sinna tulli, et temma issa nende Spania meestega jo tulleb ja praego kaldasse jõuab. Köik töusid siis üles ja läksid nende wasto, agga Redi olli jälle köige ees seal.

Robinson näggi immeks pannes, et nende tullijate seas ka kaks naesterahwast ollid; ning kui wanna Neljapäwa käest nende pärast küssis, kulis ta: et need kahhe Spania mehhe naesed ollid, mis naad metsinnimeste soust ommale ollid wötnud. Ni pea kui need kaks Spania meest kuulsid, et Robinson siit ärralähhäb, ja mönned maddrused sia jättab, palusid ka nemmad temma käest lubba, omma naestega sia jäda, ütteldes, et naad köige sellepärrast, mis naad selle sare polest kuulnud on, parremat elloasset ommale iggatseda egga tahta ei wöi.

Robinson täitis nende palwet hea melega. Sest se olli wägga temma mele järrele, et sia paar mehhi jäid, kelleşt ta kuulnud olli, et naad wägga head ja ausad mehhed ollid, kes siis ka nende teiste kelmide

üle wöisid walwata, et naad hästi ellasid ja rahhu piddasid. Sellepärrast tahtis ta siis ka neid nende teiste üle säeda.

Ta laskis neid köik omma ette tulla, et neile omma tahtmist kulutada. Neid olli üllepea kuus Inglis meest, ja need kaks Spania meest omma naestega. Robinson räkis nende wasto nenda: „Ma sowin, et teie köikide käsi, kes teie sia jäte, wöiks hästi käia. Agga selle tarwis peab üks öige säedus ollema, ning minno öigus on se, sedda säedust tehha, sest et se saar, köigega mis temma peal, minno ommadus on. Minna säen siis sellepärrast, et need kaks Spania meest eddespiddi minno assemel selle sare wallitsejad ja pärrijad peawad ollema. Teie kohhus on pudumata nende sönna kuulda. Nemmad üksi peawad minno kindluses ellama; nende käe al üksi peawad köik püssid, möegad, köik laskmise tarwidus, ja köik töriistad ollema; agga nende kohhus on ka, teile sedda neist laenata, mis teil tarwis lähhäb, selle säedusega, et teie rahhu peate, ja iggapiddi endid hästi üllespeate. Juhtuksid millalgi waenlased teie peale tullema, siis peate köik kui ühhe mehhe eest wastopannema ja wöitlema; on üks tö tehha, olgo wäljal ehk öue aedades, siis peate sedda tööd köik seltsis teggema, ja sedda mis pöld kannab, iggakord enneste keskes jaggama. Ehk juhtub ükskord, et ma teie järrele lassen kulatada; ehk ma tullen issi ükskord jälle sia taggasi, et omma ello päiwi siin löppetada;

— hoidko siis ennast iggaüks, kes sönnis selle minno säeduse olleks ümberlükkand! Ta saaks ilma armota ühhe pissokese padi sisse pandud, ja awwaliko merre hukkatawaks antud.

Köik ollid selle säedusega wägga rahhul ja töötasid suust ja süddamest, sönna kuulda.

Ning nüid panni Robinson need asjad kirja, mis ta jure tahtis wötta, ja mis sellepärast laewa tullid wia. Need ollid: 1. temma enneše tehtud üllikond lama nahkest, päwawarri ja näokatte; 2. temma piik, wibopüs ja kiwwist kirwes; 3. se pabokoi, koer ja kaks lamat; 4. mitmed töriistad, mis ta issi olli teinud, kui ta alles üksi olli, ja 5. need kullaterrad, need kallid kiwwid, ja ta omma suur kullatük.

Kui köik need asjad laewa ollid widud, ja hea mönnus tuul sündis, sai se ärraminnik teise hommiko peale säetud.

Öhto ees pallus Robinson lubba, ühhe tunni aega üksi olla, sest et temmal enne ärraminnemist weel üks wägga tarwiline teggemine tehha olli. Köik läksid nüid sest ajast majale; ja temma läks ülles kopa mäe otsa, et seal weel ükskord köik omma luggu selle sare peal, esimesest otsast tänna päwani, järrele möttelda, ja weel ükskord Jummalale omma hinge pöhjast tännu anda köige temma armo ja abbi eest. Ja sedda teggi ta siis ka öiete wagga ja puhta süddamega, nenda et sedda sönnadega ei jöua tähhendada; kel üks nisugune puhhas ja wagga südda on, kui temmal olli, se luggego sedda issi ommast süddamest.

Nüid jöudis se ärraminnemise tund kätte. Wessiste silmega nomis ta neid järrelejädawaid weel ühhe korra, et naad rahhu issikeskes piddid piddama ja ühhe teisega leppilikud ollema, et naad tööd piddid armastama, ja süddamest waggad ja puhtad ollema, ja andis neid siis Jummala wäggewa kaitsmise holeks, kes tedda ennast ni immelikult olli juhhatand. Siis watas ta weel korra ümber; tännas weel korra Jummalat, et ta tedda ni immelikult hoidnud ja üllespiddand olli, ja tedda nüid jälle siit päästab; jättis siis sure nuttohälega neid kes mahhajäid wimast korda Jummalaga! ja läks Redi ja Neljapäwa seltsis laewa peale.

Tuul puhhus ni mönnosaste, et se nende melest näitas, kui lendaks se saar ärra. Ni kaua kui ta weel paistis, seisis Robinson laewa lae peal, ja watas üksisilmi selle armsama pole, kus ta kaksteistkümmend aastat olli ellanud, ja mönda waewa ja willetsust näinud, ning mis sellepärast nisamma armas temma melest olli, kui ta issama. Wimaks, kui ka wimane mäe otsoke temma silmist kaddus, töstis ta silmad taewa pole, lugges issienneses selle laulo: Oh wötkem Jummalat, suust, süddamest nüid kita n. t. s. (L. ram. Nr. 191) ja läks siis omma sõbradega alla kippre kambre, et omma kurwa süddant hea ja lahke juttoajamisega lahhutada.

Nende tereis läks wägga hästi eddasi. Kahhekümne nelja päwaga ollid naad Kadiksi linna al, kus need Spania mehhed mahhajäeti. Robinson issi läks ka male, et sedda kaupmeest üllesotsida, kelle se kuld olli. Ta leidis temma, ja kulis nüid, et se öiglane mees temma läbbi sure waesuse seest aidatud sai; sest ta olli selle sure kahjo läbbi, mis selle laewa hukkaminnemise läbbi temmale sündis, pankrotiks jänud.

Se tündreke kulda olli ennam kui kül, selle kaupmehhe wölga tassuda. Mis ülle jäi, tahtis se tännolik mees omma heateggijale tassumiseks anda; agga se ei wötnud sedda kuuldagi, waid ütles, et temma waew selle teadmise läbbi jo rohkem kui rohkeste tassutud on, et ta üht ausat meest önnetusest ja waesusest aidand olli.

Siit läksid naad jälle tele, et Inglis male minna. Agga selle te peal sündis neil üks halle assi. Wanna Neljapääw jäi äkkiste haigeks ja surri, egga aidand ükski abbi egga rohhi. Redi kurwastus omma armastud issa surma pärrast olli koggoni suur. Ka need kaks lamat surrid selle te peal ärra.

Se laew jöudis wimaks Portsmudi linna Inglis male. Siin lotis Robinson sedda peäliko leske leida, kelle need kallid kiwwid ollid. Ta leidis ta; agga köige willetsama waesuse sees. Et ta jo kaks aastat aega omma kaddunud mehhe käest India maalt

ennam suggugi abbi ei olnud sanud, siis olli ta omma lastega kord korralt öiete sure waesuse sisse jänud. Nende ride hilbud ollid katkend nartsud ja räbbalad, ja ni hästi emma kui lapsed ollid kange nälja läbbi kahwatand kui surnud. Robinson andis need kiwwid ta kätte, ja näggi sure hea melega, et se önneto ja surest waesusest pinatud perrekond jo mönne päwa pärrast ueste ellama hakkas, otsekui üks rohhotaim, mis kange kuiwa läbbi ärranärtsind, soja wihma läbbi jälle kossuma hakkab.

Et siin parrajate üks laew olli, mis Hamburri olli minnemas, sellepärrast ei tahtnud ta siis omma wanna kippert ennam pitkemalt waewata; ta lahkus temmast, ja läks Rediga selle Hamburri laewa peale, mis ka peagi peale sedda tele läks.

Ka segi tereis läks wägga ruttuste ja ilma äpparduseta eddasi. Jubba paistis Helgolandi saar; jubba paistis ka emal kaugel kui uddo läbbi Robinsoni kallis issama, kedda nähhes ta südda römo pärrast kui paisu ajas; jubba jöudsid naad Elbe jöe su liggidale, — kui korraga kange torm ja mürristamine töusis, mis nende laewa hirmsa wäega ranna pole ajas. Köik mis wähhä selle polest teati, et laewa pöörda, ja jälle laggeda merre peale sada, sai katsutud; agga ükski katse ei möjund! Üks kange tule hoog kiskus laewa wäggise eddasi, ja ajas ta ni raskeste liwa peale, et ta pöhhi ärralöhkes.

Wessi hakkas kohhe ni sure wäega sisse ajama, et selle peale mötteldagi ei olnud, et se laew sealt weel piddi pääsma, ning olli agga innimestel weel ni paljo aega, kui tarwis läks, et patidesse hüppata ja hingega ärra sada. Nenda sai siis Robinson omma seltsimeestega jälle kui üks waene önneto, omma issamale ühte pissokesse linna, ilma et ta warrandusešt temmale muud olleks jänud, kui ta koer, mis ta järrele merde olli hüppand, ja ta pabokoi, mis parrajate ta öla peal olli, kui ta pati hüppas. Omma päwawarjo ja omma lamanahkest üllikonna sai ta hiljamine ka kätte; agga temma suur kulla pank olli kaddund.

Temma ei kahhetsend sedda kahju suggugi. Sest ta olli kord selle kindla nöu wötnud, ka eddespiddi ja omma ello otsani nendasammoti tööd tehha, ja nisamma kassinaste ja karsiste ellada, kui seal sare peal; sellepärrast ei olnud temmal siis sedda kulda tarwiski.

Siit läks ta nüid ühhe teise laewaga Hamburri. Kui jo ni kaugele Elbe jögge möda ollid jöudnud, et Hamburri linna tornid ärrapaistsid, hakkas ta römo pärrast nutma. Nüid olli agga weel üks nelja tunni tekond; siis olli ta seal, siis wöis ta omma kalli, armastud issa kaelas olla. Emma surma olli ta jo seal pissokeses linnas kuulnud, ja nuttis tedda nüid jo mönda päwa kibbedaste tagga.

Nüid läks se laew töuswee ja hea tulega jöudsaste eddasi, ja olli peagi Hamburri linna

al saddamus. Sedda römo ja head meelt, kellest ta sudda nüid ülle ja ülle täis olli, ei oska kegi ärraräkida; ta kargas laewast wälja, ja olleks ta mitte neid hulka watajaid häbbenend, siis olleks ta kummuli mahhalangend, ja omma issama mullale suud andnud. Ta töttas siis nende wahtijate hulgast läbbi, ja läks ühte teatud trahterisse.

Sealt satis ta ühhe innimese omma issamajasse, kes ta tullemist ta issale järk järgult möistamise piddi teatama. Esite piddi se innimene temmale ütlema: et kegi tulnud on, kes temmale temma pojast head sönnomit tahhab tua; siis, et ta poeg issi Hamburri tullemas on; ning wimaks, et se, kes temmale sedda römust sönnomit toob, temma poeg issi on. Sedda teggi Robinson wägga targaste; sest muido olleks se suur ja äkkiline röom temma wanna ellatand issa töeste surmand.

Ning nüid lendas Robinson issi wannast teatud ja tuntud ulitsaid kaudo omma issa majasse, ja langes, ni pea kui sinna olli sanud, omma wanna issa kaela, kes selle nimmetamata römo pärrast wärrises ja wabbises. Minno issa! — minno poeg! Se olli köik, mis möllemad suust said! Hulga aega ollid naad sedda wisi teine teise ümber kinni, kunni wimaks halle nut nende röhhotud südda-mid kergitas.

Redi wahtis sönnis issienneses immestledes köik neid immeasju, mis ta silma ees

ollid. Ta ei jõudnud neid ni paljo wadata, kui naad wadata tahtsid, ja olli kõige selle pâwa kui uimane.

Robinsoni taggasitullemine, ja temma immelikud ellojuhtumised ollid peagi kõiges linnas teatud. Kegi ei râkind muust, kui agga Robinsonist; kõik tahtsid tedda nâhha; kõik tahtsid temma immewâârt luggu temma ennese suust kuulda! Temma issa maja olli sellepârrast pea kui ûks awwalik ladapaik; ning ei aidand seal siis ûhtigi, Robinson piddi hommikust õhtoni omma luggu râkima. Ei unnustand ta sedda tehhes siis ka ilmaski issade ja emmadele ûtlemast: Wannemad, kui teie omma lapsi armastate, siis harjutage neid holega aegsaste waggaks, kasfinaks ja tõkaks innimesiks! Ja olli lapsi seal jures, siis andis ta neile iggakord selle kalli, kuldse õppetuse: Armad lapsed, olge sõnnakulelikud omma wannemate ja ûllemate wasto; õppige holega kõik, mis teie agga ial õppida wõite; kartke Jummalat ja hoidke ennast — oh hoidke ennast laiskuse ja weddelemise eest, kellest muud ei tulle, kui kurja!

Robinsoni issa olli maakler. Ta iggatses siis, et ta poeg ennast selle ammeti peale harjutaks, et ta peale temma surma temma assemele wõiks astuda. Agga Robinson, kes nûid jo ni mitto aastat puutõ paele olli

harjund, pallus omma issat ommale lubba anda, tisleri ammetit õppida; ning issa andis temmale keelmata omma wolli. Ta tingis ennese siis omma seltsimehhega ûhhe tisleri jure õppetuse alla, ning enne kui aasta mõda olli jõudnud, ollid mõllemad sedda ammetit temma kâest ni paljo õppind, et issi perremehheks wõisid heita.

Mõllemad assutasid selle peale seltsis ûhhe ammettoa, ja ellasid ello otsani kui sõbrad ja kui teine teise abbimehhed ûhhes kous. Hool, kassinus ja karskus ollid neil ni wâgga wisiks sanud, et naad ûht pooltki pâwa tõta ja weddelemisega ei wõinud ârrawita. Omma endise willetsa ello mâlestuseks sâedsid naad ûhhe pâwa igga nâddali sees, mil naad omma selleaegse wisi jârrele ellasid, ni hâsti kui se sûndis. Rahho, kannatus, heldus ja liggimese armastus ollid neil nûid ni pârrised wisid, et naad koggoni arru ei sanud, kuida innimene ilma nendeta ellada wõiks. Issiârranis ollid naad selge ja wagga sûddamega. Ni saggedaste kui naad Jummala nimme nimmetasid, paistis puhhas rõõm ja armastus nende silmist, ja hirm tulli neil iggakord peale, kui naad sedda pûhha nimme teisi millalgi asjata ja kergemeleliselt kuulsid nimmetawad. Ka õnnistas Jummal kõik, mis naad ettewõtsid ja teggid nâhtawalt. Naad ellasid rahho, terwise ja hoolsa tõga wâgga wannaks, ja kõige hiljama põlwe rahwas sawad weel kahhe mehhe mâlestust auustama, kes omma

kainnimestele märgiks ollid, mis ja kuida innimene peab teggema, et siin rahhoga ellada, ja ükskord iggaweste öntsaks sada.

Sago siis need kaks ihho ja waimo polest tuggewat meest, kes nüid kül ammogi muldas maggawad, ka meile kõigile, kes meie nüid alles nende elloluggu ja nende mehhisid teguside kuleme, jädawaks ellomärgiks ollema, ja sago iggaühhel se kindel nõu selle kuulmise kasso ja willi ollema: Nenda tahhan ka minna tehha! —

Rakwere Eesti käsitööliste ahlandmise selts
Rakwere Eesti käsitööliste ahlandmise selts
Rakwere Eesti käsitööliste ahlandmise selts